İŞKUR

BURSA

Ulu Şehir

2014

BURSA

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BURSA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2014)

Tuba BİNGÖL

Şengül BİZİM

SUNUŞ

Ülkelerin sahip oldukları işgücünün durumu ve niteliği, o ülkelerin ekonomik gelişimlerinin en temel göstergelerinden biridir. Ülkeler sahip oldukları insan kaynaklarını en etkin şekilde üretime sokabilmelidir. Aksi takdirde önemli derecede sosyal ve ekonomik maliyet yüklenmek zorunda kalırlar. Bu açıdan bakıldığında işsizlik problemi, sadece ülkemizin değil dünyanın en önemli sorunlarından biridir. Küresel ölçekte yaşanan ekonomik krizlerle en gelişmiş ülkelerde bile milyonlarca insan işsizlik sorunuyla karşı karşıyadır. Böylesine bir krize rağmen son dönemde Türkiye'nin ekonomisi, reform niteliğinde alınan tedbirlerle ciddi anlamda büyümüş ve ülkemiz krizden en az etkilenen ülkelerin başında gelmiştir. Avro bölgeleri ve Avrupa Birliği'ndeki işsizlik oranları ile kıyasladığımızda, Türkiye'deki işsizlik oranı, söz konusu bölgelerin işsizlik oranlarının da altındadır. Bu olumlu sonuçlara ulaşmada İŞKUR çok önemli görev ve sorumluluklar üstlenmiştir. İŞKUR, ülkemizdeki istihdam sürecini daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikalarının ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, istihdam verimliliği artıran kurumları sayesinde faaliyetlerinin kapsamını genişletmiş ve milyonları aşan işsizin kendi ekmeğini kazanmasına vesile olmuştur.

Bursa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüz, 2010 yılından bu yana bu faaliyetlerini, işverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda planlamaya gayret etmiş, il düzeyinde ihtiyaç duyulan mesleki eğitim programlarını başarıyla düzenlemiştir. İŞKUR, eğitim programlarını ihtiyaca yönlendirerek hem işverenin nitelikli işgücü talebini karşılamış hem de işsizlerimize meslek kazandırarak, onlara yeni iş kapıları açmıştır. İl Müdürlüğümüz bu planlamalarının en başında kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu eğitim programlarının hazırlanmasında Kurumumuz için önemli bir yol haritası olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma ve gayretleri nedeniyle Bursa Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğümüzün fedakar personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde geri dönüş sağlayan tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, "Bursa İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması"nın ilimiz ve tüm paydaşlar için yararlı olmasını diliyorum.

Münir KARALOĞLU
Bursa Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2014 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 129 bin 065 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 110 bin 509'dur. İlimizde bu kapsamda 10.183 işyeri tespit edilmiş ve ziyaret edilmiştir.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2014 yılı "Bursa İli İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır.

Bu vesileyle Bursa İli İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Kasım TİLKİ
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i

ÖNSÖZ ii

TABLOLAR LİSTESİ v

GRAFİKLER LİSTESİ vii

KISALTMALAR viii

YÖNETİCİ ÖZETİ 1

GİRİŞ 5

BİRİNCİ BÖLÜM 6

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 6

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 7

İŞKUR GÖSTERGELERİ 9

Kayıtlı İşsiz Verileri 9

Açık İş Verileri 11

İşe Yerleştirme Verileri 12

Mesleki Eğitim Faaliyetleri 14

İşsizlik Ödeneği Verisi 15

İKİNCİ BÖLÜM 17

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 17

AMAÇ VE YÖNTEM 17

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 19

İşyeri Verileri 19

Mevcut İstihdam 29

AÇIK İŞLER 37

Açık İş Verme ve Açık İş Oranı 37

Cinsiyet Dağılımı 44

Eğitim Durumu ……52

Beceri İhtiyacı ……56

Arama Kanalı ……60

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER ……65

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler ……67

Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyerleri ……72

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ……78

Mesleklere Göre NİDO ……79

Mevsimlik Personel Çalıştıran İşyerlerinde NİDO ……83

Part-time Personel Çalıştıran İşyerlerinde NİDO ……84

SONUÇ ……86

KAYNAKÇA…… 90

EKLER……91

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu……91

Ek 2: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayılar……96

Ek 3:. 2014 yılı İşkur İşgücü Piyasası Analiz Çalışması (İPA) Örnek Planı……97

Ek 4- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü……102

Ek 5- Sektörlere Göre İPTA Sonuçları 2014-1.Dönem…… 109

Ek 6- Bursa İPA 2-9 Arası Kişi İstihdam Eden İşyerleri Analizi…… 110

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Bursa İçin Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 7
Tablo 2. Bursa İçin En Fazla Kayıtlı İşsizin Bulunduğu İlk 10 Meslek (2013-2014/Ağustos) 9
Tablo 3. Bursa İçin En Çok Açık İşin Bulunduğu İlk 10 Meslek (2013-2014/Ağustos) 11
Tablo 4. Bursa İçin En Çok İşe Yerleştirmenin Bulunduğu İlk 10 Meslek (2013-2014/Ağustos) 13
Tablo 5. Cinsiyet Bazında Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayıları (2013-2014-Ağustos) 15
Tablo 6. Cinsiyet Bazında İşsizlik Ödeneği Hakedenler, (2013-2014/Ağustos) 15
Tablo 7. Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (2013-2014/Ağustos) 16
Tablo 8. İşyeri Büyüklüklerinin Sektörel Dağılımları, 2014..... 19
Tablo 9. Sektörere Göre İşkur Hizmetinden Faydalanan İşyeri Sayısı ve Oranarı, 2014..... 22
Tablo 10. Sektörere Göre İhracat Yapan İşyeri Sayısı ve Oranları, 2014..... 25
Tablo 11. Sektörere Göre Part Time Çalışma Yapan İşyeri Sayısı ve Oranları, 2014..... 26
Tablo 12. Sektörere Göre Mevsimlik İşçi Çalıştıran İşyeri Sayısı ve Oranları, 2014..... 27
Tablo 13. Kuruluş Yıllarına Göre İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, 2014..... 28
Tablo 14. Sektörlere Göre Çalışan Sayısı Oranları, 2014 29
Tablo 15. Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ve Oranları,%, 2014..... 31
Tablo 16. Ana Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları, 2014..... 32
Tablo 17. Cinsiyete Göre En Çok Çalışılan Meslekler, 2014 35
Tablo 18. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı ve Açık İş Oranları,%,2014..... 37
Tablo 19. Cinsiyete Göre Açık İş Oranı,%, 2014.....40
Tablo 20. Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,2014.....40
Tablo 21. Sektörlere ve İşyerlerinin Yaşına Göre Açık İş Verme Oranı,%,2014..... 41
Tablo 22. Sektörlere Göre Arama Kanallarının Dağılımı, 2014..... 42
Tablo 23. Açık işlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2014..... 44
Tablo 24. Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranı ve Dağılımı, 2014..... 45
Tablo 25. Açık işlerin Meslek Grubuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2014..... 46
Tablo 26. Mesleklere Göre Açık İş Dağılımı, 2014..... 47
Tablo 27. Açık işlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2014..... 48
Tablo 28. Mesleklerin Becerilere Göre Dağılımı,%, 2014..... 49
Tablo 29. Mesleklere Göre Arama Kanallarının Dağılımı, 2014..... 51
Tablo 30. Eğitim Durumuna Göre Açık İş Dağılımı, 2014..... 54
Tablo 31. Açık İşlerin Eğitim Durumunun Arama Kanallarına Göre Dağılımı, 2014..... 55
Tablo 32. Eğitim Durumunun Becerilere Göre Dağılımı,%, 2014..... 58
Tablo 33. İhracat Yapan Firmalarda Açık İşlerin Becerilere Göre Dağılımı, 2014..... 59
Tablo 34. Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı, 2014..... 61
Tablo 35. Teşvikten Yararlanan İşyerlerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı, 2014 61
Tablo 36. İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı..... 62

Tablo 37. İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan ve Açık İş Talebi Veren İşyerlerinin Arama Kanallarına Göre Açık İş Dağılımı 2014 62
Tablo 38. İşyerlerinin Yaşına Göre Açık İş Verme Oranları,2014..... 63
Tablo 39. İşyerlerinin Yaşına Göre Açık İş Oranı,2014..... 63
Tablo 40. Kreş İmkanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerinin Cinsiyet Dağılımı, 2014..... 64
Tablo 41. Servis ve Açık İş Olan İşyerlerinin Açık İş Dağılımı, 2014..... 64
Tablo 42. TGÇM Sektörel Dağılımı 2014 Bursa Türkiye Karşılaştırması..... 65
Tablo 43. TGÇM Sektörel Dağılımı Bursa 2013-2014 (Ağustos) Karşılaştırması..... 66
Tablo 44. Ana Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%,2014..... 67
Tablo 45. Sektörlere Göre TGÇM İşveren Sayı Ve Oranı %,2014..... 68
Tablo 46. TGÇM Kişi Sayısının Meslek Gruplarına Dağılımı %,2014..... 69
Tablo 47. Mesleklere Göre TGÇ Dağılımı % 2013 - 2014..... 70
Tablo 48. İşveren Büyüklüklerine Göre Sektörlerde Tüm İşverenlerin TGÇM İşverenlere Oranı 72
Tablo 49. Meslek Gruplarında TGÇM İşverenlerin Karşılanma Durumu 73
Tablo 50.TGÇM Nedenlerinin Meslekler İçindeki Dağılımı 74
Tablo 51.TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa 75
Tablo 52.TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa / Türkiye..... 76
Tablo 53. Sektörler İtibariyle Net istihdam Değişimi ve Net İstihdam Değişim Oranları..... 78
Tablo 54. Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları..... 79
Tablo 55 . Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek..... 80
Tablo 56. En Fazla İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen 20 Meslek, 2014/2015..... 82
Tablo 57. Mevsimlik Personel Çalıştıran İşyerlerindeki NİDO ve Sektörler İçerisindeki Net İstihdam Değişim Payı 83
Tablo 58. Part Time Çalışma ve İşyeri Büyüklüklerine Göre NİDO..... 84

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Bursa İlinde 2010-2014 (Ağustos) Yılları Arasında Kayıtlı İşsiz Sayısının Değişimi 10
Grafik 2. Bursa İlinde Yıllara Göre Açık İş Sayısı, 2010-2014 (Ağustos) 12
Grafik 3. Bursa İlinde İşe Yerleştirmelerin Kamu- Özel Dağılımı, 2014 (Ağustos) 14
Grafik 4. İşyeri Özellikleri Oranları, %, 2014.....21
Grafik 5. Sektörlere Göre Yabancı Ortaklığı Olan İşyeri Sayısı Oranı, %,.....23
Grafik 6. Büyüklüklerine Göre İhracat Yapan İşyeri Sayısı Oranı, %, 2014.....24
Grafik 7. Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayısı, 2014.....30
Grafik 8. Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı, %, 2014.....33
Grafik 9. Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları, %, 2014.....34
Grafik 10. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2014.....39
Grafik 11. Eğitim Durumuna Göre Açık İş Dağılımı, 2014.....52
Grafik 12. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Açık İş Dağılımı, 2014.....53
Grafik 13. Açık İşlerin Becerilere Göre Dağılımı,%, 2014.....56
Grafik 14. Beceriler ve Cinsiyete Göre Açık İş Dağılımı,%, 2014.....57
Grafik 15. Açık İş Arama Kanallarının Dağılımı ,%, 2014.....60
Grafik 16. TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa / Türkiye %.....77
Grafik 17. Net İstihdam Artışı ve Azalışı Veren İşyerlerinin Oranı 85

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Bursa ilinde işgücü piyasasının talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile Bursa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2014 yılı 12 Mayıs-27 Haziran tarihleri arasında Bursa İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir.

Bursa ilinde gerçekleştirilen bu talep araştırması ile; Bursa'daki işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve teminde güçlük çekme nedenleri, 2015 yılı ortasında işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlenmiştir.

Bu çalışma ile birlikte Bursa'nın işgücü piyasasının fotoğrafı çekilerek Bursa'daki sektörlerin işgücü ihtiyacı tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda Bursa düzeyinde sektörel olarak istatistiksel ve anlamlı tahminler üretilmiştir.

Alan çalışması Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte tespit edilen Bursa'daki özel sektörde faal olan 10+ istihdamlı işyerlerinde gerçekleştirilmiştir. Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmalar kullanılarak yapılan araştırmada Bursa'da örneklem yöntemi ile çalışılmıştır.

Bursa ilinde 2012 yılında 7,1 olan işsizlik oranı 2013 yılında 6,6'a gerilemiştir. 2012 yılında 50,4 olan işgücüne katılma oranı 2013 yılında 51,4 olarak gerçekleşerek 1 puanlık bir artış olmuştur. Aynı şekilde istihdam oranı da 2012'de 46,8 iken 2013 yılında 1,2'lik bir artışla 48 olmuştur.

İŞKUR'un verilerine bakacak olursak, 2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu meslekler; Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Sekreter, Satış Danışmanı, Çaycı, Muhasebeci, Şoför (Yük Taşıma) ve Makineci (Dikiş).

2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre en fazla açık işin bulunduğu meslekler; Beden İşçisi (Genel), Pazarlamacı, Makineci (Dikiş), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), Beden İşçisi (Temizlik), Gaz Altı Kaynakçısıdır. 2010 yılından itibaren açık iş verilerinde hep artış gerçekleşmiştir.

2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre en fazla işe yerleştirmenin bulunduğu ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), Veri Giriş Kontrol İşletmeni, Diğer Mobilyacılar ve İlgili İşçiler, Kasiyer, Beden İşçisi (Temizlik), Kalite Kontrolcü, Seyahat Servis Elemanı (Host,Hostes,Otobüs-Tren), İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel), Gaz Altı Kaynakçısı.

2014 yılının ilk sekiz aylık verileri değerlendirildiğinde ise 66 adet MEK/ İstihdam Garantili kurstan 901 kişinin yararlandığı görülmektedir. 52 adet açılan Umem projesi / İEP kursundan 790 kişi ve 26 adet Girişimcilik kursundan 642 kişi yararlanmıştır. En az kurs Umem Projesi / MEK olduğu görülmüştür.

2014 yılının ilk sekiz ayında işsizlik ödeneği hak edenlerin %64 'ü erkek, %36'sı kadın olarak gerçekleşmiştir. En fazla işsizlik ödeneği hak eden mesleklerin başında Beden İşçisi (Genel) yer almaktadır

2014 yılı işgücü piyasası talep araştırması sonucuna göre işyerleri %40,7 pay ile en çok imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu sektörü %20,5 ile toptan ve perakende ticaret ve %15 ile inşaat izlemektedir.

Araştırma kapsamındaki firmaların %34'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmakta, %30'u İŞKUR'da eleman talebi bulunmaktadır. Devletten herhangi bir teşvik alan işyeri sayısı oranı ilde %21, teşvik alıp İŞKUR' dan faydalanan firma sayısı oranı ise %64'dür. Çalışma kapsamında ihracat yapan firma sayısı oranı %27,

Yabancı ortaklığı olan firma sayısı oranı %3, Part time çalışma yapan işyeri oranı %8, Kreş imkanı olan firma oranı %2, Servis imkanı olan işyeri oranı %51 ve Eğitim düzenleyen işyeri sayısı oranı ise %74'tür.

En fazla çalışanı olan sektör %57,1 oranla imalat sektörüdür. İkinci sırada %14,8 ile toptan ve perakende ticaret ve üçüncü sırada %7,4 pay ile inşaat gelmektedir. Yani çalışanların %79'u bu üç sektörde toplanmıştır. Ortalama çalışan sayılarının sektörel dağılımına baktığımızda 100,37 ortalamayla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü gelmektedir. Yani bu sektördeki işyerlerinde ortalama olarak 100 çalışan bulunmaktadır.

Toplam çalışanların %72'si erkek %28'i kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların biraz daha ağırlık kazandığı sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payı çok azdır. Örneğin; çalışanların %65'i kadın olan İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki payı %1,6, çalışanların %58'inin kadın olduğu Eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %2,5'tir.

Kadın ve erkek çalışan sayılarının en fazla olduğu sektör imalat sektörüdür. Bu sektörde kadın çalışan oranı %28, erkek çalışan oranı ise %72'dir. Kadın ve erkek çalışan sayılarının birbirine en yakın olduğu Sektör Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür. Bu sektörde toplam 1.017 kişinin 595' i erkek, 421'i bayandan oluşmaktadır.

İlde ana meslek grupları dağılımında ilk sırada %27,4 pay ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları gelmektedir. İkinci sırada %23 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada ise %15,6 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer alır. Kadın çalışanların ağırlık kazandığı meslek gruplarına bakacak olursak ilk sırada Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları gelmektedir. Aynı zamanda bu meslek grubunda kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır. Çalışanların %52,2 kadın, %47,8 erkektir. Erkek ve kadın çalışanların birbirine en yakın olduğu ana meslek grubudur. Kadın çalışanların fazla olduğu ikinci meslek grubu %44,5 ile Profesyonel Meslek Mensupları, üçüncü ise %38,5 ile Büro Hizmetlerinde Çalışanlardır.

Araştırma kapsamında yer alan işyerlerinde toplam 1.896 farklı meslekte istihdam edilen çalışan olduğu tespit edilmiştir. İlde kadın ve erkeklerde ilk on meslek sıralamasında yer alan Beden İşçisi(Genel), Dokuma Makineleri Operatörü, Süthane/Mandıra İşçisi, Temizlik Görevlisi meslekleri sıralama farklı olsa da çakışmaktadır. Çakışan meslek dışında erkeklerde ağırlıklı olan meslekler; Güvenlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi(İnşaat), Sevkiyat Görevlisi ve Diğer İmalat ve İlgili İşçiler(Makine İle) dir. Kadınlarda diğer ağırlıklı meslekler; Makineci(Dikiş), Muhasebeci, Büro Memuru(Genel), Paketleme(El İle) ve Sekreterdir.

Araştırmaya katılan işyerleri itibariyle en fazla açık iş sayısı %66,6'lık pay ile imalat sektöründedir. İmalat sektörü hem işyeri sayısı hem de çalışanlar bakımından en önde gelen sektördür. Açık iş sayısında ikinci sırada %15,8 ile toptan ve perakende ticaret üçüncü sırada %4,4 ile inşaat izlemektedir.

Bursa ilinde açık iş oranı %3,2'dir ve bu oran %2,7 olan Türkiye açık iş oranından fazladır. Bursa'da her 100 kişilik kadronun 96,8'i dolu 3,2'i ise boş olup doldurulmaya hazırdır. Saha çalışmasında ziyaret edilen işyerlerinin % 28,8'i, açık işi olduğunu belirtmiştir. Başka bir deyişle, her 3 işyerinden 1'inin açık işi bulunmaktadır. Geçen yıla oranla bu yıl açık iş oranın azaldığı görülmektedir. 2013 yılı açık iş oranı %4,1 olarak gerçekleşmişken, bu yıl bu oran %3,2'dir. Kadınların açık iş oranı %1,3, erkeklerin açık iş oranı %2,1'dir.

Sektörlere göre en yüksek açık iş oranı yüzde 5,6 ile Bilgi ve İletişim sektöründe tespit edilmiştir. Bilgi ve İletişim sektörünü yüzde 3,8 açık iş oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörü ve yüzde 3,7'lik açık iş oranı ile İmalat sektörü izlemektedir.

Ana meslek grupları itibariyle açık iş sayısına baktığımızda ilk sırada %34,4 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları, ikinci sırada %25,5 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada ise %14,1 ile nitelik gerektirmeyen meslekler gelmektedir.

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır; beden işçisi(genel), tekstil terbiye işçisi, makineci(dikiş), dokuma makineleri operatörü (dokumacı) ve süthane işçisidir.

Açık işler için yaklaşık olarak yüzde 62 oranında asgari bir eğitim düzeyi talep edilmektedir. Açık işler için yüzde 1,5 oranında çıraklık eğitimi, yüzde 32,5 oranında lise altı eğitimliler, yüzde 19,4 lise ve dengi eğitimler ve yüzde 8,6 lise üstü eğitimliler talep edilmektedir.

İşverenin en çok talep ettiği beceri %73 oranla fiziki ve bedensel yeterliliğe sahip olmaktır. Fiziki beceriyi sırayla %71 ile iş ahlakına sahip olma ve %61 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi izlemektedir. Fiziksel ve bedensel yeterlilik becerisi açık işler için yüksek oranda talep edilen beceridir. Açık iş olan mesleklerin neredeyse tamamında istenen bir beceridir. Söz konusu beceri; Tekstil Terbiye İşçisi, Temizlik Görevlisi, Süthane İşçisi, Gaz altı Kaynakçısı, Meydancı, Mobilya Döşeme İşçisi, Mobilya Montaj İşçisi ve Beden işçisi(Genel) gibi fiziki ve bedensel yeterliliğin ve dayanıklılığın ön plana çıktığı mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından oldukça yüksek düzeylerde talep edilmiştir.

Açık işlerin karşılanma yollarına baktığımızda ilk sırada %65,7 ile akraba eş dost yer almaktadır. Bunu %59,5 ile İŞKUR, %46 ile gazete, %24,9 ile internet siteleri ve %6,3 ile özel istihdam büroları izlemektedir. 2013 yılında %35,4 olan İŞKUR tercihi 2014 yılında %59,5'e çıkmıştır ve ikinci sırada yer almıştır.

Araştırma kapsamında her 100 işyerinden 47'si eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmiştir. Sektörlere göre eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin ilk sırasında %70,5'lik oranla insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü bulunmaktadır. İmalat sektörü ise %58,4'lük oranla temininde güçlük çekilen kişi sıralamasında ilk sırada yer almaktadır. Ana meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasına baktığımızda %36'lık oranla sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubu ilk sıradadır.

Bursa İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına göre, işverenlerin Bursa'da ilk 6 ayda 14 bin 429 kişinin temininde güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin % 42,5'i eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Başka bir deyişle, yaklaşık her 2 işverenden 1'i işgücü piyasasında aradığı elemanı bulurken zorlanmıştır. Eleman temininde güçlük çeken sektörlerin ilk sırasında %60 ile imalat yer almaktadır.

Eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler; Makineci (Dikiş), Tekstil Terbiye İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Dokuma Makineleri Operatörü/Dokumacı, Mobilya Döşeme İşçisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Garson(Servis Elemanı), Mobilya Döşemecisi(Nezaretçi Ustabaşı), Mobilya Montaj İşçisi, Satış Danışmanı mesleğidir.

Mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en başında %74 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bunu sırasıyla %65 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve %50 ile ilgili meslekte eleman bulunamaması izlemektedir.

İşyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bursa'da 16 bin 43 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle tüm sektörlerde net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği üç sektör; İmalat, İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticarettir. En az net istihdam artışının beklendiği üç sektör ise; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve Finans ve sigorta faaliyetleridir.

30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bursa ilinde net istihdam değişim oranı (NİDO) %4,7 olarak hesaplanmıştır. 30 Haziran 2015 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör; yüzde 34,6 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, yüzde 8 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 7,5 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

Bursa ilinde 30 Haziran 2015 sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek; Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat), Makineci(Dikiş), Temizlik Görevlisi ve Güvenlik Görevlisidir. Aynı dönemde net istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek ise; Beden İşçisi (Temizlik), Beden İşçisi (İnşaat), Satış Danışmanı, Öğretim Görevlisi, Diğer İnşaat Boyacılarıdır.

GİRİŞ

İşgücü piyasası emek arzı ve emek talebinin buluştuğu piyasadır. Bu piyasada talep boyutunu işverenler oluştururken arz boyutunu ise işgücü oluşturmaktadır. Talep yönüyle belirli bir ücret ve çalışma koşulları sunulurken arz yönüyle de mesleki beceri ve yetkinlikler sunulmaktadır. Bursa İşgücü Piyasası Analizinin amacı, işgücü piyasasının genel yapısının incelenmesi, arz ve talebin tespitinin yapılması ve işsizlerin durumunun araştırılmasına yöneliktir.

İşgücü piyasası emek arz ve talebinin dengede olması halidir. Gerçek piyasa koşullarında bu pek olmasa da ana hedef budur. Dinamik bir yapıya sahip olan işgücü piyasası ekonomik durum ve yapıyı sürekli etkiler bir haldedir. Ayrıca ekonomik kriz ve durgunluklarda istihdam oranlarını etkilemektedir. Kendi içerisinde dengeyi sağlayamayan iş piyasasında işsizliğin azaltılması ya da kabul edilebilir bir seviyeye çekilebilmesi için gelişmiş ülkelerde dâhil tüm ülkeler sosyal politika uygulaması olarak aktif istihdam politikaları uygulamaktadırlar. İŞKUR kapsamında, aktif istihdam programlarının piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda planlanabilmesi, açılan işgücü yetiştirme kurslarının işverenin aradığı mesleklere yönelik olması, piyasada karşılanamayan meslekler için mesleki anlamda işgücü arzı oluşturulması etkin piyasa analizleri ile olabilir.

Bu doğrultuda İşgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenen becerileri tespit etmek, temininde güçlük çekilen meslekleri tespit etmek, geçmiş ve gelecek dönemlerde istihdam artışı veya azalışı eğilimlerini belirlemek amacıyla işyerlerine 12 Mayıs–27 Haziran 2014 tarihleri arasında Bursa ilinde "İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulanmıştır. İşyeri adres ve genel bilgileri dışında soru formu 17 sorudan oluşmuştur. Bu çalışmada temel amaç işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izleyerek, bu değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak ve alınması gerekli önlemlere esas teşkil edecek verileri derlemektir.

Bursa İşgücü Piyasası Analiz Raporu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel işgücü göstergeleri ve İŞKUR göstergeleri hakkında bilgi verilecektir.

İkinci bölümde ise Bursa ili '' İşgücü piyasası talep araştırması '' sonuçları hakkında genel veriler ve yorumları yer alırken, bu araştırmanın amaç ve yöntemi hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu çalışmasına dayanılarak il genelinde elde edilen açık işler, mevcut istihdam, işyerleri, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde beklenen istihdam eğilimleri üzerinde durulacaktır.

Bu yıl yapılan İşgücü Piyasası Araştırmasında Bursa ilimizde pilot bir çalışma yapılmış olup, ilde 2-9 kişi istihdam eden işyerleri de araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Raporun bu bölümünde 2-9 arası kişi istihdamlı işyerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Bursa ili raporunun diğer iller ile standart olması için 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ilişkin bilgileri ayrı bir bölümde 2-9 arası kişi istihdamlı işyerlerine ait veriler kitabın ekler bölümünde değerlendirilmiştir.

Gerçekleştirilen çalışma ile ilimizde, aktif işgücü programları etkin bir şekilde uygulanabilecek, nitelikli insan gücü ve kalifiye işgücü kaynaklarının yetiştirilmesi, istihdam olanaklarının arttırılması ve işsizliğin azaltılması sonucunda işgücü piyasasında Kurumumuzun etkinliği sağlanmış olacaktır.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Bu kısımda işgücü piyasası ile ilgili "Genel İşgücü Göstergeleri" ve "İŞKUR' a Kayıtlı İşgücü Göstergeleri" ne ilişkin yorum, değerlendirme ve analizler yapılacaktır.

İşgücü piyasası, üretim ve üretim faktörlerinden oluşan bir sistemdir. Üretim, insan ihtiyaçlarını karşılayan mal ve hizmetler elde etmeye yönelik çabaların tümüdür. Üretim faktörleri ise, mal ve hizmetlerin elde edilebilmesi için gereken kaynaklardır.

Üretim faktörleri;

1. Emek(İş gücü)
2. Doğal kaynaklar(Tabiat)
3. Sermaye
4. Teşebbüs(Girişimci)

Çalışma ekonomisi üretim faktörlerinde özellikle emek ile ilgilenmektedir. Emek iktisadi faaliyetlerin insan unsurudur. Emeğe yönelik sosyal politikalar temel sosyal politikalar arasındadır. Günümüzde de emeğin karşılığı olan ücretin korunmasına yönelik asgari ücret uygulaması, çalışanların işyerinde ruhsal ve fiziki olarak sağlığının korunması, yıllık izin, hafta tatili, günlük dinlenme gibi uygulamalar sosyal politikalar kapsamında yapılmış uygulamalardır.

Üretim faktörlerinde olan emeğin bir ülkede toplam emek arzını ifade eden işgücünün emek talebi ile buluşma sahasına işgücü piyasası denilmektedir. Yani başka bir ifade ile toplumda çalışanların işe yerleştirildiği ve istihdam kararının verildiği piyasaya iş piyasası adı verilir. Her piyasada olduğu gibi iş piyasasında da arz ve talep söz konusudur. İş piyasası emeğini arz edenler ile emek talebinde bulunanların birbirini aradığı piyasadır. Arz tarafında iş arayanlar yani çalışma isteği ve gücüne sahip; talep tarafında ise, üretimi sağlayabilmek için işgücü arayan işverenler bulunmaktadır.

İş Piyasası Ve İşgücü, İstihdam Ve İşsizlik

İşgücü bir ülkede istihdam edilenler yani çalışanlar ile çalışma isteği içinde olanlar ve iş bulma gayreti içinde bulunanların toplamından oluşmaktadır. Başka bir ifade ile istihdam edilenler ile işsizler toplamı işgücünü vermektedir. İşgücünün toplam nüfusa bölünmesi ile de, işgücüne katılım oranı bulunmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, ekonomik yapı ve ekonomik yapıdaki değişim işgücü katılım oranını etkilemektedir. Tarım sektöründe yardımcı aile statüsünde işgücüne katılım çok yüksek olmaktadır. Diğer yandan tarım alanlarının küçülerek kırdan kente göçle birlikte ev kadını statüsündeki kişiler işgücüne aktif bir şekilde katılım sağlayamamaktadırlar. Ayrıca eğitim süresinin uzaması da işgücüne katılım oranlarının düşmesine neden olmaktadır. Kısacası yukarıda saydığımız faktörlerin varlığı nedeniyle Türkiye gibi sosyo-ekonomik açıdan değişim sürecinde olan ülkelerde işgücü katılım oranının düşmesine neden olmaktadır.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Aşağıdaki tabloda 2008-2013 yılları itibariyle işgücü piyasasındaki gelişmeler gösterilmiştir. İşgücü piyasası istihdam edilenler ve işsizlerin toplamından oluşmaktadır. 2008-2013 verileri yıllar itibariyle incelendiğinde 2009'dan itibaren işgücüne katılma oranı ve istihdam oranında sürekli bir artış görülmektedir. İşsizlik oranları ise Global Krizin etkisi ile 2008 ve 2009 yıllarında artış gösterirken, 2010 yılından sonra bir düşüş seyrine girmiştir ve 2011 yılında gerek Türkiye gerekse Bursa'da tek hanelere kadar gerilemiştir.

Tablo 1. Bursa İçin Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

BURSA						
GÖSTERGELER	2008	2009	2010	2011	2012	2013
İşgücüne katılma oranı %	50,2	49,4	48,4	50,5	50,4	51,4
İşsizlik oranı %	10,8	14,7	10,5	7,5	7,1	6,6
İstihdam oranı %	44,8	42,1	43,3	46,7	46,8	48,0
TÜRKİYE						
GÖSTERGELER	2008	2009	2010	2011	2012	2013
İşgücüne katılma oranı %	46,9	47,9	48,8	49,9	50,0	50,8
İşsizlik oranı %	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2	9,7
İstihdam oranı %	41,7	41,2	43,0	45,0	45,4	45,9

Kaynak: TÜİK

İşgücü piyasasındaki diğer önemli bir kavram da istihdamdır. İstihdam kişilerin bir işinin olması ya da işte çalışması durumudur. ABD'de haftada bir saat ücret karşılığı çalışan kişiler bile istihdama dâhil kabul edilmektedir. Emeğini arz eden ve makul istihdam şatları içerisinde iş bulup, çalışanların toplamı istihdam seviyesini meydana getirir ve istihdam edilenlerin işgücü sayısına oranı istihdam oranını vermektedir. TÜİK' e göre ise referans döneminde işbaşında olanlar ve fiilen çalışmadıkları halde çalışmaya hazır olan çalışma çağındaki nüfus da istihdam edilen nüfustur. Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) kabul edilen belirli bir dönemde belirli bir yaş aralığında belirli bir kazanç elde etmek amacıyla veya aile menfaati için ücretli olarak veya kendi işinde çalışanlar istihdamı oluşturmaktadır.

İşgücü istihdam edilenler ve işsizlerin toplamından oluşmaktadır. İstihdam edilenler Türkiye genelinde de Bursa'da da yıllar itibariyle bir artış içerisindedir. İşgücüne katılım oranı ve istihdam oranında Türkiye geneli ve Bursa'da referans yılları arasında sürekli bir artış gözlemlenmektedir. Buda demek oluyor ki çalışma çağındaki nüfusun işgücü piyasasındaki etkinliği giderek artmaktadır. Bursa'da işgücüne katılım oranı Türkiye ortalamasından daha yüksek seviyede gerçekleşmiş olsa da genel olarak oranlar arasında ve yıllar itibari ile iniş çıkışlarda bir paralellik söz konusudur. Bu göstergeler Bursa'nın sosyo-ekonomik konjonktürünün Türkiye'nin bir yansıması olduğunu göstermektedir.

İş piyasasına ilişkin bir diğer önemli kavram ise işsizliktir. İşsizlik, çalışma istek ve arzusunda olup, emek piyasasında iş aramasına rağmen iş bulamayan kişiye denilmektedir. Bu çerçevede 2010-2013 yılları arasındaki işsizlik oranlarına baktığımızda Türkiye genelinde de Bursa'da da işsizlik oranları düşmektedir. Bursa'nın işsizlik oranları Türkiye geneli işsizlik oranlarından daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. Burada Bursa'nın ekonomik yapısı, gelişmişlik düzeyi gibi faktörler etkili olmaktadır.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

Çalışmamızın bu kısmında İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin mevcut işgücü piyasası değerlendirilmeye çalışılmaktadır. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR verilerini içermektedir.

Bu bölümde İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak Bursa ilinde kayıtlı işsizler, açık iş sayıları, işe yerleştirmeler, işsizlik sigortası fonundan faydalananlar ve kurs verileri hakkında bilgiler verecektir. Yapılan bu değerlendirmeler ileriki yıllarda düzenlenecek programlar için kaynak teşkil edecektir.

KAYITLI İŞSİZ VERİLERİ

Aşağıdaki tabloda 2013 ve 2014 (Ağustos) yılları içerisinde Bursa'da en fazla işsizin bulunduğu ilk 10 meslek karşılaştırmalı olarak verilmiştir. 2013 yılında en fazla işsizin bulunduğu ilk 10 meslek: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Sekreter, Satış Danışmanı, Çaycı, Muhasebeci ve Şoför (Yük Taşıma) dür. 2014 yılı Ağustos sonu itibari ile ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Sekreter, Satış Danışmanı, Çaycı, Muhasebeci, Şoför (Yük Taşıma) ve Makineci (Dikiş).

2013 yılı ve 2014 yılının ilk sekiz aylık dönem değerlendirmesi yapıldığında kayıtlı işsizlerin mesleklerinde gözle görülür bir değişiklik olmadığı, 2013 yılında en fazla kayıtlı işsizin olduğu meslek sıralamasında 5. sırada olan Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle) mesleğinin yerini 2014 yılının ilk sekiz aylık sıralamasında 10.sırada Makineci (Dikiş) mesleği almıştır.

Tablo 2. Bursa İçin En Fazla Kayıtlı İşsizin Bulunduğu İlk 10 Meslek (2013/2014 Ocak-Ağustos)

2013		2014 (Ağustos)	
Meslek	Kayıtlı İşsiz Sayısı	Meslek	Kayıtlı İşsiz Sayısı
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	10.406	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	10.018
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	3.861	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	3.192
BÜRO MEMURU (GENEL)	3.086	BÜRO MEMURU (GENEL)	2.795
ÖN MUHASEBECİ	2.397	ÖN MUHASEBECİ	2.351
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (ELLE)	2.233	SEKRETER	2.018
SEKRETER	2.129	SATIŞ DANIŞMANI	1.951
SATIŞ DANIŞMANI	1.874	ÇAYCI	1.693
ÇAYCI	1.709	MUHASEBECİ	1.482
MUHASEBECİ	1.609	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	1.456
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	1.462	MAKİNECİ (DİKİŞ)	1.323
DİĞER MESLEKER	57.027	DİĞER MESLEKLER	58.333
Genel Toplam	**87.793**		**86.612**

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2010-2014 (Ağustos) yılları arasında kayıtlı işsiz sayısının değişimi sayısal olarak aşağıdaki grafikte yer verilmiştir. 2012 yılından itibaren kayıtlı işsiz sayısında bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Aynı dönemlerde Türkiye ve Bursa'da işsizlik oranlarının gerilediğini göz ününde bulundurursak bu sayısal yükselişi İŞKUR hizmetlerinden faydalanan kişi sayısında ki artışla açıklayabiliriz.

Kayıtlı işsizlerin kadın erkek dağılığımına baktığımızda: 2010 yılında erkeklerin %68, kadınların %32 oranında İŞKUR'a kayıtlı olduğunu, ancak 2011 yılında bu oranın erkekler %53, kadınlar %47 olarak dengelendiğini ve 2014 yılına kadar bu dengenin korunarak geldiğini görmekteyiz. 2011 yılında 26.054 olan kayıtlı kadın işsiz sayısının 2012 yılında 35.911, yine 2011 yılında 29.685 olan kayıtlı erkek işsiz sayısının 2012 yılında 40.733 olduğu görülmektedir. Bu sayısal değişime oransal olarak bakıldığında 2011 yılından itibaren kadın erkek dağılımında oransal bir değişiklik gözlemlenmemektedir.

Grafik 1. Bursa İlinde 2010-2014 (Ağustos) Yılları Arasında Kayıtlı İşsiz Sayısının Değişimi

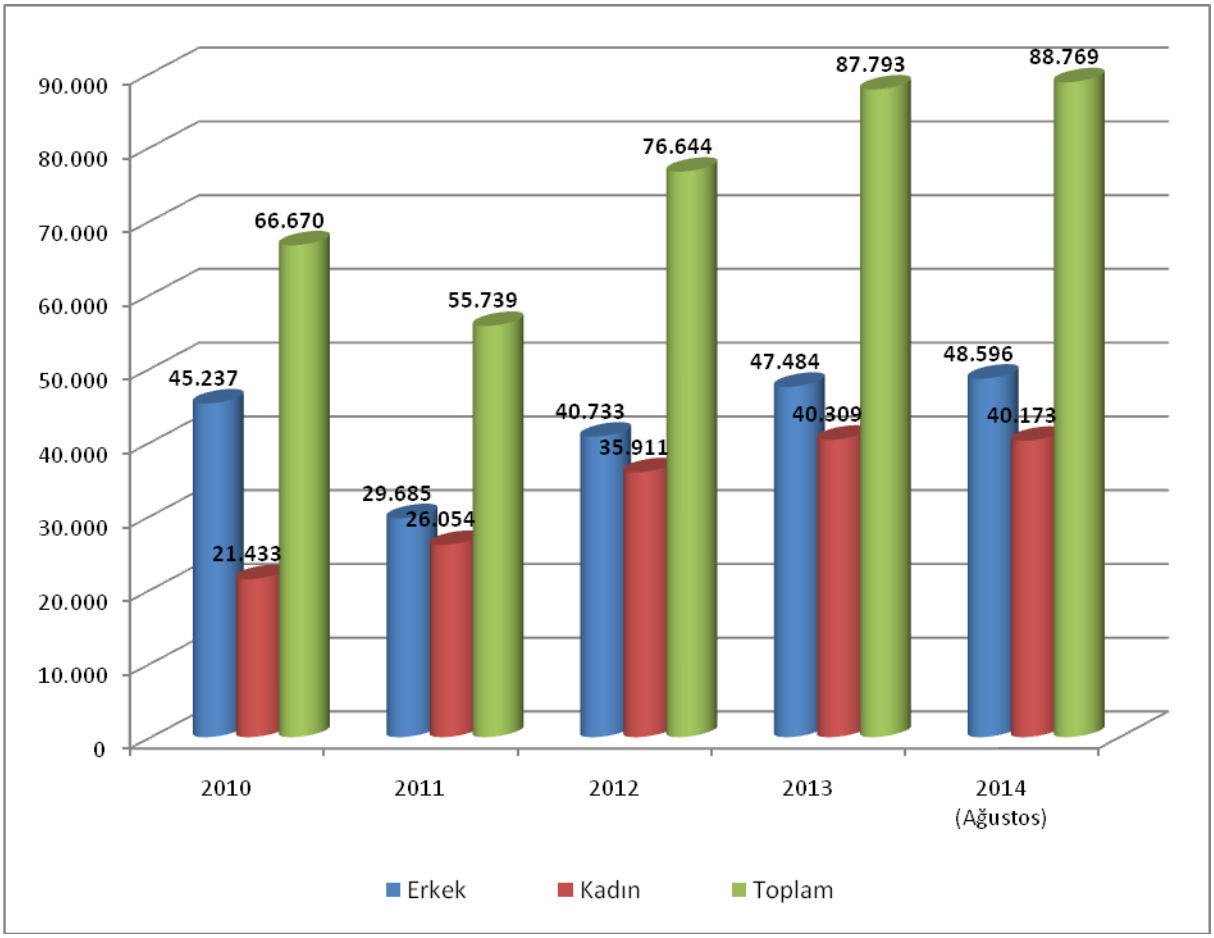

Kaynak: İŞKUR

AÇIK İŞ VERİLERİ

Aşağıdaki tabloda 2013 ve 2014 (Ağustos) yılları içerisinde Bursa'da en fazla açık işin bulunduğu ilk 10 meslek karşılaştırmalı olarak verilmiştir. 2013 yılında açık işin bulunduğu ilk 10 meslek: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), İplik Eğirme ve İlgili İşçiler (Makine ile), Gaz Altı Kaynakçısı, Makineci (Dikiş), Kalite Kontrolcü, Kasiyer, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle) ve Pazarlamacı'dır.

2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre ise en fazla açık işin bulunduğu ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Pazarlamacı, Makineci (Dikiş), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), Beden İşçisi (Temizlik), Gaz Altı Kaynakçısı, Veri Giriş Kontrol İşletmeni, Kalite Kontrolcü, Diğer Mobilyacılar ve İlgili İşçiler, Kasiyer'dir.

2013 yılı ve 2014 yılının ilk sekiz aylık dönem değerlendirmesi yapıldığında en fazla açık işin olduğu mesleklerde her iki yılda da Beden İşçisi (Genel) birinci sırada yer almaktadır. 2013 yılında Pazarlamacı mesleği 9. sırada yer almasına rağmen 2014 yılının ilk sekiz aylık sıralamasında 2. sırada yer almıştır. 2013 yılında olmayan mesleklerden Veri Giriş Kontrol İşletmeni mesleğinin 2014 sıralamasında 7. sırada olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Bursa İçin En Çok Açık İşin Bulunduğu İlk 10 Meslek (2013/2014 Ocak-Ağustos)

2013		2014 (Ağustos)	
Meslek	**Açık İş Sayısı**	**Meslek**	**Açık İş Sayısı**
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	10.343	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	7.406
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	2.108	PAZARLAMACI	1.051
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	1.439	MAKİNECİ (DİKİŞ)	855
İPLİK EĞİRME OPERATÖRÜ (RİNG/VATER/VARGEL)	1.196	DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	790
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	1.191	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	784
MAKİNECİ (DİKİŞ)	986	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	737
KALİTE KONTROLCÜ	868	VERİ GİRİŞ KONTROL İŞLETMENİ	569
KASİYER	854	KALİTE KONTROLCÜ	542
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (ELLE)	764	DİĞER MOBİLYACILAR VE İLGİLİ İŞÇİLER	478
PAZARLAMACI	739	KASİYER	420
DİĞER MESLEKLER	28.734	DİĞER MESLEKLER	18.729
Genel Toplam	**49.222**		**32.361**

Kaynak: İŞKUR

Aşağıdaki grafikte Bursa ilinde 2010-2014 (Ocak-Ağustos) yılları arasında alınan açık iş sayılarına yer verilmiştir. Bu verilere göre 2010 yılından 2011 yılına geçerken açık iş sayısında büyük bir artış görülmektedir. 2012 yılından itibaren alınan açık iş sayısında sürekli bir artış görülmektedir. 2014 rakamları ilk sekiz ayı yansıttığı için rakam düşük gibi görünse de 12 aya oranladığımız zaman 2014 yılında da alınan açık iş sayısında artış olacağı tahmin edilebilir.

Grafik 2. Bursa İlinde Yıllara Göre Açık İş Sayısı, 2010-2014 (Ocak-Ağustos)

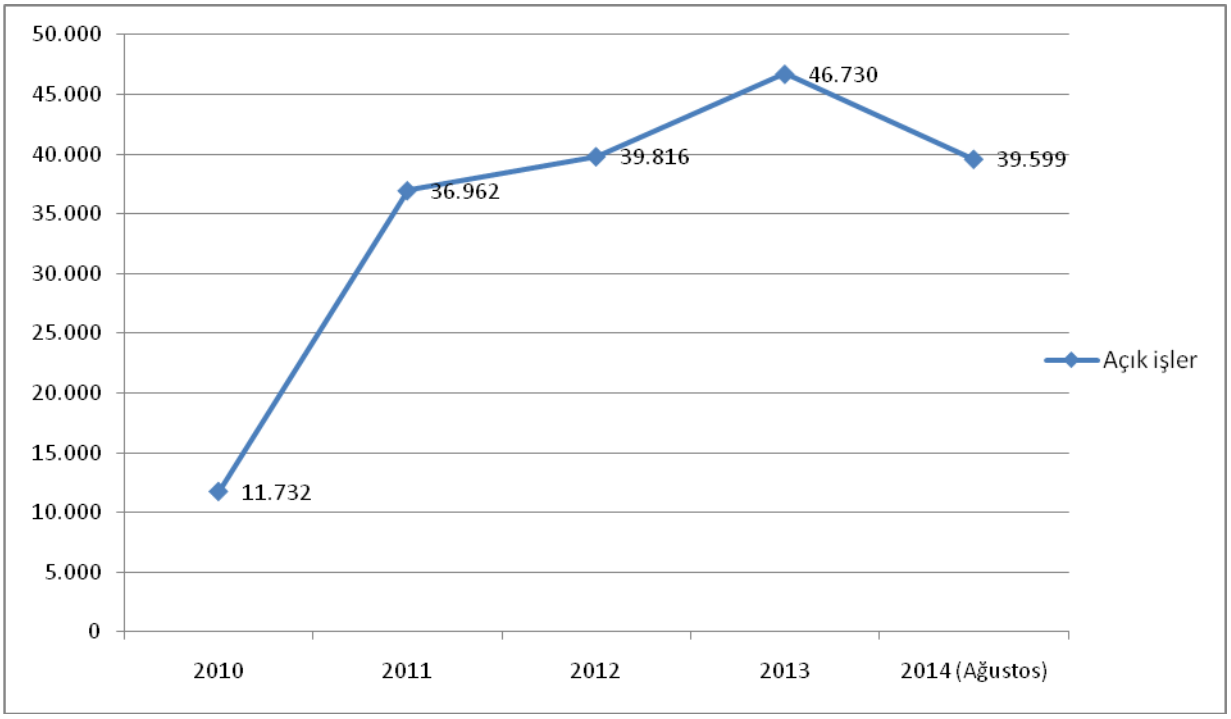

Kaynak: İŞKUR

İŞE YERLEŞTİRME VERİLERİ

Aşağıdaki tabloda 2013 ve 2014 (Ocak-Ağustos) yılları içerisinde Bursa'da en fazla işe yerleştirmenin bulunduğu ilk 10 meslek karşılaştırmalı olarak verilmiştir. 2013 yılında en fazla işe yerleştirmenin bulunduğu ilk 10 meslek: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel), Gaz Altı Kaynakçısı, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle) ve Kasiyer'dir.

2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre ise en fazla işe yerleştirmenin bulunduğu ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), Veri Giriş Kontrol İşletmeni, Diğer Mobilyacılar ve İlgili İşçiler, Kasiyer, Beden İşçisi (Temizlik), Kalite Kontrolcü, Seyahat Servis Elemanı (Host,Hostes,Otobüs-Tren), İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel), Gaz Altı Kaynakçısı.

Tablo 4. Bursa İçin En Çok İşe Yerleştirmenin Bulunduğu İlk 10 Meslek (2013-2014-Ağustos)

2013		2014 (Ocak-Ağustos)	
Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı	Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	6.872	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	3.057
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	1.493	DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	657
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	1.414	VERİ GİRİŞ KONTROL İŞLETMENİ	604
İPLİK EĞİRME OPERATÖRÜ (RİNG/VATER/VARGEL)	1.114	DİĞER MOBİLYACILAR VE İLGİLİ İŞÇİLER	332
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	702	KASİYER	306
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (ELLE)	653	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	303
KASİYER	618	KALİTE KONTROLCÜ	293
KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ	615	SEYAHAT SERVİS ELEMANI (HOST/HOSTES/OTOBÜS-TREN)	271
GARSON (SERVİS ELEMANI)	572	İPLİK EĞİRME OPERATÖRÜ (RİNG/VATER/VARGEL)	244
KALİTE KONTROLCÜ	556	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	240
DİĞER MESLEKLER	16.603	DİĞER MESLEKLER	6.533
Genel Toplam	**31.212**		**12.840**

Kaynak: İŞKUR

2013 yılı ve 2014 yılının ilk sekiz aylık dönem değerlendirmesi yapıldığında en fazla işe yerleştirmenin olduğu mesleklerde her iki yılda da Beden İşçisi (Genel) birinci sırada yer almaktadır. 2013 yılında Garson (Servis Elemanı) ve Kablo Gruplama İşçisi meslekleri olmasına rağmen 2014 yılının ilk sekiz aylık sıralamasında bu mesleklere rastlanmamaktadır. 2014 yılının ilk sekiz aylık sıralamasında Veri Giriş Kontrol İşletmeni ve Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren) meslekleri dikkat çekmektedir.

Aşağıdaki grafikte ise Bursa ilindeki işe yerleştirmelerin Kamu- Özel dağılımına yer verilmiştir. Bu veriye göre Bursa ilindeki işe yerleştirmelerin %99,3'ü özel sektöre ait iken, %0,7'si ise kamu sektörüne aittir.

Grafik 3. Bursa İlinde İşe Yerleştirmelerin Kamu- Özel Dağılımı, 2014 (Ağustos)

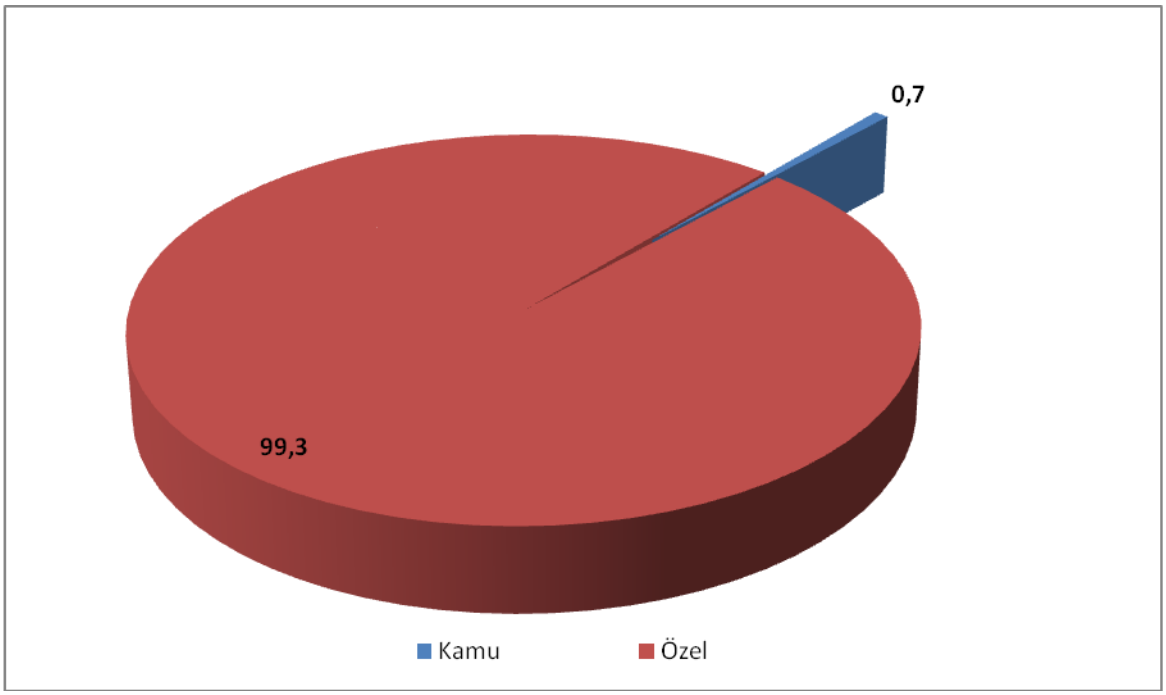

Kaynak: İŞKUR

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Aşağıdaki tabloda 2013 yılı geneli ve 2014 yılının ilk sekiz aylık verileri alınarak, Bursa ilinde düzenlenen kursların türlerine göre sayıları ve kurslara katılan Kursiyerlerin cinsiyetlerine göre ayrımlarına yer verilmiştir.

2013 yılında; Bursa'da açılan 237 adet Umem Projesi /MEK (Meslek Edindirme Kursu) 'den 3.431 kişi yararlanmıştır. 46 adet açılan Girişimcilik kursundan 1.147 kişi ve 404 adet açılan Umem Projesi /İEP (İş Başı Eğitimi Programı)' den 906 kişi yararlanmıştır. En az kurs ise Hükümlülere yönelik açılan kurslardır.

2014 yılının ilk sekiz aylık verileri değerlendirildiğinde ise 66 adet MEK/ İstihdam Garantili kurstan 901 kişinin yararlandığı görülmektedir. 52 adet açılan Umem projesi / İEP kursundan 790 kişi ve 26 adet Girişimcilik kursundan 642 kişi yararlanmıştır. En az kurs Umem Projesi / MEK olduğu görülmüştür. 2014 yılının ilk sekiz ayında hükümlülere yönelik kurs açılmamıştır.

Tablo 5. Cinsiyet Bazında Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayıları (2013/2014 Ocak-Ağustos)

KURS TÜRÜ	2013				2014 (Ocak-Ağustos)			
	KURS SAYISI	KURSİYER SAYISI			KURS SAYISI	KURSİYER SAYISI		
		ERKEK	KADIN	TOPLAM		ERKEK	KADIN	TOPLAM
Girişimcilik	46	575	572	1147	26	333	309	642
Hükümlülere Yön. Kurslar	2	32	0	32	0	0	0	0
MEK / İstihdam Garantili	20	281	92	373	66	508	393	901
MEK / Genel	28	14	480	494	28	110	422	532
İşbaşı Eğitim Programı(İEP)	285	236	286	522	205	396	211	607
Engelli Kursları	26	199	99	298	6	28	43	71
Umem Projesi / MEK	237	2.241	1.190	3431	2	2	0	2
Umem Projesi /İEP	404	692	214	906	52	364	426	790
GENEL TOPLAM	**1.048**	**4.270**	**2.933**	**7.203**	**385**	**1.741**	**1.804**	**3.545**

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde düzenlenen kursların kursiyerlerin cinsiyetlerine göre değerlendirdiğimizde; 2013 ve 2014 (Ocak-Ağustos) yıllarında düzenlenen Girişimcilik Kurslarında kursiyerlerin kadın ve erkek olarak sayılarının yaklaşık olarak aynı olduğu görülmektedir. MEK (Meslek Edindirme Kursu) / Genel kursunda her iki yılda da kadın katılımcının daha çok olduğu, diğer kurslarda genel olarak erkek katılımcıların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ VERİLERİ

Aşağıda ki tabloda cinsiyet bazında işsizlik ödeneği hak edenlerin sayısal ve oransal verilerine yer verilmiştir. Buna göre; 2013 yılında işsizlik ödeneği hak edenlerin %66 'sı erkek, %34'ü kadındır. 2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine bakıldığında bu oranın çok değişmediği %64 erkek ve %36 kadın olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 6. Cinsiyet Bazında İşsizlik Ödeneği Hakedenler (2013-2014/Ağustos)

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ HAKEDENLER					
YIL	ERKEK		KADIN		TOPLAM
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı
2013	16.974	66%	8.762	34%	25.736
2014 (Ocak-Ağustos)	11.711	64%	6.630	36%	18.341

Kaynak: İŞKUR

Aşağıdaki tabloda 2013 ve 2014 (Ocak-Ağustos) yılları içerisinde Bursa'da en fazla işsizlik ödeneği hakeden ilk 10 meslek karşılaştırmalı olarak verilmiştir. 2013 yılında en fazla işsizlik ödeneği hak edenin bulunduğu ilk 10 meslek: Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı, Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Temizlik), Ön Muhasebeci, Muhasebeci, Şoför-Yük Taşıma, Büro Memuru (Genel), Kalite Kontrolcü, Sekreter'dir.

2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre ise en fazla işsizliköde neği hakedenin bulunduğu ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Satış Danışmanı, Ön Muhasebeci, Şoför-Yük Taşıma, Büro Memuru (Genel), Muhasebeci, Makineci (Dikiş), Çaycı, Şoför (Yolcu Taşıma).

Tablo 7. Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (2013/2014 Ocak-Ağustos)

2013				2014 (Ocak-Ağustos)			
Meslekler	İ.Ö. Hak Edenler			Meslekler	İ.Ö. Hak Edenler		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM		ERKEK	KADIN	TOPLAM
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	1.606	594	2.200	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	1.058	442	1.500
SATIŞ DANIŞMANI	346	259	605	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	162	306	468
MAKİNECİ (DİKİŞ)	39	562	601	SATIŞ DANIŞMANI	250	211	461
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	208	374	582	ÖN MUHASEBECİ	92	367	459
ÖN MUHASEBECİ	123	457	580	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	413		413
MUHASEBECİ	180	377	557	BÜRO MEMURU (GENEL)	170	219	389
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	537	1	538	MUHASEBECİ	103	267	370
BÜRO MEMURU (GENEL)	229	298	527	MAKİNECİ (DİKİŞ)	35	333	368
KALİTE KONTROLCÜ	189	171	360	ÇAYCI	23	274	297
SEKRETER	4	332	336	ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)	276	0	276
DİĞER MESLEKLER	13.513	5.337	18.850	DİĞER MESLEKLER	9.129	4.211	13.340
GENEL TOPLAM	**16.974**	**8.762**	**25.736**	**GENEL TOPLAM**	**11.711**	**6.630**	**18.341**

Kaynak: İŞKUR

2013 yılı ve 2014 yılının ilk sekiz aylık dönem değerlendirmesi yapıldığında en fazla işsizlik ödeneği hak eden mesleklerde her iki yılda da Beden İşçisi (Genel) birinci sırada yer almaktadır. Her iki yılda da mesleklerin yaklaşık olarak aynı olduğu fakat yer değiştirdiği görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hane halkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2014 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 12 Mayıs – 27 Haziran 20124 tarihleri arasında Türkiye genelinde 110.509 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 1" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 30 Haziran 2015 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

[1] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Bursa ilinde işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2014 yılı "İşgücü Piyasası Talep Araştırması" yapılmıştır.

İŞYERİ VERİLERİ

Tablo 8. İşyeri Büyüklüklerinin Sektörel Dağılımları, 2014

Sektör	İşyeri Sayısı (1-9)	İşyeri Sayısı (10-49)	İşyeri Sayısı (50-249)	İşyeri Sayısı(250+)	TOPLAM	
					Sayı	Oran
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	11	27	11	3	52	0,6%
İMALAT	491	2.221	635	93	3.439	40,7%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	6	7	3	1	18	0,2%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	6	17	3	1	27	0,3%
İNŞAAT	574	590	100	0	1.264	15,0%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	528	1.116	60	30	1.733	20,5%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	91	212	35	4	342	4,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	155	202	28	5	389	4,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	14	37	6	0	57	0,7%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	15	37	4	0	56	0,7%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	14	34	8	0	56	0,7%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	111	166	4	0	280	3,3%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	62	88	40	17	207	2,5%
EĞİTİM	59	130	23	0	212	2,5%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	8	102	22	3	136	1,6%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	6	16	5	0	27	0,3%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	69	73	2	2	146	1,7%
Genel Toplam:	**2.219**	**5.075**	**988**	**159**	**8.441**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İşgücü Piyasası Talep Araştırması Bursa ili genelinde, 12 Mayıs - 27 Haziran 2014 tarihleri arasında 8.441 işyeri için veriler derlenmiş ve 4.973 işyerinde işverenler/işveren temsilcileri ile yapılan yüz yüze görüşmelerle gerçekleşmiştir. Araştırma sonuçlarına göre il genelindeki işyerleri ağırlıklı olarak; İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri ve Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde faaliyet göstermektedirler. İşyerlerinin 2.219 tanesinin, İşyeri Kayıtları Listesinde 10 kişi ve üstü çalıştıran işyerleri olarak gözükmelerine rağmen, alanda soru kağıdı uygulandığı esnada 1-9 çalışanı olan işyerlerine dönüştükleri görülmüştür. Bu durum özellikle kendini İnşaat sektöründe ve bunu takiben Toptan ve Perakende Ticaret ve İmalat sektörlerinde göstermektedir.

1-9 Çalışanı olan işyerine dönüşen işyerlerinin %26'sı İnşaat, %24'ü Toptan ve Perakende Ticaret ve %22'si İmalat sektöründedir. 10-49 çalışanı olan işyerlerinin %44'ü İmalat, %22'si Toptan ve Perakende Ticaret ve %12'u İnşaat sektöründedir. 50-249 çalışanı olan işyerlerinin %64'ü İmalat, %10'u İnşaat ve %6'sı Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ve 250+ çalışanı olan işyerlerinin %58'i İmalat, %19'u Toptan ve Perakende Ticaret ve %11'i İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet göstermektedir.

İmalat sektörü hem Bursa ilinde hem de Türkiye genelinde en fazla ziyaret edilen sektör olmuştur. Bu oran Bursa ilinde %40,7 iken Türkiye'de %25,2 olarak gerçekleşmiştir. İl genelindeki her 100 işyerinden 41'i İmalat sektöründe, 21'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe, 15'i İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. İl genelinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin %77'si söz konusu üç sektörden birinde faaliyet göstermektedir. İl genelindeki işyerlerinin en az faaliyette bulundukları sektörler ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme ve Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörüdür. 1-9 kişi arası çalıştıran işyerlerinde İnşaat, 10 ve daha yukarısı eleman çalıştıran işyerlerinde ise İmalat sektöründeki işyerleri sayı olarak diğer sektörlerden fazladır.

Çalışma sonuçlarına göre Türkiye genelinde Bursa ilinde olduğu gibi işyerlerinin büyük bir çoğunluğu İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinde toplandığı görülmektedir. Türkiye genelinde her 100 işletmenin 25'i İmalat, 23'ü Toptan ve Perakende Ticaret ve 19'u İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Türkiye genelindeki işyerlerinin yarısından fazlası söz konusu üç sektörde faaliyet göstermektedir.

Bursa'daki işyerleri Türkiye toplam işyerlerinden %4,2 pay almaktadır. Türkiye içinde en fazla pay alan sektör%6,7 ile İmalat sektörüdür. Bursa'da işyeri itibariyle ikinci sırada olan Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün Türkiye içindeki payı %3,7'dir.

İşyerlerinin %26,3'ü 1-9 kişi arası eleman çalıştıran, %60,1'i 10-49 kişi arası eleman çalıştıran, %11,si 50-249 ve %1,9'u 250 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleridir. Buda bize araştırma kapsamında ki işyerlerinin yarıdan fazlasının 10-49 kişi arası eleman çalıştıran işyerleri olduğunu göstermektedir.

İşyeri büyüklüklerinin sektörel dağılımına baktığımızda İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Bilgi İletişim, Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektöründeki işyerlerinin çoğunun 10-49 kişi arası elemana sahip işyerlerinden oluştuğunu görmekteyiz. İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerindeki işyerlerinin ise 1-9 kişi arası elemana sahip işyerlerinde yoğunlaşmaktadır. Çalışma kapsamında İnşaat, Bilgi ve İletişim, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Eğitim ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde ise 250 ve daha fazla çalışan elemana sahip işyeri bulunmamaktadır.

Grafik 4. İşyeri Özellikleri Oranları, %, 2014

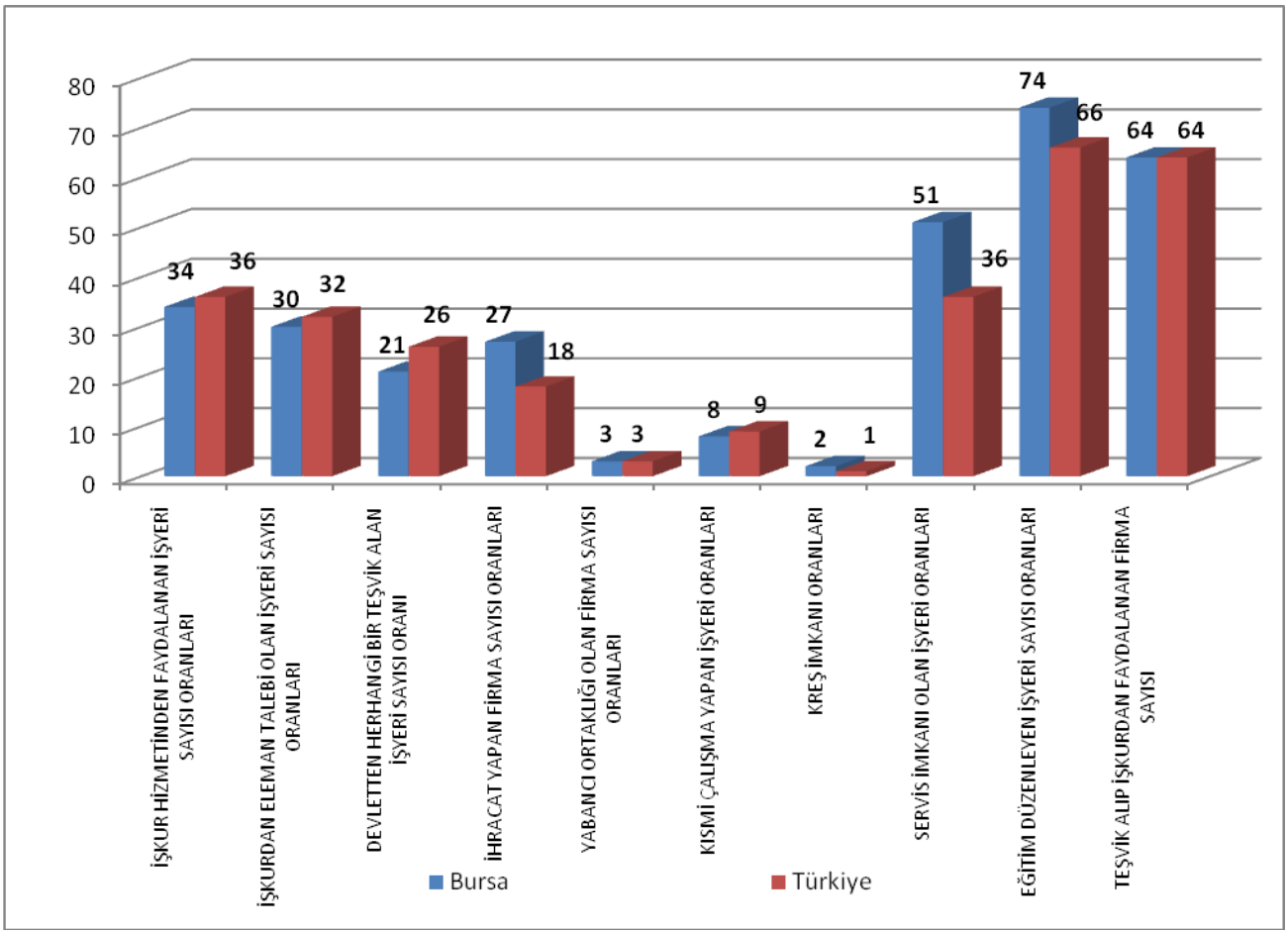

Kaynak: Bursa İPTA 2014

2014 yılında yapılan İPTA çalışmasında işverenleri daha yakından tanımak için bazı sorular yöneltilmiştir. Bunlardan biri İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri sayısıdır. İl sonucuyla Türkiye sonuçları benzerlik göstermiştir. İlde %34, Türkiye'de ise %36 oranında işverenlerin İŞKUR hizmetlerinden faydalandığı sonucu çıkmıştır. Bir diğer soru ise İŞKUR'dan eleman talebi olan işyeri sayısı oranıdır. İlde %30, Türkiye'de %32 oranında işverenin eleman taleplerini Kurumumuz aracılığıyla karşılamaya çalıştığı sonucu belirlenmiştir. Bu oranlar aslında istenilen düzeyde bulunmaktadır. İŞKUR'un işverene hizmetlerini iyi şekilde aktarması ve iletişimini arttırması gerekmektedir. Bunun için İŞKUR 2012 yılı itibariyle her işsize ve her işverene bir İş ve Meslek Danışmanı sloganıyla yeni personeller istihdam etmiştir. Böylece işverenlere ve işsizlere daha hızlı ve kaliteli hizmet sunulabilecektir.

Devletten herhangi bir teşvik alan işyeri sayısı oranı ilde %21, Türkiye'de ise %26'dır. Teşvik alıp İŞKUR'dan faydalanan firma sayısı oranı ise ilde ve Türkiye'de %64 ile aynı oranda gerçekleşmiştir.

Çalışma kapsamında ihracat yapan firma sayısı oranı ilde %27, Türkiye'de %18 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye sonucuna göre ildeki oranın yüksek çıkmasında Bursa ilinin sanayi kenti olması etkili olmuştur. Yabancı ortaklığı olan firma sayısı oranı %3 ile ilde ve Türkiye'de aynı oranda çıkmıştır. Part time çalışma yapan işyeri oranı ilde %8, Türkiye'de %9'dur. Kreş imkanı olan firma oranında ise çarpıcı bir sonuç ortaya çıkmıştır. İlde %2, Türkiye'de %1 oranında firmaların çalışanlarına kreş imkanı sunduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamında birçok büyük ölçekli firma olmasına rağmen oranlar ilde ve Türkiye'de düşük gerçekleşmiştir. Servis imkanı olan işyeri oranları ise ilde %51, Türkiye'de %36'dır. Eğitim düzenleyen işyeri sayısı oranları ilde %74, Türkiye'de %66 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9. Sektörere Göre İşkur Hizmetinden Faydalanan İşyeri Sayısı ve Oranarı, 2014

Sektör	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyeri Sayısı	İşyeri Sayısı	Oran	İŞKUR Hizmetinden Faydalananların Kendi İçinde Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	21	52	39%	0,7%
İMALAT	1.657	3.439	48%	57,1%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	6	18	35%	0,2%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	11	27	42%	0,4%
İNŞAAT	233	1.264	18%	8,0%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	454	1.733	26%	15,6%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	69	342	20%	2,4%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	89	389	23%	3,1%
BİLGİ VE İLETİŞİM	16	57	29%	0,6%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	4	56	8%	0,2%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	18	56	31%	0,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	59	280	21%	2,0%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	116	207	56%	4,0%
EĞİTİM	51	212	24%	1,8%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	49	136	36%	1,7%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	8	27	31%	0,3%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	40	146	28%	1,4%
Genel Toplam:	**2.902**	**8.441**	**34%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Çalışma kapsamında ki 8.441 işyerinden 2.902 tanesi İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtmiştir. Sektörler itibariyle Kurumumuzdan faydalanan işyeri sayı ve oranlarına baktığımızda 1.657 sayı ve %57,1 oranıyla İmalatın ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Yani İŞKUR hizmetlerinden faydalanan her 100 işyerinin 57'si İmalat sektöründedir. Aynı zamanda İmalat sektöründeki işyerlerinin %48'i Kurumuz hizmetlerinden faydalanmışlardır. 454 işyeriyle Toptan ve Perakende sektörü sıralamanın ikincisi olmuştur. %15,6 oranında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan sektördeki işyerleri kendi içinde ise %26'lık bir pay ile Kurumumuz hizmetlerinden faydalanmışlarıdır. Oranlar farklı olsa da en çok İŞKUR hizmetlerinden faydalanan ilk üç sektör sıralaması Türkiye sonucuyla aynıdır. Türkiye genelinde %34 ile İmalat birinci, %23 ile Toptan ve Perakende Ticaret ikinci ve %11 ile İnşaat üçüncü sırada yer almaktadır.

En az Kurumumuz hizmetlerinden faydalanan sektörler ise ilde %0,2 oranıyla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri'dir. Türkiye genelinde ise %0,3 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri yer almaktadır.

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründeki 207 firmanın 116' sı, yani bu sektördeki işyerlerinin yarıdan fazlası İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe ki firmaların sadece %8'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Ayrıca işyeri büyüklüklerine göre İŞKUR'dan faydalanma oranlarına baktığımızda, işyeri büyüklüğü arttıkça Kurumumuz hizmetlerinden faydalanma oranının arttığını görmekteyiz.

Grafik 5.Sektörlere Göre Yabancı Ortaklığı Olan İşyeri Sayısı Oranları, 2014

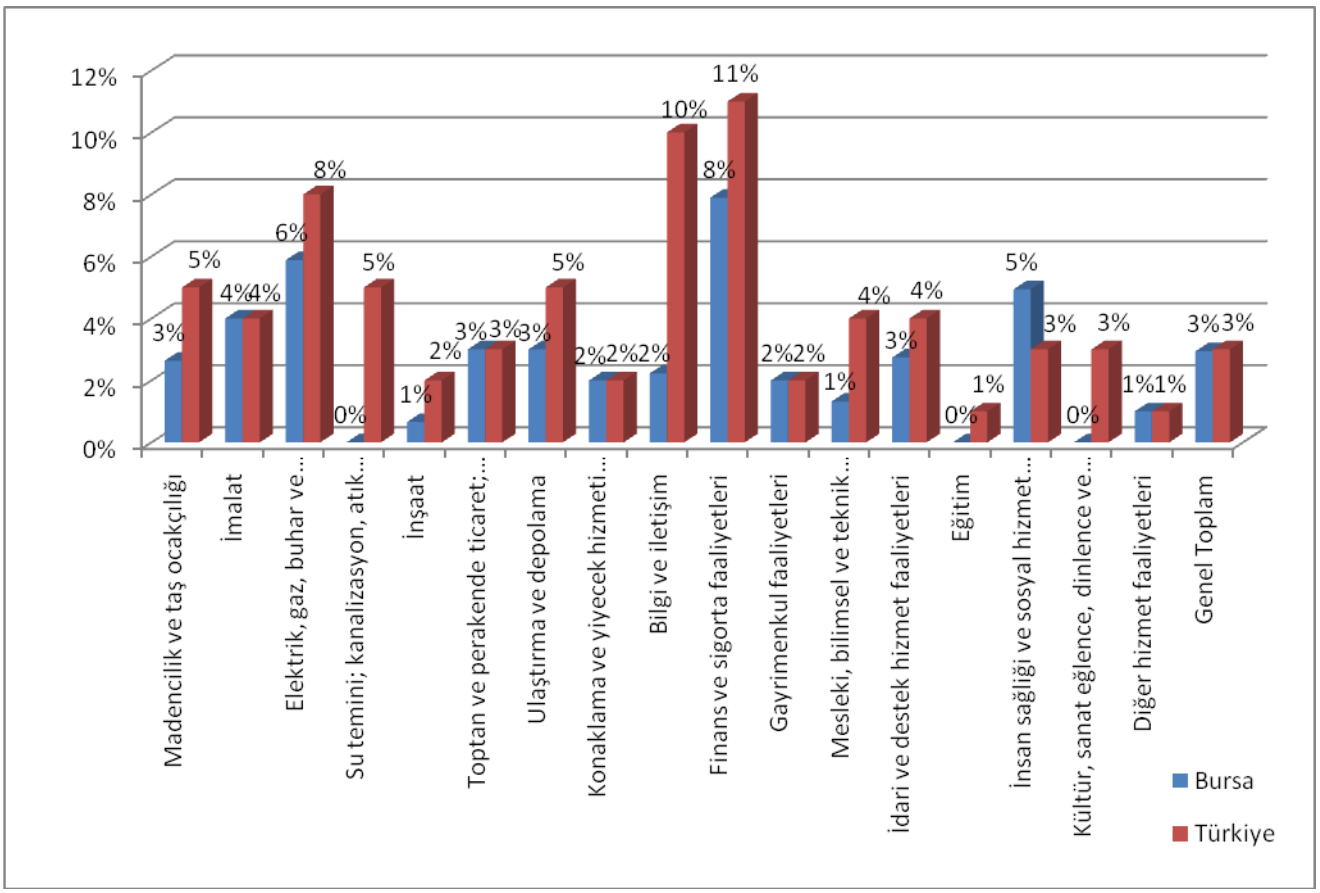

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İlde ve Türkiye'de çalışma kapsamındaki işyerlerinin %3 oranında yabancı ortaklığının olduğu belirlenmiştir. 150 işyeriyle en fazla yabancı ortaklığa sahip İmalat sektörünün kendi içindeki yabancı ortaklık oranı %4'tür. Bu oran Türkiye geneliyle aynıdır. Yani İmalat sektöründe ki her 100 firmadan 4'ünün yabancı ortaklığı vardır. İlde Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe ki işyerlerinin %8'i, Türkiye genelinde ise %11'i yabancı ortaklığa sahiptir. İlde yabancı ortaklığa sahip olmayan sektörler; Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Eğitim ile Kültür Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor'dur. İlde kendi içinde %2 oranında yabancı ortaklığa sahip olan Bilgi ve İletişim sektörü Türkiye genelinde ki sonucu %10 gibi yüksek bir oranda gerçekleşmiştir.

Grafik 6. Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyeri Sayısı Oranları, 2014

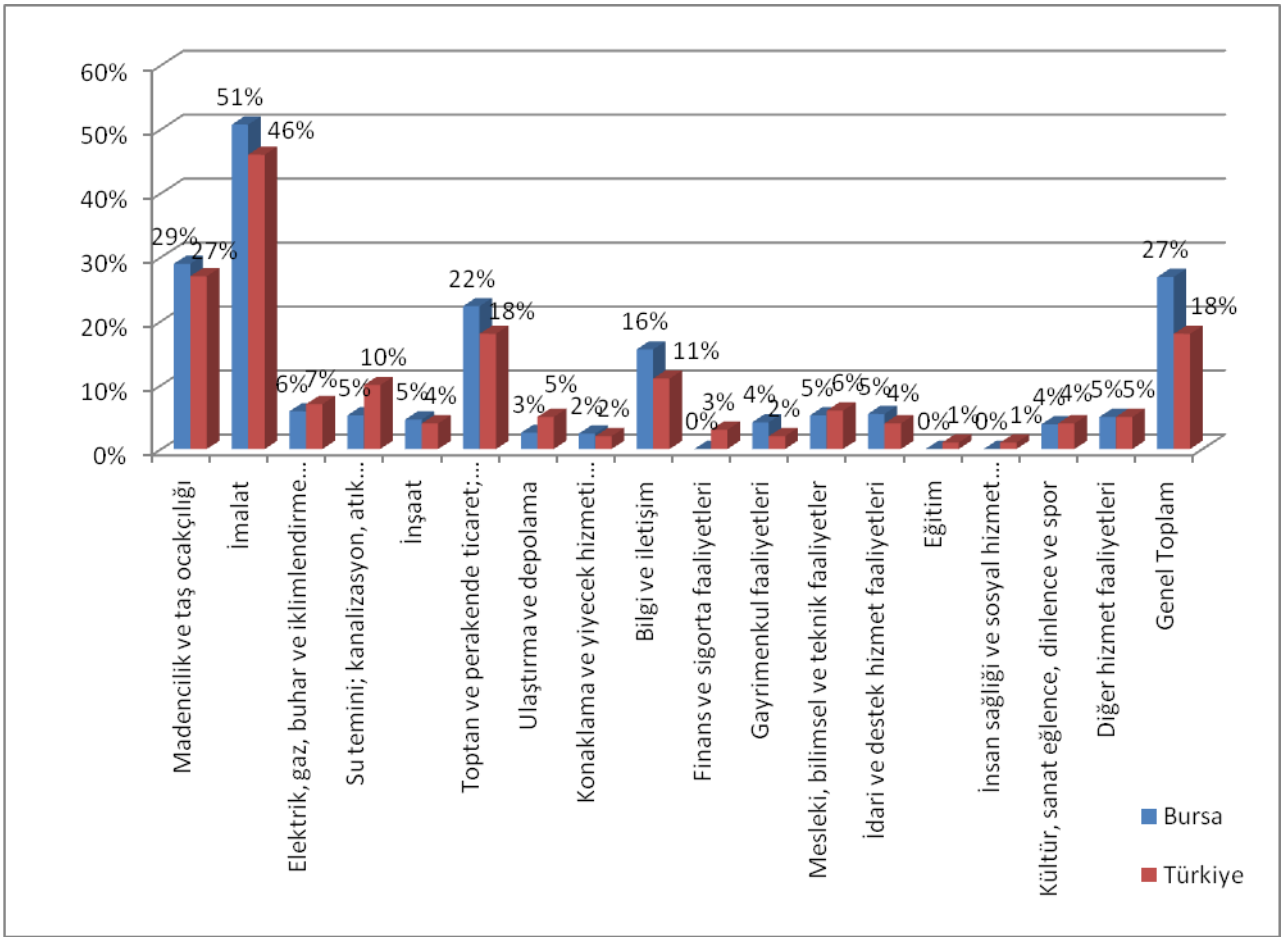

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Çalışma kapsamındaki işyerlerinin ilde %27'si, Türkiye'de ise %18'i ihracat yapan işyerleridir. Sektörlere göre ihracat yapan firmaları kendi içinde oranladığımızda ilk sırada %51 ile İmalat yer almaktadır. Yani İmalat sektöründeki her 100 firmanın 51'i ihracat yapmaktadır. İmalat sektörü Türkiye genelinde de %46'lik bir oranlar sektör içinde en fazla ihracat yapan sektör olmuştur. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörünün ise ilde %29, Türkiye genelinde %27'si ihracat yapan işyerlerinden oluşmaktadır. Aynı şekilde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ki işyerlerini ilde %22'si, Türkiye genelinde %18'i ihracat yapan işyerleridir.

İlde ihracat yapmayan sektörler ise; Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Eğitim ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleridir.

Tablo 10. Sektörere Göre İhracat Yapan İşyeri Sayısı ve Oranları, 2014

Sektör	İşyeri Sayısı	İhracat Yapan İşyeri Sayısı	Oran	İhracat Yapan Firmaların Kendi İçinde Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	52	15	29%	0,7%
İMALAT	3.439	1.744	51%	76,8%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	18	1	6%	0,0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	27	1	5%	0,1%
İNŞAAT	1.264	58	5%	2,6%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1.733	387	22%	17,0%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	342	9	3%	0,4%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	389	9	2%	0,4%
BİLGİ VE İLETİŞİM	57	9	16%	0,4%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	56	0	0%	0,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	56	2	4%	0,1%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	280	15	5%	0,6%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	207	11	5%	0,5%
EĞİTİM	212	0	0%	0,0%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	136	0	0%	0,0%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	27	1	4%	0,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	146	7	5%	0,3%
Genel Toplam:	**8.441**	**2.270**	**27%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Sektörler göre ihracat yapan işyeri sayısı ve oranlarına baktığımızda ilk sırada 1.744 sayısıyla imalat sektörü yer almaktadır. İmalat sektörü içindeki işyerlerinin ise %51'i ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinin %76,8'i imalat sektöründedir. Yani ihracat yapan her 100 firmadan 76'sı imalat sektöründeki işyerlerinden oluşmaktadır. İkinci sırada 387 sayısıyla Toptan ve Perakende sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki firmaların %22'si ihracat yapmaktadır ve ihracat yapan firmalar içinde %17'lik bir paya sahiptir. Üçüncü sırada ise %2,6'lık payla İnşaat sektörü gelmektedir. Oranlar farklı olsa da Türkiye sonucu ile il sonuçları benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde en fazla ihracat yapan işlerine sahip sektör %25 ile İmalat'tır. Daha sonra sırasıyla %23 ile Toptan ve Perakende Ticaret ve %19 ile İnşaat sektörü izlemektedir.

Tablo 11. Sektörere Göre Part Time Çalışma Yapan İşyeri Sayısı ve Oranları, 2014

Sektör	İşyeri Sayısı	Part Time Çalışma Yapan İşyeri Sayısı	Oran	Part Time Çalışan Firmaların Kendi İçinde Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	52	8	15%	1,2%
İMALAT	3.439	260	8%	38,3%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	18	2	11%	0,3%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	27	3	11%	0,4%
İNŞAAT	1.264	42	3%	6,2%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1.733	104	6%	15,3%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	342	35	10%	5,2%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	389	61	16%	9,0%
BİLGİ VE İLETİŞİM	57	4	7%	0,6%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	56	0	0%	0,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	56	1	2%	0,1%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	280	22	8%	3,2%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	207	28	14%	4,1%
EĞİTİM	212	49	23%	7,2%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	136	42	31%	6,2%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	27	7	27%	1,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	146	11	8%	1,6%
Genel Toplam:	**8.441**	**679**	**8%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Part time çalışma yapan işyeri oranı ilde %8, Türkiye'de %9'dur. Sektörlere göre part-time çalışma yapan işyerlerine baktığımızda 260 sayısı ve %38,3 oranıyla İmalat ilk sırada yer almaktadır. İmalat sektöründeki işyerinin %8'i part-time çalışma yapmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise 1.733 firmanın 104'ü ve sektördeki işyerlerinin %6'sı part-time çalışma yapmaktadır. Üçüncü sırada ise Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörü %9'luk oranla yer almaktadır. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe ki işyerlerinin ise %31'i part-time çalışma yapmaktadır. Yani bu sektördeki her 100 işyerinden 31'i kısmi zamanlı çalışmaktadır. Aynı sektör için benzer bir sonuçta Türkiye genelinde gerçekleşmiştir. Türkiye'de araştırma kapsamında İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe ki işyerlerinin %33'ü part-time çalışma yapmaktadır.

Tablo 12. Sektörere Göre Mevsimlik İşçi Çalıştıran İşyeri Sayısı ve Oranları, 2014

Sektör	Mevsimlik İşçi Çalıştıran İşyeri Sayısı	İşyeri Sayısı	Oran	Mevsimlik İşçi Çalıştıranların Kendi İçinde Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	4	52	8%	0,8%
İMALAT	173	3.439	5%	33,0%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	18	0%	0,0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	0	27	0%	0,0%
İNŞAAT	108	1.264	9%	20,6%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	104	1.733	6%	19,8%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	26	342	8%	5,0%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	52	389	13%	9,9%
BİLGİ VE İLETİŞİM	1	57	2%	0,2%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	0	56	0%	0,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	4	56	7%	0,8%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	11	280	4%	2,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	17	207	8%	3,2%
EĞİTİM	10	212	5%	1,9%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	2	136	1%	0,4%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	5	27	19%	1,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	7	146	5%	1,3%
Genel Toplam:	**524**	**8.441**	**6%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Mevsimlik işçi çalıştıran firmaların oranları ilde %6, Türkiye'de ise %10 olarak gerçekleşmiştir. Sektörlere göre mevsimlik işçi çalıştıran işyerlerine baktığımızda 173 firma ve %33'lük oranla İmalat ilk sırada yer almaktadır. Ama bu sektördeki işyerlerinin sadece %5'lik kısmı mevsimlik işçi çalıştırmaktadır. 108 firma ve %20,6'lık oranla inşaat ikinci en fazla mevsimlik işçi çalıştıran sektör olmuştur. Bu sektördeki firmaların %9'u mevsimlik işçi çalıştırmaktadır. Üçüncü sırada Toptan ve Perakende Ticaret sektörü 104 sayı ve %19,8'lik oranla yer almaktadır. Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründeki firmaların %19'u mevsimlik işçi çalıştırmaktadır. Turizm sektörünün mevsimsellikten etkilenmesi bu sektördeki firmaların mevsimlik işçi çalıştırmasını sağlamıştır. Türkiye geneli sonucunda da Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründeki firmaların %22'si mevsimlik işçi çalıştırmaktadır.

Mevsimlik işçi çalıştırmayan sektörler ise; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörleridir.

Tablo 13. Kuruluş Yıllarına Göre İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, 2014

Sektör	Kuruluş Yılı						
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	10	16	5	8	3	10	52
İMALAT	667	688	569	604	385	525	3.439
ELEKTRİK,GAZ,BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞITIMI	4	6	4	0	2	1	18
SU TEMİNİ;KANALİZASYON,ATIKYÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	7	10	3	4	3	0	27
İNŞAAT	258	349	200	166	183	108	1.264
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	126	424	305	320	298	260	1.733
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	69	52	87	48	61	26	342
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	75	80	52	89	19	75	389
BİLGİ VE İLETİŞİM	11	14	19	3	5	5	57
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	1	16	4	6	7	21	56
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	19	16	8	6	4	4	56
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	77	85	59	26	26	7	280
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	91	43	37	28	3	6	207
EĞİTİM	66	38	41	41	8	18	212
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	35	52	17	22	2	8	136
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	8	3	3	2	2	8	27
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	31	35	16	11	7	46	146
Genel Toplam:	**1.557**	**1.928**	**1.429**	**1.384**	**1.016**	**1.127**	**8.441**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Çalışma kapsamında kuruluş yıllarına göre işyerlerine baktığımızda en fazla 1.928 sayısıyla kuruluş tarihi 5-9 yılları arası olan işyerlerinin olduğunu görmekteyiz. Bunu 1.557 ile 0-4 yılları arası kurulan işyerleri takip etmektedir. Tabloya genel olarak baktığımızda ise kuruş yılları olarak işyeri sayıları arasında çok büyük farklılıklar bulunmadığını görmekteyiz. Yani işyerleri arasında kuruluş yılları bakımından orantılı bir dağılım söz konusudur. En fazla sayıya sahip olan İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerindeki işyerlerinde 5-9 yılları arası kurulan işyerlerinin sayısı daha fazladır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki işyerlerinin çoğunun kuruluş tarihi 25 ve daha üstü işyerlerinden oluşmaktadır. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründeki işyerlerinde kuruluş tarihi 15-19 aralığı ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme sektöründeki işyerlerinde kuruluş tarihi 25 ve daha üstü olan işyeri bulunmamaktadır. Kuruluş tarih aralığı 25 ve daha üstü olan işyerlerinin büyük bir bölümü İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerindeki işyerlerinden oluşmaktadır.

Kuruluş yıllarına göre işyeri oranlarına baktığımızda %23 ile 5-9 yılları arası kurulan işyerleri ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla %18 ile 0-4 yıl arası, %17 ile 10-14 yıl arası, %16 ile 15-19 yıl arası, %13 25 ve üstü, %12 ile 20-24 yıl arası kurulan işyerleri izlemektedir. Kuruluş tarihlerine göre işyeri oranları İl ve Türkiye sıralaması aynı olmakla birlikte oranlar farklılaşmaktadır. Türkiye sonucuna göre sırasıyla %27 ile 5-9 yıl arası, %23 ile 0-4 yıl arası, %15 ile 10-14 yıl arası, %14 ile 15-19 yıl arası, %11 ile 25 ve üstü, %9 ile 20-24 yıl arası kurulan işyerleri yer almaktadır.

MEVCUT İSTİHDAM

Tablo 14. Sektörlere Göre Çalışan Sayısı Oranları, 2014

Sektör	Çalışan Sayısı	Çalışan Sayısı Oranları
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	2.700	0,8%
İMALAT	193.540	57,1%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜR.VE DAĞ.	887	0,3%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	928	0,3%
İNŞAAT	25.197	7,4%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	50.265	14,8%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	9.992	2,9%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	8.802	2,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	1.353	0,4%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	1.017	0,3%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	1.558	0,5%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	4.200	1,2%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	20.776	6,1%
EĞİTİM	6.357	1,9%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	6.128	1,8%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	1.029	0,3%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	4.391	1,3%
Genel Toplam	**339.120**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamında Bursa ili tarım dışı özel yerel birimlerde toplam çalışan 339.120 kişidir. Çalışanların büyük bir bölümü İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde istihdam edilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere çalışanların %79'u İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde istihdam edilmektedir. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi İmalat sektörüdür ancak çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'dekinden çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların %36'sı iken bu oran ilde %57'e yükselmektedir. Bursa ilinde çalışanların yarıdan fazlasının İmalat sektörüne yönelmesinde ilin ekonomik yapısının önemli bir etkisi vardır. Özellikle Tekstil ve Konfeksiyon, Otomotiv ana ve yan sanayi, Makine-Metal Eşya ve Gıda Bursa ilinin istihdamı en yüksek olan sanayilerindendir. Bu durumda sektörler itibariyle çalışan sayılarındaki farklılıkları arttırmaktadır. Oyak-Renault, Tofaş-Fiat gibi otomotiv üretim tesislerini bünyesinde barındırması ve geçmişten günümüze Bursa'nın endüstri dokusunun en önemli parçası olan tekstil sanayinin gelişmiş olması İmalat sektörünün önemini arttırmaktadır. En fazla çalışanı olan ikinci sektör %14,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret, üçüncü sektör ise %7,4 ile İnşaat sektörüdür. En az çalışanı olan sektörler ise %0,3 oranla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörleri gelmektedir. Türkiye genelinde ise %0,3 ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor, %4 ile Su Temini; Kanalizasyon, atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, %0,5 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve Gayrimenkul Faaliyetleri en az çalışanı olan sektörlerdir.

Grafik 7. Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayısı, 2014

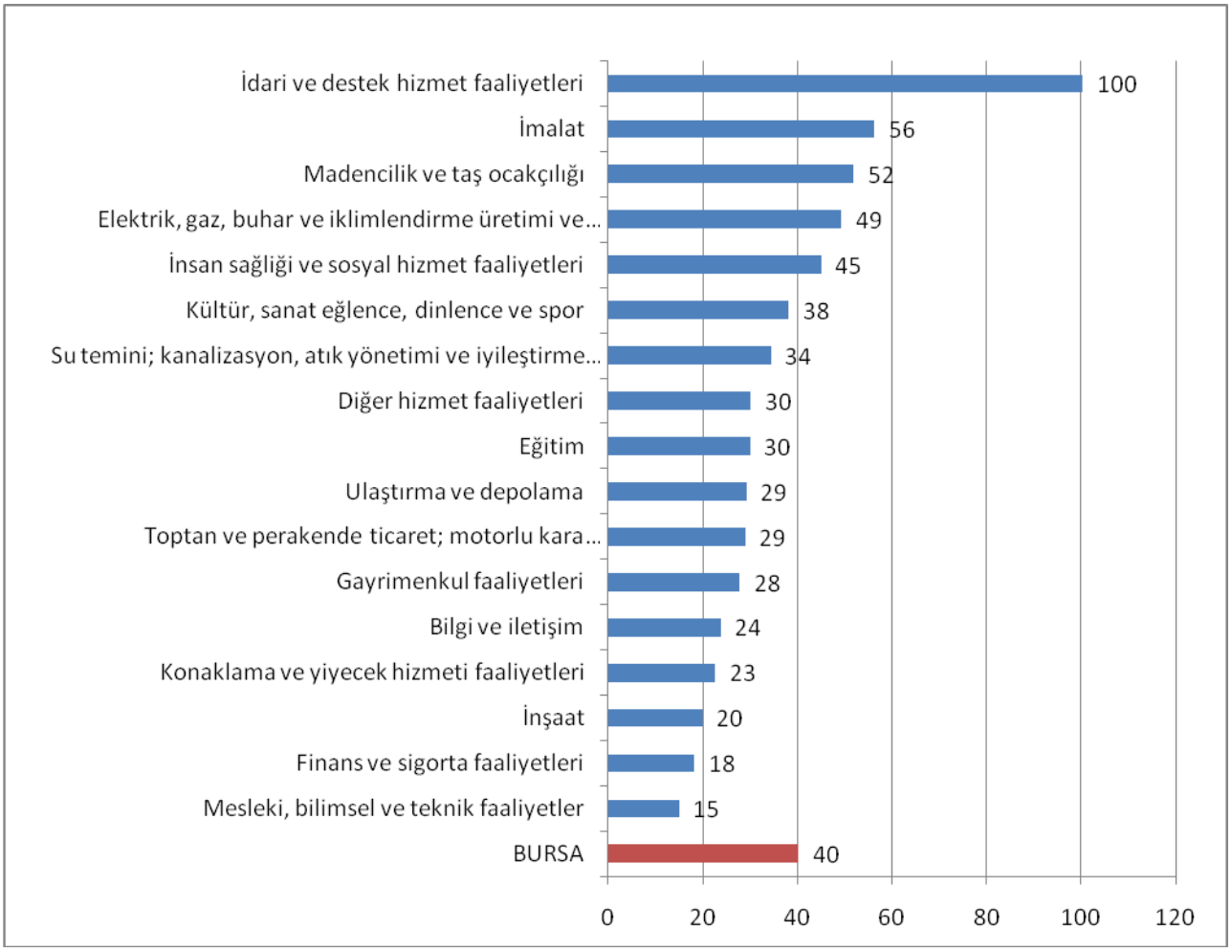

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Ortalama çalışan sayılarının sektörel dağılımına baktığımızda 100 ortalamayla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü gelmektedir. Bu sektörde 207 işyerinde 20.776 çalışan bulunmaktadır. Yani bu sektördeki işyerlerinde ortalama olarak 100 çalışan bulunmaktadır. İmalat sektöründe ise 3.439 işyerinde 193.540 çalışan bulunmakta ve her bir işyerinde ortalama 56 kişi çalışmaktadır. Ortalamanın en düşük olduğu sektör ise 280 işyeri 4.200 çalışan ile ortalama 15 çalışanla Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü yer almaktadır. Çalışma kapsamında Bursa ilinde 8.441 işyerinde 339.120 çalışan bulunmakta ve her bir işyerinde ortalama 40 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye sonuçlarına baktığımızda ise ortalama çalışan sayılarının sektörel dağılımında 96 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri yer almaktadır. İl sonuçlarının tam tersi bir durum gerçekleşmiştir. İkinci sırada ise 68 ortalamayla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri bulunmaktadır. Çalışma kapsamında Türkiye de her bir işyerinde ortalama 35 kişi çalışmaktadır.

Tablo 15. Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ve Oranları, 2014

Sektör	Erkek		Kadın		Toplam
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	2.448	91%	252	9%	2.700
İMALAT	139.258	72%	54.282	28%	193.540
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	738	83%	149	17%	887
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	750	81%	178	19%	928
İNŞAAT	22.669	90%	2.528	10%	25.197
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	33.366	66%	16.899	34%	50.265
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	8.602	86%	1.390	14%	9.992
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	5.807	66%	2.995	34%	8.802
BİLGİ VE İLETİŞİM	983	73%	370	27%	1.353
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	595	59%	421	41%	1.017
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	1.255	81%	302	19%	1.558
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	2.712	65%	1.488	35%	4.200
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	16.378	79%	4.398	21%	20.776
EĞİTİM	2.659	42%	3.698	58%	6.357
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	2.127	35%	4.001	65%	6.128
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	803	78%	226	22%	1.029
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	2.820	64	1.571	36%	4.391
Genel Toplam:	**243.971**	**72%**	**95.149**	**28%**	**339.120**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma sonuçlarına göre Bursa ili tarım dışı özel yerel birimlerde toplam çalışan 339.120 kişidir. Çalışanların 243.971'i erkek, 95.149'u kadındır. İl genelinde en fazla çalışanın bulunduğu ilk üç sektör sıralaması Türkiye geneli ile paralel bir dağılım göstermektedir. İmalat sektörü Türkiye genelinde olduğu gibi, hem erkek hem de kadın çalışanların en fazla istihdam edildikleri sektördür. Ama sektör içindeki ağırlıkları farklılık göstermektedir. İmalat sektöründeki erkek çalışan oranı %72 iken kadın çalışan oranı %28'de kalmıştır. İkinci hakim sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise erkek çalışan oranı %66, kadın çalışan oranı %34'tür. İl genelinde çalışanların ağırlıklı olarak bulunduğu üçüncü sektör olan İnşaat sektöründe ise kadın erkek çalışan sayıları arasındaki fark daha da artmıştır. Bu sektörde çalışanların %90'ı erkek, %10'u kadın istihdam edilmektedir. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının saha uygulaması döneminin Mayıs ve Haziran aylarına denk gelmesi mevsimsellikten etkilenen İnşaat sektöründe çalışan sayılarında çoğalma görülmesine yol açmıştır. Türkiye genelinde de çalışanların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri sektörler; Bursa ilinde olduğu gibi İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat olarak sıralanmaktadır. Türkiye genelinde çalışanların %36'sı İmalat, %16'sı Toptan ve Perakende Ticaret, %12'si İnşaat sektöründedir.

Kadın ve erkek çalışan sayılarının birbirine en yakın olduğu Sektör Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür. Bu sektörde toplam 1.017 kişinin 595' i erkek, 421'i bayandan oluşmaktadır. Kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından fazla olduğu sektörler ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Eğitim sektörüdür. İlde erkeklere oranla kadınların biraz daha ağırlık kazandığı sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır. Örneğin; çalışanların %65'i kadın olan İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki payı %1,6, çalışanların %58'inin kadın olduğu Eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %2,5'tir.

Erkek çalışanların ağırlıklı olarak çalıştıkları ilk üç sektörün sıralaması il genelinde tüm çalışanların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri ilk üç sektörün sıralaması ile birebir aynı iken kadınlarda bu sıralama farklılaşmaktadır. Bursa ilinde erkeklerin ağırlıklı olarak istihdam edildikleri üç sektör; İmalat, Ticaret ile İnşaat şeklinde sıralanırken kadınların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri üç sektör; İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadır. Bursa'da istihdam edilmekte olan her 100 kadından 57'si İmalat, 18'i Ticaret, 5'i İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerindedir. İl genelindeki kadınların %80'i söz konusu üç sektörden birinde istihdam edilmektedir.

Tablo 16. Ana Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları, 2014

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	16.040	10.031	26.071
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	20.608	7.579	28.186
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	34.428	18.355	52.783
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	324	353	676
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	14.477	11.590	26.067
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	62.947	15.053	78.000
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	20.884	5.330	26.213
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	67.509	25.299	92.808
YÖNETİCİLER	6.754	1.560	8.314
Genel Toplam	**243.971**	**95.149**	**339.120**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İPTA 2014 çalışması kapsamında ziyaret edilen işyerlerinde çalışanların en çok kümelendiği ana meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ana meslek grupları yer almaktadır. Erkek çalışanların ana meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda ilk sırada 67.509 sayı %27,6 oranıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, ikinci sırada 62.947 sayı %25,8 oranıyla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, üçüncü sırada ise 34.428 sayı ve %14,1 oranıyla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grupları yer almaktadır. Erkek çalışanların en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır. Erkek çalışan dağılımında Türkiye sonucuna baktığımızda ilk sırayı %20,9 ile küçük bir farkla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanların aldığını görmekteyiz.

İlde kadın çalışanların ana meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda ilk sırada 25.299 sayı %26,5 oranıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, ikinci sırada 18.355 sayı %19,2 oranıyla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, üçüncü sırada ise 15.053 sayı %15,8 oranıyla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ana meslek grupları yer almaktadır. Kadın çalışanların en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır. Kadın çalışan dağılımının Türkiye sonuçlarına baktığımızda ildeki sonuçtan farklılık gösterdiğini görmekteyiz. Türkiye'de kadın çalışanların %21,2'si Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, %17,2'si Büro Hizmetlerinde Çalışan, %15,9'u ise Profesyonel Meslek Mensupları grubunda istihdam edilmektedirler.

Grafik 8. Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı, %, 2014

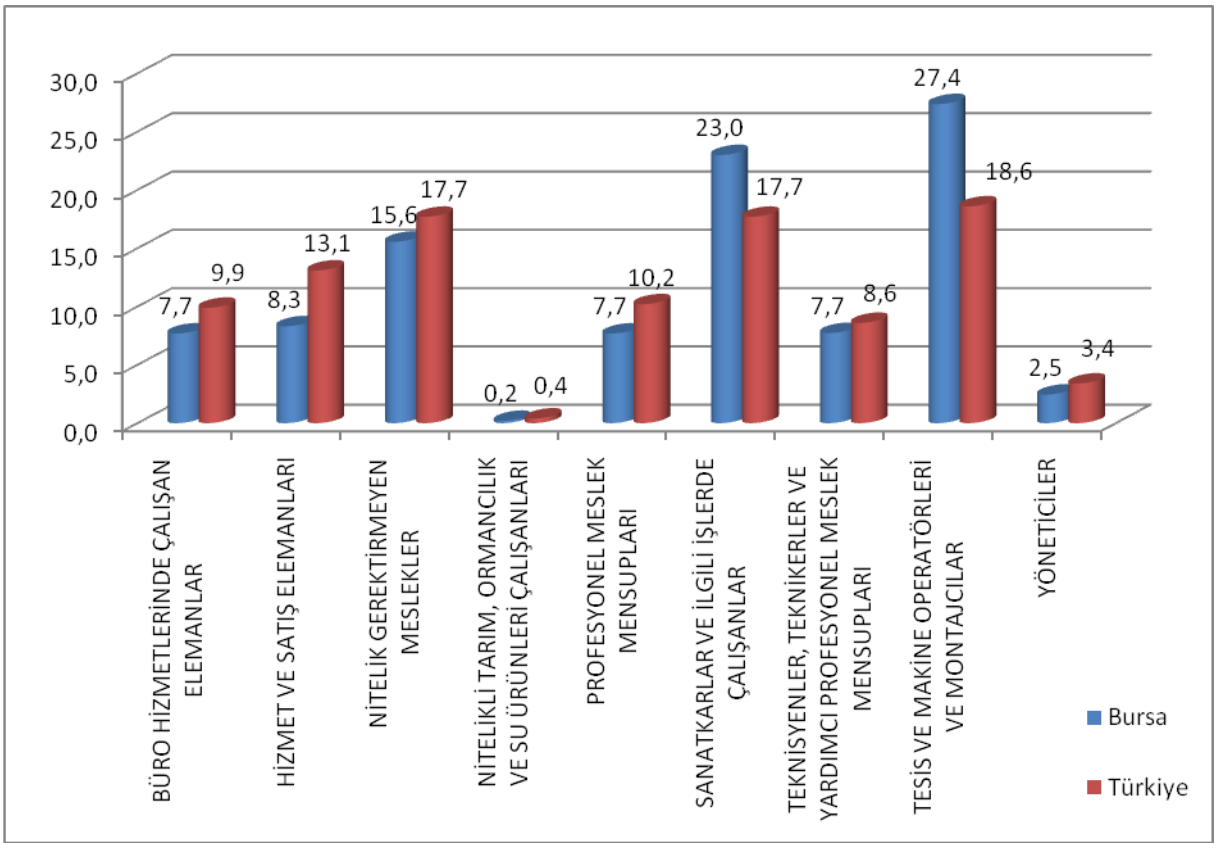

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Bursa ve Türkiye'de ana meslek grupları dağılımında ilk sırada Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar grubunda çalışanlar gelmektedir. Bu sonucun çıkmasında Bursa ilinin İmalat sektöründe ki istihdamının yüksek olması etkili olmuştur. İlde ikinci sırada %23 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, üçüncü sırada ise %15,6 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler yer almaktadır. Bu sıralama Türkiye geneli ile benzerlik gösterse de oranlar arasında farklılıklar vardır. Yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında ilde ve Türkiye'de en az paya sahip meslek grubu Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Grafik 9. Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları, %, 2014

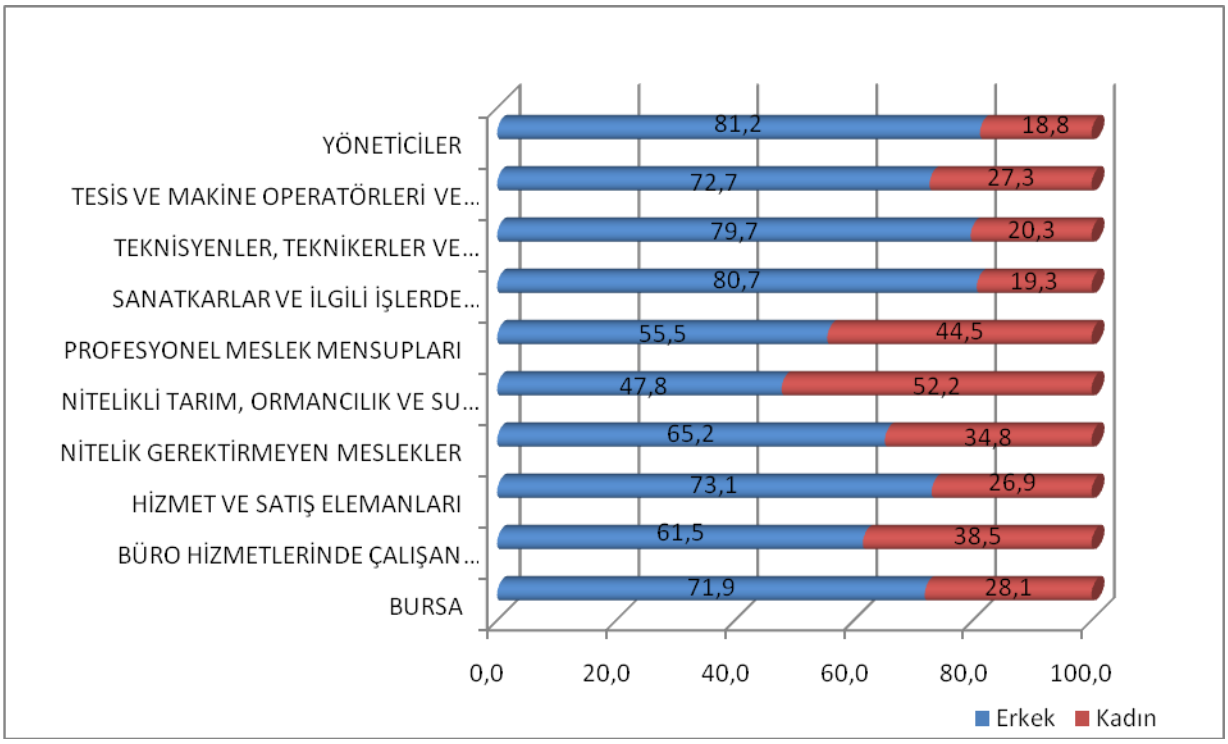

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamında Bursa ilinde toplam çalışanların %28'i kadınlar oluştururken, %72'sini erkekler oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye sonuçlarında %74 erkek, %26 kadın çalışan şeklinde gerçekleşmiştir. Buda bize Bursa ilinde kadın çalışanların Türkiye'ye oranla daha fazla olduğunu göstermektedir. Ama erkek ve kadın çalışanlar arasındaki farkın büyüklüğü unutulmamalıdır. Ana meslek gruplarında cinsiyete göre dağılıma baktığımızda erkek çalışanlarla kadın çalışanlar arasında en fazla farkın olduğu grubun Yöneticiler olduğunu görmekteyiz. Bu meslek grubunda %81,2 erkek, %18,8 kadın çalışmaktadır. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışan grubunda da erkek çalışan oranı %80,7'dir. Kadın çalışanların ağırlık kazandığı meslek gruplarına bakacak olursak ilk sırada Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları gelmektedir. Aynı zamanda bu meslek grubunda kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır. Çalışanların %52,2 kadın, %47,8 erkektir. Erkek ve kadın çalışanların birbirine en yakın olduğu ana meslek grubudur. Bu sonucun çıkmasında saha çalışmasının Mayıs-Haziran döneminde yapılması ve mevsimsellik etkili olmuştur. Böylece tarım sektöründe çalışan kadın sayılarında bir artış gerçekleşmiştir. Kadın çalışanların fazla olduğu ikinci meslek grubu %44,5 ile Profesyonel Meslek Mensupları, üçüncü ise %38,5 ile Büro Hizmetlerinde Çalışanlardır. Türkiye sonucunda ise kadın çalışan sayısının fazla olduğu ana meslek gruplarının başında %45,4 ile Büro Hizmetlerinde Çalışanlar, ikinci sırada %40,7 ile Profesyonel Meslek Mensupları ve üçüncü sırada %31,1 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubu gelmektedir.

Tablo 17. Cinsiyete Göre En Çok Çalışılan Meslekler, 2014

BURSA		
Toplam	**Erkek**	**Kadın**
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	MAKİNECİ (DİKİŞ)
MAKİNECİ (DİKİŞ)	DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	TEMİZLİK GÖREVLİSİ
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	MUHASEBECİ
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	SEVKİYAT GÖREVLİSİ	BÜRO MEMURU (GENEL)
SÜTHANE/ MANDIRA İŞÇİSİ	SÜTHANE/ MANDIRA İŞÇİSİ	SÜTHANE/ MANDIRA İŞÇİSİ
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI
MUHASEBECİ	DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	PAKETLEME İŞÇİSİ (EL İLE)
BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	SEKRETER
TÜRKİYE		
Toplam	**Erkek**	**Kadın**
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	TEMİZLİK GÖREVLİSİ
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	MAKİNECİ (DİKİŞ)
MAKİNECİ (DİKİŞ)	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	MUHASEBECİ
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	BANKACILIK MESLEK ELEMANI
BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	BULAŞIKÇI (STEVARD)
SATIŞ DANIŞMANI	GARSON (SERVİS ELEMANI)	SEKRETER
GARSON (SERVİS ELEMANI)	SATIŞ DANIŞMANI	SATIŞ DANIŞMANI
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	MAKİNECİ (DİKİŞ)	BÜRO MEMURU (GENEL)
MUHASEBECİ	MUHASEBECİ	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)
BANKACILIK MESLEK ELEMANI	BÜRO MEMURU (GENEL)	AŞÇI

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamında yer alan işyerlerinde toplam 1.896 farklı meslekte çalışan olduğu tespit edilmiştir. Meslek sıralamaları Türkiye ile benzerlik gösterse de ilin sektörel yapısına uygun Dokuma Makineleri Operatörü, Süthane/Mandıra İşçisi gibi meslekler de il sıralamasında yer almaktadır. Sıralamaları değişmekle birlikte Beden İşçisi(Genel), Makineci(Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Muhasebeci ve Beden İşçisi(İnşaat) meslekleri hem Bursa'da hem de Türkiye'de en fazla çalışanı olan ilk on meslek içerisinde yer almaktadır.

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek, erkelerin çalıştığı mesleklerin %24'ünü oluştururken, kadınlarda %37'sini oluşturmaktadır.

İlde kadın ve erkeklerde ilk on meslek sıralamasında yer alan Beden İşçisi(Genel), Dokuma Makineleri Operatörü, Süthane/Mandıra İşçisi, Temizlik Görevlisi meslekleri sıralama farklı olsa da çakışmaktadır. Çakışan meslek dışında erkeklerde ağırlıklı olan meslekler; Güvenlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi(İnşaat), Sevkiyat Görevlisi ve Diğer İmalat ve İlgili İşçiler(Makine İle) dir. Kadınlarda diğer ağırlıklı meslekler; Makineci(Dikiş), Muhasebeci, Büro Memuru(Genel), Paketleme(El İle) ve Sekreterdir.

AÇIK İŞLER

Bursa ilinde 12 Mayıs - 27 Haziran 2014 tarihleri arasında uygulanan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında (İPTA) işyerlerine açık iş sayılarıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Açık işler; temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerlerinin eleman ihtiyacı duyduğu meslekler (açık işler) mevcut işgücü talebi hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sunan önemli göstergelerdir.

Tablo 18. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı ve Açık İş Oranları,2014

Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Oranı 2013
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	59	0,5%	2,1%	3,2%
İMALAT	7.443	66,6%	3,7%	4,6%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	7	0,1%	0,8%	1,6%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	21	0,2%	2,2%	8,5%
İNŞAAT	491	4,4%	1,9%	2,2%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1.770	15,8%	3,4%	5,6%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	91	0,8%	0,9%	1,6%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	347	3,1%	3,8%	3,1%
BİLGİ VE İLETİŞİM	80	0,7%	5,6%	3,7%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	7	0,1%	0,7%	0,9%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	26	0,2%	1,6%	1,3%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	103	0,9%	2,4%	3,4%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	346	3,1%	1,6%	3,5%
EĞİTİM	112	1,0%	1,7%	3,5%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAAL.	153	1,4%	2,4%	3,4%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	20	0,2%	1,9%	2,6%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	95	0,8%	2,1%	7,1%
Genel Toplam:	**11.171**	**100,0%**	**3,2%**	**4,1%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Sektörlere göre açık iş sayılarına baktığımız zaman en yüksek açık işin %66,6 ile İmalat sektöründe olduğunu görmekteyiz. İmalat sektörünü sırayla %15,8'lik pay ile Toptan ve Perakende Ticaret ve %4,4 pay ile İnşaat sektörü izlemektedir. Başka bir deyişle, Bursa'daki her 100 açık işin 66'sı İmalat, 16'sı Ticaret ve 4 tanesi de İnşaat sektörlerindedir. İl genelindeki açık işlerin % 86'sı söz konusu üç sektörde yer almaktadır. İmalat sektörü ile diğer sektörler arasında ki açık iş farkının büyük olmasında Bursa ilinde imalat sektörünün gelişmiş ve istihdam oranlarının yüksek olması çok etkilidir. Sektörlere göre açık iş sayılarında son sıralarda yer alan sektörler ise; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor, Gayrimenkul Faaliyetleri ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık, Yönetimi İyileştirme Faaliyetleridir.

Türkiye sıralamasında sektörlere göre açık iş dağılımının ilk iki sıralamasına baktığımızda oranlar farklı olsa da Bursa iliyle bire bir aynı olduğunu görmekteyiz. Türkiye'de ilk sırada %43,8 ile İmalat birinci, %17,5 ile Toptan ve Perakende Ticaret ikinci sırada yer almaktadır. İlden farklı olarak Türkiye sonucunda üçüncü sırada %7,7 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Açık İş Oranı; açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde 11.171 açık iş olup, açık iş oranı %3,2 olarak hesaplanmıştır. Geçen yıl yapılan saha çalışmasında ise 10.736 açık iş alınmış, açık iş oranı ise %4,1 olarak gerçekleşmiştir. Geçen yıla oranla bu yıl açık iş oranın azaldığı görülmektedir. Buda bize 2013 yılında yapılan çalışmayla belirlenen açık işlerin büyük oranda karşılandığının bir göstergesi olmuştur. Kurumumuz aracılığı ile karşılanmak istenen açık işlerin büyük bir bölümü talebe dönüştürülmüş, bir bölümü ise iş gücü eğitimleri ile karşılanmaya çalışılmıştır. Aynı sonuç Türkiye genelinde de görülmektedir. Geçen yıl %4,4 olan açık iş oranı, bu yıl %2,7 olarak gerçekleşmiştir.

Konuya sektörler itibariyle bakacak olursak da aynı sonucun çıktığını görmekteyiz. Örneğin; geçen yıl %8,5 ile en fazla açık iş oranına sahip olan Su Temini; Kanalizasyon, Atık, Yönetimi İyileştirme Faaliyetleri bu yıl 6,3'lük bir düşüşle %2,2 oranında gerçekleşmiştir. Aynı şekilde açık iş oranı 2013 yılında %7,1 olan Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü bu yıl 5 puanlık bir düşüşle %2,1 olarak gerçekleşmiştir. Diğer yandan 2014 yılında %5,6 ile en yüksek açık iş oranını veren Bilgi ve İletişim sektörü geçen yıl ki açık iş oranı %3,7'dir. Aynı şekilde geçen yıla oranla açık iş oranı artan sektörler ise; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve Gayrimenkul Faaliyetleridir.

İlde Finans ve Sigorta sektörü ise 2013 ve 2014 yıllarında en az açık işveren sektör olmuştur. Türkiye genelinde ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü 2013 ve 2014 yıllarında en az açık işveren sektör olmuştur.

Grafik 10. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2014

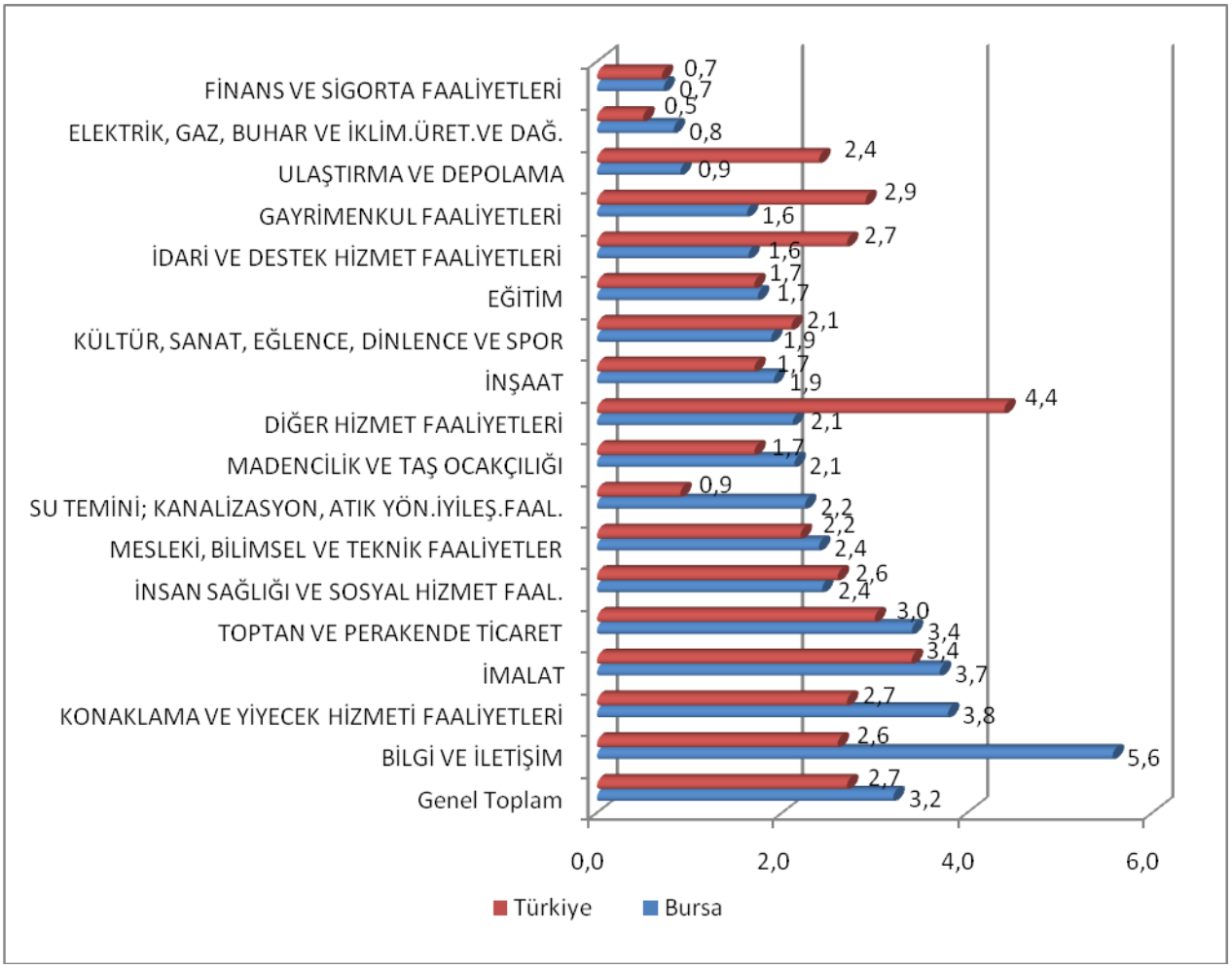

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde açık iş oranı %3,2, Türkiye sonucunda ise %2,7 olarak hesaplanmıştır. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının %5,6 ile Bilgi ve İletişim olduğu görülmektedir ve bu sektörün Türkiye açık iş oranı ise %2,6'dır. Bu sektörü %3,8'lik açık iş oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve %3,7'lik açık iş oranı ile İmalat izlemektedir. Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye açık iş oranında %4,4'lük pay ile ilk sırada, %3,4 ile İmalat ikinci ve %2,9 ile Gayrimenkul Faaliyetleri üçüncü sırada yer almaktadır. Bursa ilinde en az açık iş oranı ise %0,7'lik pay ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise %0,5 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim Dağıtımı sektörü yer almaktadır.

Tablo 19.Cinsiyete Göre Açık İş Oranı, 2014

CİNSİYET	Açık İş Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Oranı
Kadın	1.264	95.149	1,3%
Erkek	5.350	243.971	2,1%
Toplam	**11.171**	**339.120**	**3,2%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamındaki işyerlerinden alınan açık işlerde talep edilen kadın sayısı 1.264, erkek sayısı ise 5.350'dir. Cinsiyete göre açık iş oranlarına baktığımız zaman kadın açık iş oranı %1,3, erkek açık iş oranı ise 2,1'dir. Buda bize açık işlerde kadınlara göre erkek çalışanlara daha fazla ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Tablo 20. Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,2014

Sektör	İşyeri Sayısı	Açık İş Veren İşyeri Sayısı	Açık İş Verme Oranı	TÜRKİYE
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	52	12	23,7%	12,0%
İMALAT	3.439	1.330	38,7%	29,2%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	18	3	17,6%	8,4%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	27	7	26,3%	15,0%
İNŞAAT	1.264	166	13,2%	9,9%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1.733	469	27,0%	21,3%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	342	52	15,2%	13,5%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	389	117	30,1%	27,0%
BİLGİ VE İLETİŞİM	57	20	35,6%	19,9%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	56	4	7,9%	13,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	56	9	16,7%	17,4%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	280	55	19,7%	16,8%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	207	51	24,7%	19,7%
EĞİTİM	212	49	22,9%	15,2%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAAL.	136	50	37,0%	27,7%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	27	5	19,2%	16,4%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	146	31	21,3%	17,9%
Genel Toplam:	**8.441**	**2.432**	**28,8%**	**20,4%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Yapılan araştırma sonucunda Bursa ilinde ziyaret edilen 8.441 işyerinden 2.432 tanesinde açık iş olduğu tespit edilmiştir. Yani her 100 işyerinden 29'da açık iş vardır. Türkiye'de ise her 100 işyerinden 20'sinde açık iş olduğu görülmektedir. İlde İmalat sektöründe hizmet veren işyerlerinin %39'u açık iş ihtiyacı olduğunu belirtmiştir, başka bir değişle İmalat sektöründeki her 100 işyerinden 39'un da açık iş vardır. Oranlar farklı olsa da İmalat sektörü Türkiye sonucunda da ilk sırada yer almıştır. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörünün %37'si açık iş vererek ikinci sırada, Bilgi ve İletişim %36 ile üçüncü sırada yer almıştır. Finans ve Sosyal Faaliyetler ile İnşaat sektörlerinde ise en az açık iş ihtiyacı olduğunu belirten işyerleri bulunmaktadır.

Tablo 21.Sektörlere ve İşyerlerinin Yaşına Göre Açık İş Verme Oranı,%,2014

Sektör	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	0,0%	16,7%	25,0%	83,3%	0,0%	14,3%	23,7%
İMALAT	50,1%	34,1%	44,4%	30,1%	35,0%	36,4%	38,7%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	25,0%	16,7%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	17,6%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	20,0%	14,3%	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	26,3%
İNŞAAT	12,9%	16,7%	8,3%	10,0%	9,1%	23,1%	13,2%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	29,4%	24,6%	24,4%	30,2%	27,5%	28,6%	27,0%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	18,8%	25,0%	20,0%	0,0%	7,1%	16,7%	15,2%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	37,5%	17,6%	54,5%	26,3%	0,0%	31,3%	30,1%
BİLGİ VE İLETİŞİM	33,3%	36,4%	46,7%	0,0%	25,0%	25,0%	35,6%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	0,0%	18,2%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	7,9%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	18,8%	14,3%	14,3%	40,0%	0,0%	0,0%	16,7%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	19,0%	21,7%	12,5%	57,1%	0,0%	0,0%	19,7%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	18,8%	33,3%	23,1%	40,0%	0,0%	0,0%	24,7%
EĞİTİM	46,2%	26,7%	6,3%	6,3%	0,0%	14,3%	22,9%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	42,9%	45,2%	20,0%	30,8%	0,0%	20,0%	37,0%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	37,5%	33,3%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	19,2%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	35,3%	21,1%	0,0%	66,7%	25,0%	8,0%	21,3%
Genel Toplam:	**35,1%**	**26,7%**	**29,7%**	**26,9%**	**24,1%**	**29,1%**	**28,8%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Sektörlere ve işyerlerinin yaşına göre açık iş verme oranlarına baktığımızda İmalat sektöründeki işyerlerinin %38,7'sinin açık iş verdiğini görmekteyiz. Yani bu sektördeki her 100 işyerinden 39'un da açık iş bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinin yaşına göre açık iş verme oranlarına baktığımızda; %50,1 ile 0-4 yaş arası firmalar ilk sıradadır. Buda bize bu sektörde yeni kurulmuş işyerlerinin yarısının elemana ihtiyacı olduğunu göstermekte. Sırayla %44,4 ile 10-14 yaş arası, %36,4 ile 25 ve üstü, %35 ile 20-24, %34,1 ile 5-9 ve son olarak ta %30,1 ile 15-19 yaş arası firmalar izlemektedir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin %37'si firmalarında açık iş olduğunu belirtmiştir. Bu sektördeki işyerlerinin yaşına göre açık iş verme oranlarına baktığımızda ilk sırada %45,2 ile 5-9 yaş arası, sonra %42,9 ile 0-4 yaş arası, %30,8 ile 15-19 yaş arası, %20 ile 10-14 ve 25 yaş ve üstü firmalar yer almaktadır. 20-24 yaş arası işyerlerinde ise açık iş bulunmamaktadır.

Araştırma sonucuna göre ilde 0-4 yaş arası firmaların %35,1'i, 5-9 yaş arası firmaların %26,7'si, 10-14 yaş arası firmaların %29,7'si, 15-19 yaş arası firmaların %26,9'u, 20-24 yaş arası firmaların %24,1'i ve 25 yaş üstü firmaların %29,1'i açık iş verdiği görülmektedir. Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere 0-4 yaş arası firmalar kendi içlerinde diğer yaş gruplarına göre daha fazla açık iş vermişlerdir. Türkiye geneline ile il sonucu farklılık göstermektedir. Türkiye genelinde 0-4 yaş arası firmaların %20,4'ü, 5-9 yaş arası firmaların %19,7'si, 10-14 yaş arası firmaların %20'si, 15-19 yaş arası firmaların %20,5'i, 20-24 yaş arası firmaların %21,7'si ve 25 yaş üstü firmaların %21,3'ü açık iş verdiği görülmektedir. Bursa ilinde sanayi sektörünün gelişmiş ve daha da gelişmeye devam ediyor olması yeni firmaların kurulmasına ve bu firmalarında elemana ihtiyaç duymasına sebep olmaktadır.

Tablo 22.Sektörlere Göre Arama Kanallarının Dağılımı, 2014

Sektör	İŞKUR aracılığıyla	Gazete-İlan vb	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Özel İstihdam Büroları
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	84%	28%	26%	2%	0%
İMALAT	70,2%	48,3%	67,9%	22,6%	6,5%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	42,9%	85,7%	57,1%	0,0%	0,0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	80,0%	60,0%	20,0%	13,3%	0,0%
İNŞAAT	32,2%	28,8%	69,5%	8,5%	5,1%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	33,2%	31,5%	58,0%	20,2%	1,3%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	66,7%	61,9%	71,4%	57,1%	14,3%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	44,6%	58,1%	70,3%	35,1%	21,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	19,0%	22,2%	27,0%	81,0%	20,6%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	40,0%	0,0%	80,0%	60,0%	0,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	31,8%	40,9%	86,4%	0,0%	0,0%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	25,0%	28,6%	60,7%	14,3%	21,4%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	73,8%	82,8%	72,1%	76,2%	9,0%
EĞİTİM	11,4%	52,3%	31,8%	75,0%	0,0%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	13,2%	48,4%	63,7%	51,6%	8,8%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	57,9%	84,2%	73,7%	21,1%	5,3%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	38,5%	55,8%	75,0%	15,4%	0,0%
Genel Toplam:	**59,5%**	**46,0%**	**65,7%**	**24,9%**	**6,3%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Sektörlere göre arama kanallarına baktığımızda en fazla açık işin olduğu imalat sektöründe işveren %70,2'lik yüksek bir oranla İŞKUR aracılığını tercih etmiştir. Bu oranı %67,9 ile akraba-eş dost, %48,3 ile gazete-ilan, %22,6 ile internet siteleri ve son olarak ta %6,5 ile özel istihdam büroları yer almaktadır. Açık iş sayısında ikinci sırada yer alan toptan ve perakende sektöründe en fazla tercih edilen arama kanalı %58 ile akraba-eş dosttur. Açık işlerin karşılanma yollarında İŞKUR %33,2 ikinci sırada yer almıştır. Eleman temininde İŞKUR aracılığını tercih eden sektörlerin başında %84 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı, %80 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, %73,8 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve %70,2 ile İmalat sektörü yer almaktadır. İŞKUR aracılığını en az tercih eden sektörler ise %11,4 ile Eğitim ve %13,2 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri yer almaktadır. Bu sonuç bize kalifikasyonu düşük mesleklerin ve ara eleman ihtiyacının karşılanmasında İŞKUR aracılığının daha fazla tercih edildiğini göstermektedir.

Açık işlerin karşılanma yollarından gazete-ilan kanalını tercih eden sektörlerin başında %85,7 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, %84,2 ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ile %82,8'lik oranla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Akraba-Eş Dost seçeneğini tercih eden sektörler %86,4 ile Gayrimenkul Faaliyetleri ve %80 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri'dir. Dikkat edileceği üzere akraba-eş dost kanalını kullanan sektörler güven gerektiren iş kollarından oluşmaktadır. Firmalar açık işlerini tanıdıkları ve güvendikleri kişilerden karşılamayı tercih etmişlerdir. İnternet siteleri tercihini Bilgi ve İletişim, İdari ve Destek Hizmetler sektörü, Özel İstihdam Büroları seçeneğini ise Konaklama Yiyecek ve İçecek Faaliyetleri ile Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri daha fazla tercih etmiştir.

Tablo 23. Açık işlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2014

Sektör	Kadın	Erkek	Farketmez	Kadın %	Erkek %	Farketmez	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	7	49	3	11,6%	83,7%	4,7%	59
İMALAT	878	3.397	3.168	11,8%	45,6%	42,6%	7.443
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	2	5	0,0%	28,6%	71,4%	7
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	0	16	6	0,0%	73,3%	26,7%	21
İNŞAAT	8	449	33	1,7%	91,5%	6,8%	491
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	201	982	588	11,3%	55,5%	33,2%	1.770
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	13	61	17	14,3%	66,7%	19,0%	91
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	56	164	127	16,2%	47,3%	36,5%	347
BİLGİ VE İLETİŞİM	4	14	62	4,8%	17,5%	77,8%	80
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	0	0	7	0,0%	0,0%	100,0%	7
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	25	1	0,0%	95,5%	4,5%	26
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	0	33	70	0,0%	32,1%	67,9%	103
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	6	108	233	1,6%	31,1%	67,2%	346
EĞİTİM	15	0	97	13,6%	0,0%	86,4%	112
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	49	12	92	31,9%	7,7%	60,4%	153
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0	1	19	0,0%	5,3%	94,7%	20
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	27	38	29	28,8%	40,4%	30,8%	95
Genel Toplam:	**1.264**	**5.350**	**4.557**	**11,3%**	**47,9%**	**40,8%**	**11.171**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamında alınan 11.171 açık işin 1.264'ü kadın, 5.350'si erkek ve 4.557'si fark etmez olarak eleman talep etmektedir. Diğer bir ifade ile açık işlerin %11,3'ü kadın, %47,9'u erkek ve %40,8'i fark etmez olarak talep edilmiştir. En fazla açık işe sahip İmalat sektörüne baktığımızda %45,6'lık oranla erkek, %11,8'lik oranla kadın eleman istenmiştir. Açık işlerde kadın eleman tercih etmeyen sektörler Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri ve Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor'dur. Erkek eleman istemeyen sektörler ise Finans ve Sigorta faaliyetleri ve Eğitim sektörüdür. Kadınların daha çok tercih edildiği sektörler ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörüdür. Erkeklerin çoğunlukla tercih edildiği sektörler ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İnşaat ve Gayrimenkul Faaliyetleri'dir.

Tablo 24. Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranı ve Dağılımı, 2014

Meslek Grup	Açık İş Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık iş Dağılımı	Açık iş Oranı
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	3.838	92.808	34,4%	4,0%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	2.848	78.000	25,5%	3,5%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	1.576	52.783	14,1%	2,9%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	876	28.186	7,8%	3,0%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	590	26.067	5,3%	2,2%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	548	26.213	4,9%	2,0%
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	428	26.071	3,8%	1,6%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	390	676	3,5%	36,6%
YÖNETİCİLER	76	8.314	0,7%	0,9%
Genel Toplam	**11.171**	**339.120**	**100,0%**	**3,2%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Meslek gruplarına göre açık iş sayısına baktığımız zaman il genelinde en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ana meslek grubunda olduğunu görmekteyiz. Bu meslek grubundaki açık işlerin toplam açık işlerdeki payı %34,4'tür. İl genelinde açık işlerin yoğun olduğu diğer meslek grupları ise %25,5 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve %14,1 ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. İl genelindeki açık işlerin %74'ü söz konusu üç meslek grubundadır. Oranlar farklılık gösterse de Türkiye sıralamasının ilk üç ana meslek grubu il geneliyle aynıdır. Türkiye'de %25,1 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar birinci, %20 Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ikinci ve %16,3 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Hizmet ve Satış Elemanları üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde ki açık işlerin %61'i söz konusu üç melek grubunadır.

Ana meslek grupları itibariyle ilde açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %36,6 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubudur. Bu oranın yüksek olmasında mevsimsellik önemli bir etkendir. Ayrıca bu meslek grubunda çalışanların toplam çalışanlar içindeki payının %0,2 gibi küçük bir orana sahip olmasını da dikkate almak gerekir. Bunu sırasıyla %4 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve %3,5 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubu izlemektedir. Türkiye sıralamasına baktığımızda %3,6 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ilk sırada, sonra %3,4 ile Hizmet ve Satış Elemanları grubu yer almaktadır. Hem açık iş sayısı hem de açık iş oranının yüksek olması bakımından Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarında işgücü taleplerinin yoğunlaştığını söyleyebiliriz. İlde açık iş oranının en az olduğu ana meslek grupları ise; %0,9 ile Yöneticiler ve %1,6 ile Büro Hizmetlerinde Çalışanlar grubu yer almaktadır.

Tablo 25. Açık işlerin Meslek Grubuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2014

Meslek Grup	Kadın	Erkek	Farketmez	Kadın %	Erkek %	Farketmez	Toplam
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	88	197	142	20,6%	46,1%	33,3%	428
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	151	335	389	17,2%	38,3%	44,5%	876
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	213	544	819	13,5%	34,5%	51,9%	1.576
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	0	379	11	0,0%	97,1%	2,9%	390
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	81	125	384	13,7%	21,2%	65,1%	590
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	212	2.158	478	7,5%	75,8%	16,8%	2.848
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	6	301	241	1,0%	55,0%	44,0%	548
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	512	1.270	2.056	13,3%	33,1%	53,6%	3.838
YÖNETİCİLER	1	39	36	1,5%	51,8%	46,7%	76
Genel Toplam	**1.264**	**5.350**	**4.557**	**11,3%**	**47,9%**	**40,8%**	**11.171**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık işlerin en çok olduğu meslek grubu olan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıların da %33,1'lik oranla erkek, %13,3'lük oranla kadın ve %53,6'lik oranla fark etmez olarak eleman talep edilmiştir. Erkeklerin yoğunlukla tercih edildiği meslek grupları Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır. Açık işlerde kadın eleman tercihinin fazlalaştığı sektörler ise Büro Hizmetlerinde Çalışanlar ve Hizmet ve Satış Elemanlarıdır. Kadın eleman tercih edilmeyen meslek gurubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Tablo 26. Mesleklere Göre Açık İş Dağılımı, 2014

BURSA	Açık İş Sayısı	Açık İş Dağılımı	TÜRKİYE	Açık İş Sayısı	Açık İş Dağılımı
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	925	8,3%	MAKİNECİ (DİKİŞ)	12.816	6,5%
TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	739	6,6%	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	10.794	5,4%
MAKİNECİ (DİKİŞ)	736	6,6%	GARSON (SERVİS ELEMANI)	6.646	3,3%
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	422	3,8%	SATIŞ DANIŞMANI	5.988	3,0%
SÜTHANE İŞÇİSİ	372	3,3%	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	4.008	2,0%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	243	2,2%	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	3.856	1,9%
MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	203	1,8%	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	3.651	1,8%
SATIŞ DANIŞMANI	186	1,7%	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	3.151	1,6%
MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	170	1,5%	DEPO HAMALI	2.913	1,5%
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	164	1,5%	ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	2.735	1,4%
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	132	1,2%	KOMİ (GARSON YARDIMCISI)	2.568	1,3%
MOBİLYA CİLACISI (PÜSKÜRTME İLE) (AĞAÇ)	129	1,2%	ÜTÜCÜ	2.212	1,1%
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	128	1,1%	ÖN MUHASEBECİ	1.999	1,0%
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	125	1,1%	PAZARLAMACI	1.964	1,0%
ÖN MUHASEBECİ	119	1,1%	PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	1.950	1,0%
KALİTE KONTROLCÜ	119	1,1%	BULAŞIKÇI (STEVARD)	1.885	0,9%
BOBİN-KATLAMA-BÜKÜM MAKİNE OPERATÖRÜ	116	1,0%	KASİYER	1.855	0,9%
MUHASEBECİ	103	0,9%	DİKİŞ MAKİNESİ OPERATÖRÜ-KUMAŞ	1.817	0,9%
MEYDANCI	100	0,9%	MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	1.784	0,9%
PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	96	0,9%	KAYNAKÇI (OKSİJEN VE ELEKTRİK)	1.668	0,8%
DİĞER	5.844	52,3%	DİĞER	122.324	61,6%
TOPLAM	**11.171**	**100,0%**	**TOPLAM**	**198.582**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde 2.432 açık iş belirten işyerlerinden 435 farklı meslekte 11.171 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Açık işlerin en fazla olduğu meslekler şu şekilde sıralanmaktadır; Beden İşçisi(Genel), Tekstil Terbiye İşçisi, Makineci(Dikiş), Dokumacı, Süthane işçisi, Garson, Mobilya Montaj İşçisi, Satış Danışmanı, Mobilya Döşeme İşçisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Temizlik Görevlisi, Mobilya cilacısı, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler, Ön Muhasebeci, Kalite Kontrolcü, Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü, Muhasebeci, Meydancı ve Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı meslekleridir. Bu mesleklerden de anlaşılacağı üzere mesleklere göre açık iş sayılarında tekstil, gıda ve otomotiv sektörünün toplam üretiminin, ihracatın ve istihdamın en yüksek olduğu sektörlerden biri olmasının etkisi büyüktür. Beden İşçisi(Genel) mesleğinin ilk sırada yer almasının sebebi işverenlerin genel eğilimi işletmede yapılan işlerin birçoğunu beden işçisi(genel) başlığı altında bildirmeleridir.

Türkiye genelinde açık işlerin yoğunlaştığı meslekler Makineci(Dikiş), Beden İşçisi(Genel), Garson, Satış Danışmanı, Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma ve Gaz Altı Kaynakçısı meslekleridir.

Tablo 27. Açık işlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2014

Meslekler	Kadın	Erkek	Kadın %	Erkek %
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	48	345	3,8%	6,4%
TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	0	123	0,0%	2,3%
MAKİNECİ (DİKİŞ)	330	0	26,1%	0,0%
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	15	62	1,2%	1,2%
SÜTHANE İŞÇİSİ	0	372	0,0%	7,0%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	40	126	3,2%	2,4%
MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	14	144	1,1%	2,7%
SATIŞ DANIŞMANI	44	42	3,5%	0,8%
MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	0	170	0,0%	3,2%
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	5	152	0,4%	2,8%
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	29	31	2,3%	0,6%
MOBİLYA CİLACISI (PÜSKÜRTME İLE) (AĞAÇ)	14	87	1,1%	1,6%
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	6	6	0,5%	0,1%
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	0	47	0,0%	0,9%
ÖN MUHASEBECİ	35	34	2,8%	0,6%
KALİTE KONTROLCÜ	9	17	0,7%	0,3%
BOBİN-KATLAMA-BÜKÜM MAKİNE OPERATÖRÜ	74	42	5,8%	0,8%
MUHASEBECİ	30	10	2,4%	0,2%
MEYDANCI	0	49	0,0%	0,9%
PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	0	94	0,0%	1,8%
Genel Toplam	**1.264**	**5.350**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık iş taleplerinde en fazla istenen meslek olan Beden İşçisi(Genel) mesleğinde kadın eleman talebinin oranı %3,8, erkek eleman talebinin oranı ise %6,4 olarak gerçekleşmiştir. İkinci en fazla açık işe sahip meslek olan Tekstil Terbiye İşçisin de ise kadın eleman talep edilmemektedir. Erkek istenen açık işlerin %2,3'ü bu meslektedir. Makineci (Dikiş) mesleğinde ise erkek eleman talebi bulunmamaktadır ve kadın eleman isteyen açık işlerin %26,1'i bu meslekte toplanmıştır. Süthane İşçisi, Mobilya Döşeme İşçisi, Diğer İmalat ve İlgili İşler (Makine İle), Meydancı ve Plastik Enjeksiyon mesleklerinde işyerleri kadın eleman talebinde bulunmamışlardır.

Tablo 28. Mesleklerin Becerilere Göre Dağılımı,%, 2014

BURSA	Bilgisayar kullanımı	Fazla Mesaiye Kalabilme	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	İş Ahlakına Sahip Olma	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Seyahat Edebilme Esnekliği	Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerileri	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	1,2	56,5	85,4	5,3	56,2	72,9	2,2	1,0	1,0	9,7	61,2	0,9	54,3
TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	0,0	83,3	100,0	0,0	83,3	91,7	0,0	0,0	0,0	0,0	91,7	0,0	91,7
MAKİNECİ (DİKİŞ)	0,7	24,7	85,6	17,9	23,7	65,0	0,0	0,0	0,0	27,0	45,3	0,0	44,1
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	0,0	80,2	18,1	2,9	75,9	84,9	0,0	0,0	0,0	2,9	78,8	0,0	96,8
SÜTHANE İŞÇİSİ	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
GARSON (SERVİS ELEMANI)	5,8	20,1	69,5	25,1	63,9	71,5	9,6	30,0	5,8	5,8	48,8	9,6	51,8
MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	0,0	32,2	93,2	9,0	11,3	90,4	9,0	0,0	27,1	9,0	79,1	0,0	63,8
SATIŞ DANIŞMANI	51,8	44,5	61,0	71,0	86,7	81,3	23,9	89,2	3,4	26,2	72,5	14,7	60,2
MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	0,0	73,0	100,0	29,7	40,5	86,5	18,9	0,0	0,0	40,5	81,1	0,0	86,5
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	0,0	67,1	89,4	20,7	48,1	73,6	15,6	1,6	3,2	9,6	74,5	0,0	95,1
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	0,0	8,9	90,3	9,6	15,3	89,2	1,8	0,0	0,0	25,0	26,3	0,0	39,3
MOBİLYA CİLACISI (PÜSKÜRTME İLE) (AĞAÇ)	0,0	50,0	100,0	17,9	35,7	100,0	10,7	0,0	0,0	17,9	89,3	0,0	100,0
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	0,8	96,2	100,0	3,2	93,9	100,0	0,8	0,8	0,8	0,8	5,2	0,8	4,5
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	0,9	89,9	52,8	47,8	47,8	97,2	37,1	0,0	37,1	37,1	89,9	0,0	50,6
ÖN MUHASEBECİ	86,0	22,2	43,1	68,4	67,3	78,6	25,5	20,4	4,8	51,6	67,8	0,0	66,0
KALİTE KONTROLCÜ	17,5	12,2	72,9	13,7	17,5	82,9	11,4	0,0	5,8	17,5	71,4	1,8	26,5
BOBİN-KATLAMA-BÜKÜM MAKİNE OPERATÖRÜ	0,0	10,6	63,8	0,0	53,2	46,8	0,0	0,0	0,0	53,2	30,9	0,0	41,5
MUHASEBECİ	87,9	12,8	42,6	54,9	63,0	84,2	15,6	1,1	1,1	1,1	34,0	30,1	49,8
MEYDANCI	0,0	44,8	87,7	0,0	14,7	38,4	5,2	0,0	0,0	26,4	50,4	0,0	21,8
PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	21,1	8,2	*63,8*	5,0	26,8	77,2	21,8	3,2	21,8	32,0	72,2	0,0	46,9

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Yukarıdaki tabloda açık işlerin en fazla olduğu mesleklerde istenilen beceri düzeyleri oransal olarak verilmektedir. En fazla açık işe sahip beden işçisi(genel) mesleğinde istenilen becerilerin ilk sırasında %85,4 ile fiziki ve bedensel yeterlilik, %72,9 ile iş ahlakına sahip olma, %56,5 fazla mesaiye kalabilme, %56,2 ile iletişim ve ifade yeteneği ve %54,3 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübedir. Buna karşılık ilgili işyerleri tarafından Beden İşçisi(Genel) mesleğinde nispi olarak en az tercih edilen beceriler ise %5,3 ile hesap yapabilme(analitik beceri), %2,2 proje tabanlı çalışma ve %1,2 ile bilgisayar kullanımı becerileridir. Bu aslında Beden işçisi olarak bildirilen bazı açık işlerin bu meslekte olmadığını Beden İşçisi mesleğinin mesleki nitelik ve beceri düzeyi düşük meslekler için genel bir ifade olarak kullanıldığını göstermektedir.

Tekstil Terbiye İşçisi mesleğindeki açık işlerin tamamında fiziki ve bedensel yeterlilik becerisi istenmektedir. Daha sonra %91,7 ile takım çalışması ve iş ahlakına sahip olma, %83,3 ile fazla mesaiye kalabilme ve iletişim ve ifade yeteneği becerileri gelmektedir. Süthane işçisi mesleğinde ise 372 açık işin tamamında fiziki ve bedensel yeterlilik ile sorun çözme ve bağımsız karar verebilme becerileri istenmektedir.

Fiziksel ve bedensel yeterlilik becerisi açık işler için yüksek oranda talep edilen beceridir. Açık iş olan mesleklerin neredeyse tamamında istenen bir beceridir. Söz konusu beceri; Tekstil Terbiye İşçisi, Temizlik Görevlisi, Süthane İşçisi, Gaz altı Kaynakçısı, Meydancı, Mobilya Döşeme İşçisi, Mobilya Montaj İşçisi ve Beden işçisi(Genel) gibi fiziki ve bedensel yeterliliğin ve dayanıklılığın ön plana çıktığı mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından oldukça yüksek düzeylerde talep edilmiştir.

Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe açık iş verilen mesleklerin çoğunluğunda talep edilen diğer bir beceridir. Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi Becerisinin mesleki bilgi ve beceri seviyesi nispi olarak yüksek olan mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerlerinin çoğunluğu tarafından talep edilmiştir.

İletişim ve ifade yeteneği becerisi İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerleri tarafında; Satış danışmanı, temizlik görevlisi, tekstil terbiye işçisi ve garson(servis elemanı) gibi mesleklerde talep edilmiştir. Fazla mesaiye kalabilme becerisi ise daha çok fabrika işlerinde çalışılan mesleklerde istenilmektedir. Örneğin; diğer imalat ve ilgili işçiler, temizlik görevlisi ve dokumacı gibi mesleklerde işveren fazla mesaiye kalabilmeyi tercih etmiştir. Sorun çözebilme ve bağımsız karar verebilme becerisi; süthane işçisi, ön muhasebe, bobin katlama-büküm makine operatörü gibi mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilmiştir. Hesap yapabilme (analitik beceri) beceri düzeyi; satış danışmanı, ön muhasebe, mühendis ve kariyer mesleklerde yüksek düzeyde istenmiştir. Proje tabanlı çalışma; satış danışmanlığı, diğer imalat ve ilgili işçiler, inşaat ustası ve elektrikçi(genel) gibi mesleklerde istenmektedir. Bilgisayar kullanımı becerisi; ön muhasebeci, muhasebeci, mühendis, depo sorumlusu, çağrı merkezi görevlisi ve büro işlerindeki mesleklerde daha fazla talep edilmektedir. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından Satış ve Pazarlama becerisi özellikle; satış danışmanı, pazarlama, garson (servis görevlisi), perakende satış elemanı(gıda) ve müşteri temsilcisi mesleklerinde yüksek oranda talep edilmiştir. Seyahat edebilme esnekliği özellikle; mobilya montaj işçisi, pazarlama ve inşaat sektöründeki mesleklerde talep edilmiştir. En az tercih edilen yabancı dil becerisi ise dış ticaret meslek elemanı, mühendis, garson, satış danışmanı gibi mesleklerde talep edilmiştir.

Tablo 29. Mesleklere Göre Arama Kanallarının Dağılımı, 2014

Meslekler	İŞKUR aracılığıyla	Gazete-İlan vb	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Özel İstihdam Büroları
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	78,9%	35,4%	66,0%	7,1%	0,6%
TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	91,7%	16,7%	91,7%	8,3%	8,3%
MAKİNECİ (DİKİŞ)	38,4%	30,1%	83,2%	16,3%	9,8%
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	84,0%	13,4%	95,4%	1,5%	0,0%
SÜTHANE İŞÇİSİ	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	29,9%	43,8%	73,1%	25,5%	11,6%
MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	88,2%	81,9%	93,2%	0,0%	0,0%
SATIŞ DANIŞMANI	22,5%	23,1%	47,3%	62,0%	0,0%
MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	81,1%	62,2%	78,4%	18,9%	0,0%
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	34,8%	58,9%	33,9%	34,1%	0,0%
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	72,3%	56,8%	81,1%	74,7%	21,4%
MOBİLYA CİLACISI (PÜSKÜRTME İLE) (AĞAÇ)	100,0%	89,3%	71,4%	0,0%	0,0%
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	98,6%	90,9%	95,4%	91,7%	0,8%
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	92,7%	92,7%	47,0%	57,1%	9,9%
ÖN MUHASEBECİ	67,6%	26,9%	50,8%	30,4%	7,0%
KALİTE KONTROLCÜ	82,1%	71,4%	67,6%	80,9%	15,7%
BOBİN-KATLAMA-BÜKÜM MAKİNE OPERATÖRÜ	69,1%	100,0%	63,8%	0,0%	30,9%
MUHASEBECİ	46,4%	57,7%	26,9%	49,0%	11,8%
MEYDANCI	87,1%	52,0%	66,0%	40,0%	24,0%
PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	93,3%	39,5%	68,0%	7,5%	18,6%

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin en fazla açık iş talebinde bulunduğu meslek olan Beden İşçisi(Genel) mesleğindeki açık işlerin %78,9'u İŞKUR, %66'sı akraba-eş dost, %35,4'ü gazete ilanı, %7,1'i internet sayfaları ve %0,6'sı özel istihdam büroları aracılığıyla karşılama yolu seçilmiştir. İkinci sırada yer alan Tekstil Terbiye İşçisi mesleğinde ise %91,7'lik oran ile İŞKUR aracılığı ve akraba-eş dost seçeneği tercih edilmiştir. Süthane İşçisi mesleğinde ki açık işlerin karşılanma yolu olarak sadece akraba-eş dost kanalı seçilmiştir. Mobilya Cilacısı (Püskürtme İle Ağaç) mesleğinde ki açık işlerde ise İŞKUR aracılığı tüm işverenlerin tercihi olmuştur.

Kalifikasyonu düşük mesleklerin arama yolu olarak akraba-eş dost, İŞKUR ve gazete ön plana çıkarken, ara eleman ihtiyacının karşılanmasında İŞKUR ve akraba-eş dost'un ağırlığı hissedilmektedir. Kalifiye ve kariyer mesleklerin karşılanma yollarında ise internet siteleri ve özel istihdam bürosu tercihlerinde artış söz konusu olmaktadır.

Grafik 11. Eğitim Durumuna Göre Açık İş Dağılımı, 2014

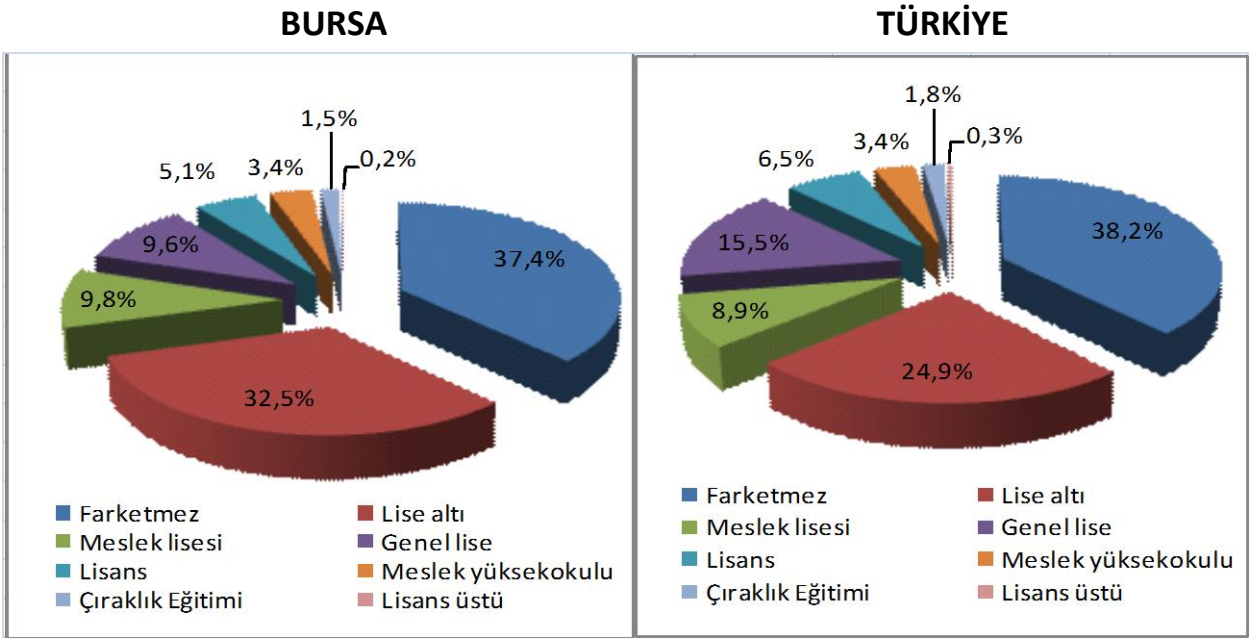

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık işlerde istenilen eğitim düzeyine baktığımızda işverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine %37,4'lük oranla fark etmez cevabını vermişlerdir ve Türkiye sonucunda da bu cevap %38,2'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bursa ilinde ikinci sırada %32,5 ile lise altı eğitim düzeyi ve sırasıyla %9,8 ile meslek lisesi, %9,6 ile genel lise, %5,1 ile lisans, %3,4 ile meslek yüksek okulu, %1,5 ile çıraklık eğitimi ve %0,2 oranıyla lisansüstü eğitim düzeyleri talep edilmektedir. İlde ve Türkiye sonuçlarında meslek lisesi mezunlarının meslek yüksek okulu mezunlarına tercih edildiği görülmektedir. Bursa ilinin sanayi kenti olması ve çalışanların büyük bir bölümünü işçilerin oluşturması talep edilen eğitim düzeyinin en çok fark etmez ve lise altı çıkmasında etkili olmuştur. Açık işler için yaklaşık olarak yüzde 70 oranında asgari bir eğitim düzeyi talep edilmektedir. Bunda işverenin, açık işlerde en çok talep edilen mesleklerde eğitimden çok mesleki yeterlilik ve tecrübeye önem vermesi etkili olmuştur.

İl ve Türkiye sıralamaları oranlar farklı olsa da benzerlik göstermektedir. Sadece ilde üçüncü sırada yer alan meslek lisesi eğitim durumu Türkiye de dördüncü sırada yer almaktadır. Yani genel lise mezunlarının oranı Türkiye sonucuna göre ilde daha düşük gerçekleşmiştir. Bunda yine Bursa ilinde otomotiv, tekstil gibi sanayi kollarının gelişmiş olması ve teknik elemana ihtiyaç duyması meslek liselerine yönelimi arttırmıştır.

Grafik 12. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Açık İş Dağılımı, 2014

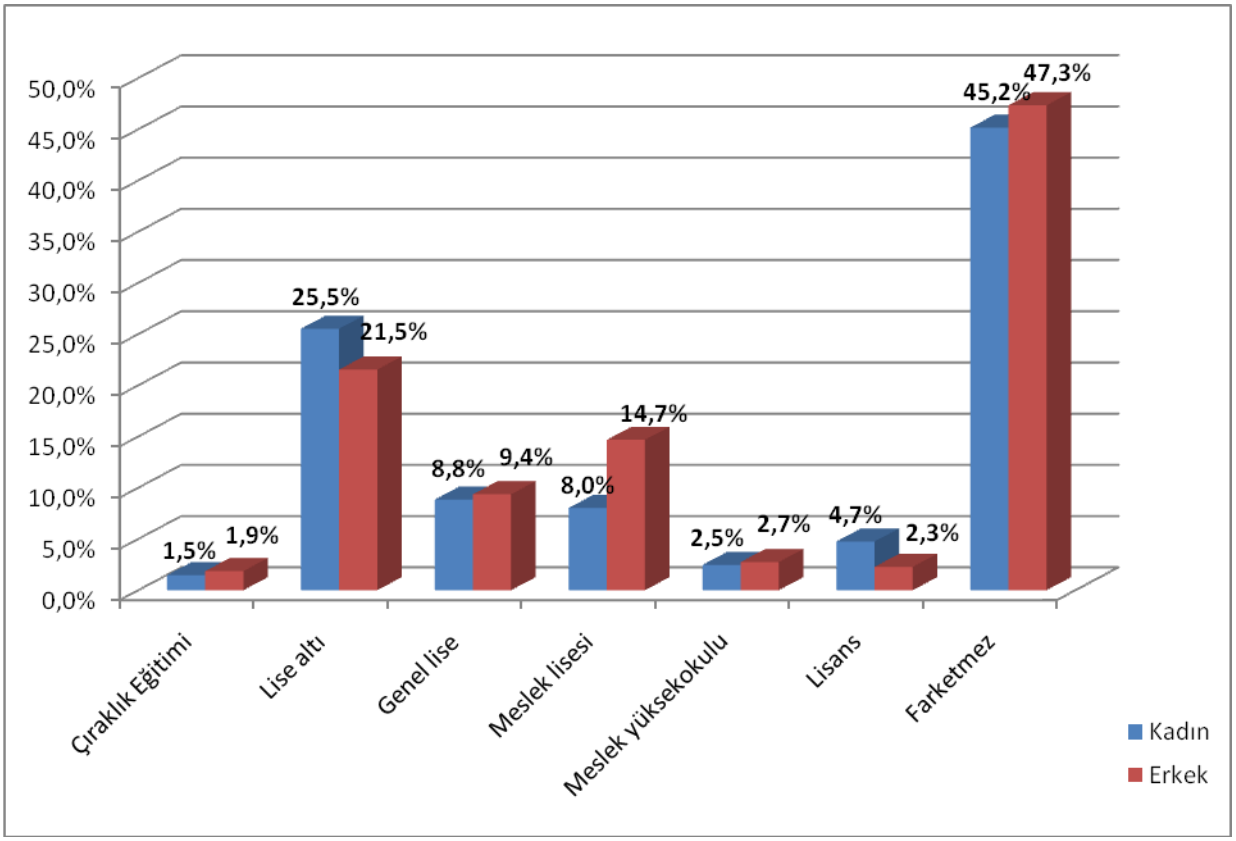

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Eğitim durumu ve cinsiyete göre açık iş dağılımına baktığımızda kadın ve erkeklerde en fazla tercih edilen eğitim durumunun fark etmez olduğu görünmektedir. Kadın eleman istenen açık işlerin %45,2'si, erkek eleman istenen açık işlerin %47,3'ü fark etmez eğitim durumunu tercih etmiştir. Lise altı istenen açık işlerde ise kadın oranı erkeklerden fazladır. Bu eğitim düzeyinde kadın oranı %25,5, erkek oranı ise %21,5'tir. Kadınları yaklaşık %71'i, erkeklerin ise %69'u açık işler için asgari bir eğitim düzeyi talep etmektedir. Diğer bir ifadeyle açık işlerde talep edilen her 100 kadından 71 tanesinin asgari bir eğitim düzeyine sahip olması yeterli görülmüştür. Açık işlerde talep edilen kadın ve erkek sayılarının birbirine yakın olduğu eğitim düzeyleri çıraklık eğitimi, genel lise ve meslek yüksek okuludur. Kadın ve erkek sayılarının birbirine en uzak olduğu eğitim düzeyi ise meslek lisesidir. Açık işlerde talep edilen lisans eğitim düzeyinde kadın oranı %4,7 erkek oranı ise %2,3'tür. Yani kariyer mesleklerde kadınlar erkeklere oranla daha fazla tercih edilmişlerdir.

Tablo 30. Eğitim Durumuna Göre Açık İş Dağılımı, 2014

Eğitim Durumu	İhracat yapan Firmaların Açık İş Sayısı	İhracat yapan Firmaların Açık İş Dağılımı	Açık İş Sayısı	Açık iş Dağılımı	Yabancı Ortaklığı Olan Firmaların Açık İş Sayısı	Yabancı Ortaklığı Olan Firmaların Açık iş Dağılımı
Çıraklık Eğitimi	110	1,8%	168	1,5%	29	2,8%
Lise altı	2.342	38,8%	3.634	32,5%	88	8,5%
Genel lise	365	6,0%	1.071	9,6%	18	1,8%
Meslek lisesi	692	11,5%	1.094	9,8%	112	10,8%
Meslek yüksekokulu	225	3,7%	375	3,4%	34	3,3%
Lisans	225	3,7%	565	5,1%	60	5,8%
Lisansüstü	8	0,1%	18	0,2%	3	0,3%
Farketmez	2.026	33,5%	4.177	37,4%	681	65,8%
Toplam[2]	**6.042**	**100,0%**	**11.171**	**100,0%**	**1.036**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA

Eğitim durumlarına göre ihracat yapan firmaların açık iş dağılımlarına baktığımızda 2.342 sayı ve %38,8 oranıyla lise altı eğitim düzeyini görmekteyiz. İkinci sırada 2.026 sayı ve %33,5 oranıyla fark etmez eğitim düzeyi yer almakta. Yani ihracat yapan firmalarda talep edilen her 100 açık işin 73 tanesi asgari bir eğitim düzeyine sahip olmasını yeterli görmüştür. En az tercih edilen eğitim düzeyi ise %0,1 ile lisansüstü ve %1,8 ile çıraklık eğitimidir.

Eğitim durumlarına göre yabancı ortaklığı olan firmaların açık iş dağılımına baktığımızda ise büyük bir farkla fark etmez eğitim düzeyinin ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Yabancı ortaklığı olan firmaların %65,8'i talep ettiği açık işlerde fark etmez eğitim düzeyini tercih etmektedirler. İkinci sırada ise %10,8 ile meslek lisesi, üçüncü sırada %8,5 ile lise altı eğitim düzeyi takip etmektedir. En az tercih edilen eğitim düzeyi ise %0,3 ile lisansüstüdür. Burada ilgi çekici olan çıraklık eğitiminin (%2,8), genel lise eğitimine (1,8) tercih edilmesidir. Yani eğitim düzeyinden çok teknik bilgi, uygulama ve mesleki beceriye daha fazla önem verildiği anlaşılmaktadır. Tabi Bursa geneli açık işlerde istenilen çıraklık eğitim düzeyinin %0,2 paya, genel lise eğitim düzeyinin ise %9,6 paya sahip olduğu unutulmamalıdır.

[2] Tablodaki toplamda bilinmeyen sayısı da mevcut olduğu için toplamın sayısı daha fazla görünmektedir.

Tablo 31. Açık İşlerin Eğitim Durumunun Arama Kanallarına Göre Dağılımı, 2014

Eğitim Durumu	İŞKUR aracılığıyla	Gazete-İlan vb	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Özel İstihdam Büroları
Çıraklık Eğitimi	61,2%	48,7%	38,6%	37,4%	13,3%
Lise altı	70,6%	36,8%	70,2%	14,2%	2,4%
Genel Lise	54,4%	53,0%	49,2%	34,7%	4,8%
Meslek Lisesi	59,5%	49,4%	49,6%	46,0%	8,2%
Meslek Yüksekokulu	50,5%	32,3%	39,7%	45,6%	10,2%
Lisans	26,8%	38,1%	31,3%	61,6%	20,7%
Lisansüstü	44,5%	0,0%	37,0%	46,2%	18,5%
Fark etmez	57,3%	54,1%	77,8%	19,3%	6,9%
Genel Toplam:	**59,5%**	**46,0%**	**65,7%**	**24,9%**	**6,3%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık işlerde en çok tercih edilen fark etmez eğitim durumunda kullanılan arama kanallarının başında %77,8 ile akraba-eş dost seçeneği yer almıştır. Bunu sırasıyla %57,3 ile İŞKUR aracılığı, %54,1 ile gazete-ilan, %19,3 ile internet siteleri ve son olarak da %6,9 ile özel istihdam büroları izlemektedir. Çıraklık eğitimi, lise altı, genel lise, meslek lisesi ve meslek yüksek okulu tercih edilen açık işlerin karşılanma yolu olarak İŞKUR aracılığı en fazla tercih edilen kanal olmuştur. Lisans ve lisansüstü eğitim düzeylerinde istenilen açık işlerin karşılanma yolunda ise internet siteleri ilk sırada yer almıştır. İŞKUR aracılığının en az tercih edildiği eğitim düzeyi lisanstır. Açık işlerde lisansüstü eğitim isteyen firmaların hiçbiri gazete-ilan yoluyla taleplerini karşılama yoluna gitmemiştir. Oranlar farklı olsa da il ile Türkiye geneli sonuçları benzerlik göstermektedir. Dikkat çekici olan farklılık ise açık işlerde Türkiye geneli lisansüstü eğitim isteyen firmalar %77,8 ile gazete ilanı yoluyla açık işlerini kapatmayı tercih ederken ilde bu arama kanalının hiç tercih edilmemesidir. İlde lisansüstü eğitim düzeyinde istenilen açık işlerin karşılanma yolu internet siteleri olmuştur.

Grafik 13. Açık İşlerin Becerilere Göre Dağılımı,%, 2014

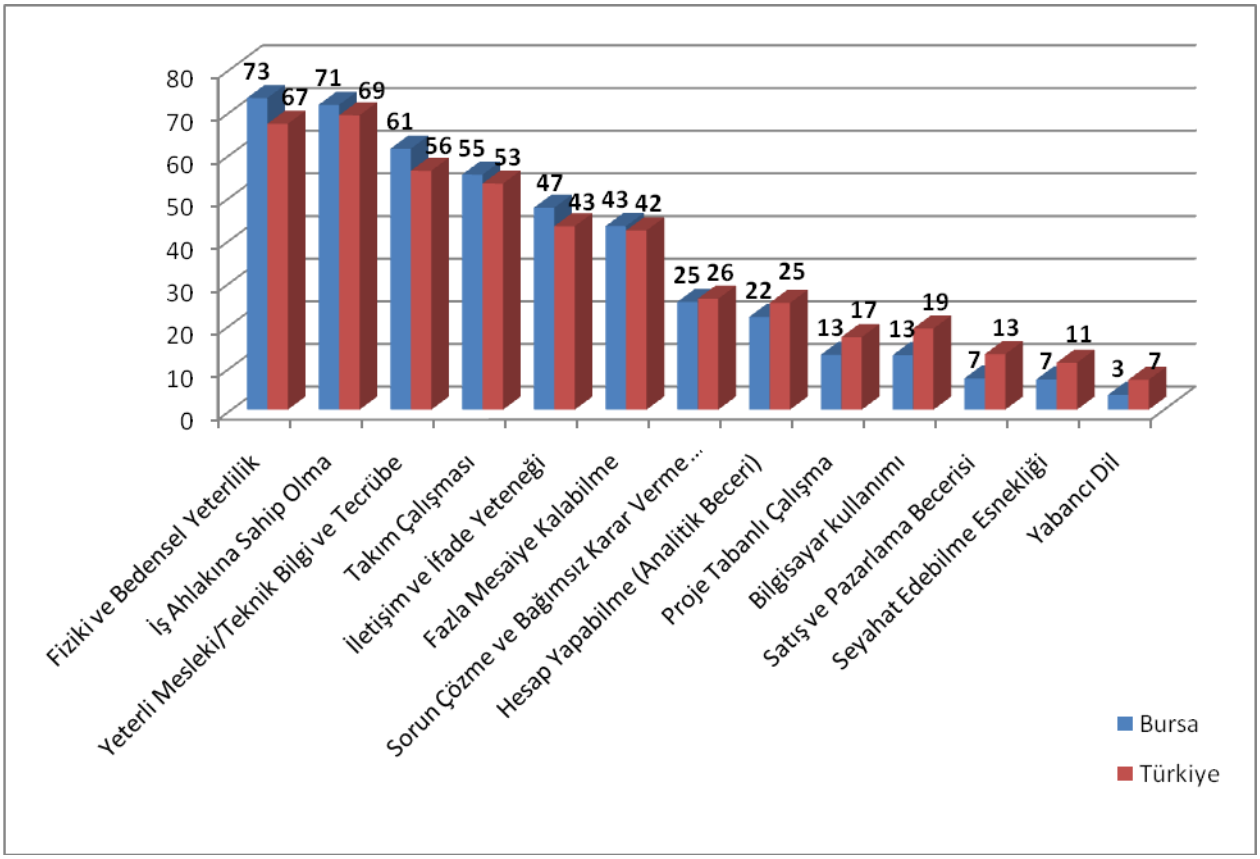

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İl sonuçlarına göre işverenin en çok talep ettiği beceri %73 oranla fiziki ve bedensel yeterliliğe sahip olmaktır. Fiziki beceriyi sırayla %71 ile iş ahlakına sahip olma, %61 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe, %55 ile takım çalışması, %47 ile iletişim ve ifade yeteneği, %43 ile fazla mesaiye kalabilme, %25 ile sorun çözme ve bağımsız karar verebilme %22 ile hesap yapabilme(analitik beceri), %13 ile proje tabanlı çalışma ve bilgisayar kullanımı, %7 ile satış ve pazarlama becerisi ve seyahat edebilme esnekliği ve son olarak da %3 ile yabancı dil becerisi takip etmektedir. Türkiye sonucuna baktığımızda zaman %69 ile iş ahlakına sahip olma ilk sırada, %67 ile fiziki ve bedensel yeterlilik ikinci sırada yer almaktadır. Sonraki sıralama oranlar farklı olsa da il ile benzerlik göstermektedir.

Grafik 14. Beceriler ve Cinsiyete Göre Açık İş Dağılımı,%, 2014

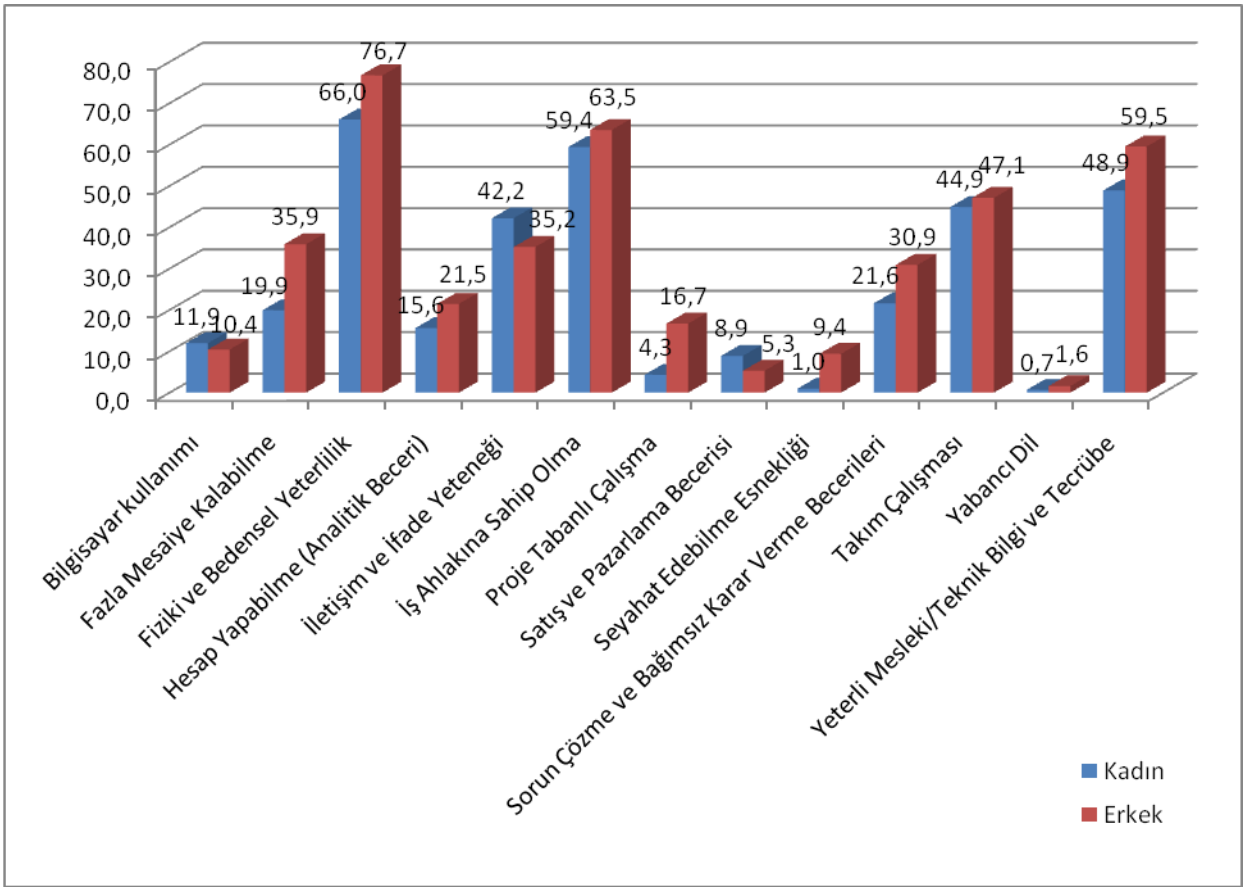

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamındaki işverenin talep ettiği 11.171 açık iş, 1.264 tanesi kadın, 5.350 tanesi erkek ve 4.557 tanesi fark etmez olarak dağılmıştır. Bu sayılara oran olarak bakacak olursak açık işlerin %11,3'ü kadın, %47,9'u erkek ve %40,8'i fark etmez olarak işveren talepte bulunmuştur.

Beceriler ve cinsiyete göre açık iş dağılımına bakacak olursak, kadın ve erkek istenen açık işlerde en çok talep edilen beceri kadınlarda %66 ve erkeklerde %76,7 ile fiziksel ve bedensel yeterliliktir. Kadın talep edilen açık işlerde en çok istenilen beceriler; %59,4 iş ahlakına sahip olma, %48,9 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe, %44,9 takım çalışması ve %21,6 ile sorun çözme ve bağımsız karar verme becerisidir. Erkek talep edilen açık işlerde en çok istenilen beceriler; %63,5 ile iş ahlakına sahip olma, %59,5 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe, %47,1 ile takım çalışması, %35,9 ile fazla mesaiye kalabilme ve %30,9 ile sorun çözme ve bağımsız karar verme becerisidir. Kadın tercih edilen açık işlerde erkeklere göre daha fazla tercih edilen beceriler bilgisayar kullanımı, iletişim ve ifade ile satış ve pazarlama becerisi yer almaktadır. Mesleklerin niteliği de beceri seçimlerinde büyük rol oynamaktadır.

Türkiye geneline bakacak olursak il genelinde olduğu gibi kadın ve erkek istenen açık işlerde en çok talep edilen beceri kadınlarda %62 ve erkeklerde %71 ile fiziksel ve bedensel yeterliliktir.

Tablo 32. Eğitim Durumunun Becerilere Göre Dağılımı,%, 2014

Beceri Durumu	Çıraklık Eğitimi	Lise Altı	Genel Lise	Meslek Lisesi	Meslek Yüksekokulu	Lisans	Lisansüstü	Farketmez	Genel Toplam
Bilgisayar kullanımı	8,9	2,7	34,1	16,7	76,3	60,5	81,5	2,9	12,8
Fazla Mesaiye Kalabilme	52,3	59,3	34,6	43,1	31,2	37,5	27,7	33,2	43,0
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	70,3	75,2	73,9	57,1	42,7	53,2	81,5	80,4	73,0
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	34,8	9,8	44,5	28,5	55,4	47,1	81,5	17,7	21,7
İletişim ve İfade Yeteneği	61,1	52,5	69,9	43,8	65,7	74,7	100,0	32,4	47,3
İş Ahlakına Sahip Olma	74,7	87,2	79,9	66,6	73,8	70,2	100,0	56,1	71,4
Proje Tabanlı Çalışma	19,4	4,5	22,1	20,0	37,5	34,7	81,5	10,4	12,9
Satış ve Pazarlama Becerisi	3,2	1,7	29,6	6,7	13,3	17,5	81,5	4,7	7,3
Seyahat Edebilme Esnekliği	1,3	2,3	10,9	13,8	14,2	32,4	81,5	4,4	7,1
Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerileri	17,7	8,7	24,8	25,3	34,3	56,8	81,5	35,2	25,3
Takım Çalışması	65,4	70,2	64,6	47,6	59,7	52,4	72,3	41,6	55,1
Yabancı Dil	0,6	0,6	4,0	2,8	17,9	34,9	44,5	0,4	3,4
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	50,8	73,0	52,0	65,8	66,0	76,5	90,8	50,8	61,2
Toplam	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık işlerde öğrenim düzeyini çıraklık eğitimi isteyen işverenin en çok talep ettiği beceriler %74,7 ile iş ahlakına sahip olma, %70,3 ile fiziksel ve bedensel yeterlilik, %65,4 ile takım çalışması ve %52,3 ile fazla mesaiye kalabilmek yer almaktadır. Eğitim düzeyini fark etmez olarak cevaplandıran açık işlerde istenilen en çok beceriler, %80,4 ile fiziksel ve bedensel yeterlilik, %56,2 ile iş ahlakına sahip olma, %50,8 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe, % 41,6 ile takım çalışmasıdır. Lise altı eğitim düzeyinde ise en çok talep edilen beceriler %87,2 ile iş ahlakına sahip olma, %75,2 ile fiziksel ve bedensel yeterlilik, %73 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe, %70,2 ile takım çalışması yer almaktadır. Asgari bir eğitim düzeyine sahip olması yeterli görülen açık işlerin genellikle vasıfsız işler olması fiziksel ve bedensel yeterlilik ya da takım çalışması becerilerine sahip olma oranını arttırmıştır.

Öğrenim düzeyi arttıkça istenilen becerilerde değişiklik olduğu gözlenmektedir. Örneğin bilgisayar kullanımı, hesap yapabilme, proje tabanlı çalışma, yabancı dil, iletişim ve ifade yeteneği ile sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri meslek yüksek okulu, lisans ve lisansüstü eğitim isteyen açık işlerde daha fazla tercih edilmiştir.

Tablo 33. İhracat Yapan Firmalarda Açık İşlerin Becerilere Göre Dağılımı, 2014

Beceri Durumu	İhracat Yapan Firmaların Açık İş Sayısı	İhracat Yapan Firmaların Beceri Dağılımı	Açık iş Sayısı	Beceri Dağılımı
Bilgisayar kullanımı	741	12,3%	1.425	12,8%
Fazla Mesaiye Kalabilme	3.096	51,2%	4.805	43,0%
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4.540	75,1%	8.160	73,0%
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	1.261	20,9%	2.428	21,7%
İletişim ve İfade Yeteneği	3.308	54,7%	5.288	47,3%
İş Ahlakına Sahip Olma	4.762	78,8%	7.981	71,4%
Proje Tabanlı Çalışma	746	12,4%	1.438	12,9%
Satış ve Pazarlama Becerisi	257	4,2%	818	7,3%
Seyahat Edebilme Esnekliği	406	6,7%	788	7,1%
Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerileri	1.315	21,8%	2.822	25,3%
Takım Çalışması	3.997	66,1%	6.155	55,1%
Yabancı Dil	243	4,0%	384	3,4%
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4.210	69,7%	6.831	61,2%
Toplam	**6.042**	**100,0%**	**11.171**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan ihracat yapan firmaların açık iş sayısı 6.042'dir. Bu sayı açık iş sayısının %54'üne tekabül etmektedir yani her 100 açık işin 54 tanesi ihracat yapan firmaların talep ettiği açık iştir.

İhracat yapan firmalarda açık işlerin becerilere göre dağılımına baktığımızda işverenin en çok talep ettiği beceri %78,8 oranla iş ahlakına sahip olmadır. Bu beceriyi sırayla %75,1 ile fiziki ve bedensel yeterlilik, %69,7 ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe, %66,1 ile takım çalışması, %54,7 ile iletişim ve ifade yeteneği, %51,2 ile fazla mesaiye kalabilme, %21,8 ile sorun çözme ve bağımsız karar verebilme, %20,9 ile hesap yapabilme, %12,4 ile proje tabanlı çalışma, %12,3 ile bilgisayar kullanımı, %6,7 ile seyahat edebilme esnekliği, %4,2 ile satış ve pazarlama becerisi ve son olarak ta %4 ile yabancı dil becerisi takip etmektedir.

Grafik 15. Açık İş Arama Kanallarının Dağılımı ,%, 2014

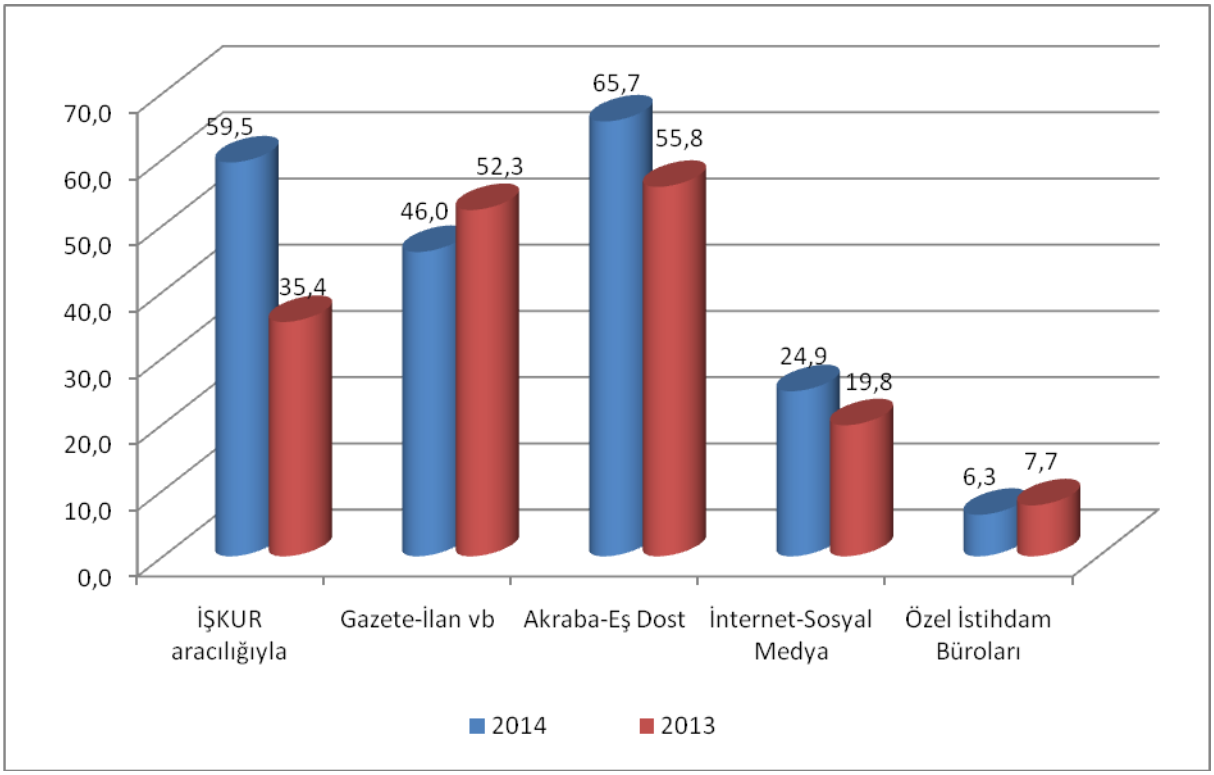

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden biriside açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre 2014 yılında Bursa ilinde açık işlerde eleman temini için %65,7 akraba-eş dost, %59,5 İŞKUR, %46 gazete-ilan, %24,9 internet siteleri ve sadece %6,3 özel istihdam büroları tercih edilmiştir. Burada dikkat çekici olan geçen yıla oranla işverenlerin eleman temininde İŞKUR'u seçme oranındaki artıştır. 2013 yılında %35,4 olan İŞKUR tercihi 2014 yılında %59,5'e çıkmış ve ikinci sırada yer almıştır. İŞKUR'un payının yükselmesinde son yıllarda işverenlerle geliştirdiği diyalog, 6111 sayılı torba yasayla işverenlere sunulan istihdam ve teşvik paketleri, yüz yüze gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinin etkisi büyüktür. Kurumumuza işverenler internet sayfamızdan (www.iskur.gov.tr) 7/24 erişebilmekte ve yapmak istedikleri işlemi internet üzerinden rahatlıkla yapabilmektedirler. Ayrıca İş ve Meslek Danışmanlarımız işverenlerin mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardımcı olmaktadırlar.

İşverenler açık işlerini gazete-ilan ve özel istihdam bürolarından karşılama yolunu 2013 yılına göre 2014 yılında daha az tercih etmişlerdir. Akraba-eş dost, internet siteleri ve İŞKUR aracılığında ise geçen yıla oranla bir artış söz konusudur.

Tablo 34. Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı, 2014

Arama Kanalları	Yabancı Ortaklığı Olan Firmalar	İhracat Yapan Firmalar	Bursa Geneli
İŞKUR aracılığıyla	44,2%	74,9%	59,5%
Gazete-İlan vb	32,7%	46,3%	46,0%
Akraba-Eş Dost	83,0%	66,5%	65,7%
İnternet-Sosyal Medya	40,5%	22,3%	24,9%
Özel İstihdam Büroları	16,8%	5,2%	6,3%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Yabancı ortaklığı olan firmaların açık işlerde en çok tercih etti arama kanalı %83 ile akraba-eş dost seçeneği olmuştur. Bunu sırasıyla %44,2 ile İŞKUR aracılığı, %40,5 ile internet siteleri, %32,7 ile gazete ilanları ve son olarak ta %16,8 ile özel istihdam büroları izlemektedir. İhracat yapan firmaların açık işlerde en çok tercih ettiği arama kanalı ise %74,9 ile İŞKUR aracılığıdır. Bu sırayla %66,5 ile akraba-eş dost, %46,3 ile gazete ilanları, %22,3 ile internet siteleri ve son olarak ta %5,2 ile özel istihdam büroları gelmektedir.

Tablo 35. Teşvikten Yararlanan İşyerlerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı, 2014

Arama Kanalları	Evet	Hayır	Toplam
İŞKUR aracılığıyla	66,9%	41,8%	49,4%
Gazete-İlan vb	43,5%	46,8%	45,8%
Akraba-Eş Dost	54,7%	59,0%	57,2%
İnternet-Sosyal Medya	25,7%	24,1%	24,9%
Özel İstihdam Büroları	5,1%	7,2%	6,8%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık işlerin %57,2'si akraba-eş dost, %49,4'ü İŞKUR aracılığı, %45,8'i gazete ilanı, %24,9'u internet siteleri ve %6,8'i özel istihdam bürolarını açık işlerini karşılamada arama kanalı olarak tercih etmiştir. Teşvikten yararlanan işyerlerinin ilk tercihi ise %66,9 ile İŞKUR aracılığıdır. Teşvikten yararlanmayan işyerlerinin %59 ise akraba-eş dost kanalını tercih etmişlerdir.

Tablo 36. İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı, 2014

Arama Kanalları	Evet	Hayır	Toplam	Evet %	Hayır %	Toplam %
İŞKUR aracılığıyla	5.600	1.031	6.645	80,5%	24,7%	59,5%
Gazete-İlan vb	3.331	1.790	5.134	47,9%	42,9%	46,0%
Akraba-Eş Dost	4.285	3.026	7.337	61,6%	72,5%	65,7%
İnternet-Sosyal Medya	1.707	1.064	2.785	24,5%	25,5%	24,9%
Özel İstihdam Büroları	564	136	700	8,1%	3,3%	6,3%
Genel Toplam	**6.955**	**4.172**	**11.171**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Araştırma kapsamındaki İŞKUR hizmetlerinden daha önce faydalanan işyerlerinden toplamda 6.955 açık iş alınmıştır. Başka bir değişle açık işlerin %62'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalardan alınmıştır. İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalardan alınan 6.955 açık iş de 5.600 tanesi İŞKUR aracılığı ile karşılanma yolu tercih edilmiştir. %80,5'lik büyük bir oranla İŞKUR ilk sırada yer almıştır. Buda bize iletişime geçtiğimiz her 100 firmadan 81 birinin açık işlerini karşılamada İŞKUR'u tercih ettiğini göstermektedir. İkinci sırada ise %61,6 ile akraba-eş dost, üçüncü sırada %47,9 ile gazete ilanı, dördüncü sırada %24,5 ile internet siteleri ve son olarak ta %8,1 ile özel istihdam bürolar yer almaktadır. İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işyerlerinin verdiği açık işleri karşılama yolu olarak %72,5'lik büyük bir oranla akraba-eş dost kanalı tercih edilmiştir.

Tablo 37. İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan ve Daha Önce İŞKUR'a Açık İş Talebi Veren İşyerlerinin Arama Kanallarına Göre Açık İş Dağılımı, 2014

Arama Kanalları	Açık İş Sayısı	Açık iş Dağılımı
İŞKUR aracılığıyla	5.478	81,8%
Gazete-İlan vb	3.257	48,6%
Akraba-Eş Dost	4.131	61,7%
İnternet-Sosyal Medya	1.636	24,4%
Özel İstihdam Büroları	525	7,8%
Genel Toplam	**6.699**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve açık iş talebi veren işyerlerinin arama kanallarına göre açık iş dağılımına baktığımızda 5.478 açık iş ve %81,8'lik oran ile İŞKUR aracılığının ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Bunu sırasıyla %61,7 ile akraba-eş dost, %48,6 ile gazete ilanı, %24,4 ile internet siteleri ve son olarak ta %7,8 ile özel istihdam büroları izlemektedir.

Tablo 38. İşyerlerinin Yaşına Göre Açık İş Verme Oranları,2014

İşyerinin Yaşı	Açık iş Veren işyeri Sayısı	İşyeri Sayısı	Açık iş Verme Oranı
0-4	547	1.557	35,1%
5-9	515	1.928	26,7%
10-14	425	1.429	29,7%
15-19	372	1.384	26,9%
20-24	245	1.016	24,1%
25+	329	1.127	29,1%
Genel Toplam	**2.432**	**8.441**	**28,8%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İşyerlerinin kuruluş tarihlerine göre açık iş verme oranlarına baktığımızda 0-4 yaş arası işyerlerinin %35,1 ile ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Başka bir ifadeyle 0-4 yaş arası her 100 firmanın 35'i açık iş vermiştir. Bunda bize yeni kurulmuş büyüme eğiliminde olan firmaların elemana ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Bu oranı sırayla; %29,7 ile 10-14 yaş arası, %29,1 ile 25 ve üstü, %26,9 ile 15-19 yaş arası, %26,7 ile 5-9 yaş arası ve %24,1 ile 20-24 yaş arası firmalar izlemektedir. Son sırada yer alan 20-24 yaş arası 1.016 firmanın sadece 245 tanesi açık işe sahiptir. Türkiye sonucunda ise ilde son sırada yer alan 20-24 yaş arası firmalar %21,7 ile açık iş verme oranında ilk sırada yer almıştır. Son sırada ise %19,7 ile 5-9 yaş arası firmalar gelmektedir.

Tablo 39. İşyerlerinin Yaşına Göre Açık İş Oranı,2014

İşyerinin Yaşı	Açık iş Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık iş Oranı
0-4	1.981	36.045	5,2%
5-9	2.240	46.997	4,5%
10-14	1.789	47.780	3,6%
15-19	1.468	70.081	2,1%
20-24	780	34.107	2,2%
25+	2.912	104.109	2,7%
Genel Toplam	**11.171**	**339.120**	**3,2%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İşyerlerinin yaşına göre açık iş oranlarına baktığımızda yine %5,2 ile 0-4 yaş arası firmaları ilk sırada görmekteyiz. Bu oranı sırayla; %4,5 ile 5-9 yaş arası, %3,6 ile 10-14 yaş arası, %2,7 ile 25 ve üstü, %2,2 ile 20-24 yaş arası ve son olarak da %2,1 ile 15-19 yaş arsası firmalar izlemektedir. İl ve Türkiye sonuçlarına baktığımız zaman oranlar farklı olsa da ilk üç sıra aynıdır. Türkiye'de en az açık iş oranı %1,6 ile 25 ve üstü firmalarda gerçekleşmiştir.

Tablo 40. Kreş İmkanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerinin Cinsiyet Dağılımı, 2014

İşyeri Sayıları	Açık İş İçin Cinsiyet Tercihi			
	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam
Kreş İmkanı Olan İşyeri Sayısı	10	21	17	47
Açık İşi Olan İşyeri Sayısı	428	1.355	649	2.432
Kreş İmkanı Olan İşyeri Sayısı Oranı	20,4%	43,9%	35,7%	100,0%
Açık İşi Olan İşyeri Sayısı Oranı	17,6%	55,7%	26,7%	100,0%

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık iş bildiren 2.432 işyerinin sadece 47'si Kreş imkanı sunmaktadır Kreş imkanı ve açık işi olan 47 işyerinde %20,4 oranında kadın, %43,9 oranında erkek ve %35,7 oranında fark etmez seçeneği tercih edilmektedir. Açık iş bildiren işyerlerinin ise %17,6'sı kadın, %55,7'si erkek ve %26,7'si fark etmez olarak açıklarını karşılamak istediklerini belirtmişlerdir. Kreş imkanı sunan işyerlerinin eleman taleplerinde kadın eleman daha fazla tercih edilmektedir.

Tablo 41. Servis ve Açık İş Olan İşyerlerinin Açık İş Dağılımı, 2014

CİNSİYET	Kreş ve Servis İmkanı Olan İşyerlerinin Açık İş Sayısı	Açık İş Sayısı	Kreş ve Servis İmkanı Olan İşyerlerinin Açık İş Sayısı	Açık İş Dağılımı
Kadın	31	1.264	13,3%	11,3%
Erkek	49	5.350	20,6%	47,9%
Farketmez	156	4.557	66,1%	40,8%
Toplam	**237**	**11.171**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Kreş ve servis imkanı olan 237 açık işin 31'i kadın, 49'u erkek ve 156'sı fark etmez olarak karşılanmak istenmektedir. Kreş ve servis imkanı olan işyerlerinin cinsiyete göre açık iş oranlarına baktığımızda kadın oranı %13,3, erkek %20,6 ve fark etmez %66,1'dir. 11.171 açık işin sadece 237 tanesinde işyerleri kreş ve servis imkanı sunmaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler. İş gücü piyasası araştırması kapsamındaki işyerlerine 2014 yılı içerisinde hangi mesleklerde eleman temin ederken güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu bilgi bize işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili önemli bilgiler sunmaktadır. Analizimizin bu bölümüne temininde güçlük çekilen mesleklerin, meslek gruplarına ve sektörlere göre dağılımı ve teminde güçlük çekilme nedenlerine değinilecektir.

Tablo 42. TGÇM Sektörel Dağılımı 2014 Bursa Türkiye Karşılaştırması

TGÇM Kişi Sayısının Sektörel Dağılımı				
İl-Türkiye Karşılaştırması	Bursa		Türkiye	
Sektör	TGÇK Kişi Sayısı	Oransal Dağılım	TGÇ Kişi Sayısı	Oransal Dağılım
Madencilik ve taş ocakçılığı	109	0,8%	3.295	1,2%
İmalat	8.657	60,0%	111.361	39,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	6	0,0%	384	0,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	13	0,1%	377	0,1%
İnşaat	1.056	7,3%	34.347	12,1%
Toptan ve perakende ticaret	2.283	15,8%	48.979	17,3%
Ulaştırma ve depolama	169	1,2%	9.957	3,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	464	3,2%	21.918	7,8%
Bilgi ve iletişim	109	0,8%	3.631	1,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	19	0,1%	1.305	0,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	62	0,4%	1.452	0,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	357	2,5%	8.630	3,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	505	3,5%	18.839	6,7%
Eğitim	146	1,0%	4.027	1,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	341	2,4%	7.960	2,8%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	10	0,1%	833	0,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	122	0,8%	5.408	1,9%
Genel Toplam	**14.429**	**100,0%**	**282.704**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İPTA 2014 kapsamında işyeri bilgi formuna cevap veren işyerleri içinde eleman temininde güçlük çeken sektörlerin ilk sırasında %60 ile Türkiye genelinde olduğu gibi imalattır. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. Türkiye'de bu oran %39,4'dür. İmalat sektörü açık iş sayısında ve temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sırada yer almaktadır. Bu da bize İmalat sektöründe talep çok olmasına rağmen işgücü piyasasında eleman bulmakta zorluk çektiğini göstermektedir.

Bursa ilinde ikinci sırada %15,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü yer alırken aynı şekilde Türkiye sonucunda da bu sektör %17,3 ile ikinci sırada bulunmaktadır. Oranlar farklı olsa da ilde ve Türkiye'de üçüncü sırada İnşaat sektörü yer almaktadır. İldeki oranı %7,3, Türkiye'de ki oranı %12,1'dir.

Temininde en az güçlük çekilen sektörler ise; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi iyileştirme faaliyetleri, Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor, Finans ve sigorta faaliyetleri ve Gayrimenkul Faaliyetleri sektörleri gelmektedir.

Tablo 43. TGÇM Sektörel Dağılımı Bursa 2013-2014 (Ağustos) Karşılaştırması

TGÇM Kişi Sayısının Sektörel Dağılımı				
BURSA Geçen Yıl İle Karşılaştırma	2013		2014	
Sektör	TGÇM Kişi Sayısı	Oransal Dağılım	TGÇM Kişi Sayısı	Oransal Dağılım
Madencilik ve taş ocakçılığı	64	0,4%	109	0,8%
İmalat	8.903	58,4%	8.657	60,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	40	0,3%	6	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	38	0,2%	13	0,1%
İnşaat	1.060	7,0%	1.056	7,3%
Toptan ve perakende ticaret	2.383	15,6%	2.283	15,8%
Ulaştırma ve depolama	351	2,3%	169	1,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	372	2,4%	464	3,2%
Bilgi ve iletişim	44	0,3%	109	0,8%
Finans ve sigorta faaliyetleri	125	0,8%	19	0,1%
Gayrimenkul faaliyetleri	38	0,2%	62	0,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	248	1,6%	357	2,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	860	5,6%	505	3,5%
Eğitim	169	1,1%	146	1,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	302	2,0%	341	2,4%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	27	0,2%	10	0,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	209	1,4%	122	0,8%
Genel Toplam	**15.234**	**100,0%**	**14.429**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

TGÇM sektörel dağılımında 2013 ve 2014 yılları karşılaştırıldığında her iki yılda da İmalat sektörünün birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Yine her iki yılda da Toptan ve perakende ticaret sektörünün ikinci sırada yer aldığı ve oransal olarak gözle görülür bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

Tablo 44. Ana Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%,2014

TGÇM Kişi Açık İş Meslek Gruplarına Dağılımı				
BURSA	TGÇM Kişi Sayısı	TGÇM	Açık İş Kişi Sayısı	Açık İş
Meslek Grupları		%		%
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	372	2,6%	428	3,8%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	1.141	7,9%	876	7,8%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	1.184	8,2%	1.576	14,1%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	25	0,2%	390	3,5%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	869	6,0%	590	5,3%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	5.144	35,6%	2.848	25,5%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	977	6,8%	548	4,9%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	4.692	32,5%	3.838	34,4%
YÖNETİCİLER	25	0,2%	76	0,7%
Genel Toplam	**14.429**	**100,0%**	**11.171**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

En fazla temininde güçlük çekilen meslek grubu toplam içerisinde %35,6'lık oranla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, %32,5'lik oran ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılarıdır. Daha sonra ise %8,2'lik oranla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler gelmektedir. Çalışanların %23'ü, açık işlerin %25,5'i Sanatkârlar meslek grubunda iken temininde güçlük çekilen mesleklerde bu oran %35,6'dır. Bu tablo bize işgücü piyasasında Sanatkârlar ana meslek grubunda çalışanların bulunmasında zorluk çekildiğini göstermektedir. En az temininde güçlük çekilen meslek grupları ise %0,2 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticilerdir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin toplam içerisindeki oranı ile açık iş oranları birbirlerine paraleldir. En fazla temininde güçlük çekilen meslek gruplarında açık iş oranları da yüksektir. Açık iş oranı yüksek meslek gruplarının temininde de güçlük çekilmektedir. TGÇM ile Açık İş Oranları her ne kadar paralellik gösterse de bazı noktalarda oransal olarak farklılıklar yaratmaktadırlar.

Tablo 45. Sektörlere Göre TGÇM İşveren Sayı Ve Oranı %2014

Sektörlere Göre Toplam işveren TGÇM İşveren Sayı Ve Oranı			
BURSA			
Sektörler	İşveren Sayısı	TGCM İşveren Sayısı	Oran
Madencilik ve taş ocakçılığı	52	29	55,3%
İmalat	3.439	1.818	52,9%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	18	3	17,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	27	7	26,3%
İnşaat	1.264	349	27,6%
Toptan ve perakende ticaret	1.733	692	39,9%
Ulaştırma ve depolama	342	87	25,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	389	169	43,4%
Bilgi ve iletişim	57	29	51,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	56	7	13,2%
Gayrimenkul faaliyetleri	56	20	35,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	280	111	39,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	207	62	30,1%
Eğitim	212	66	31,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	136	82	60,5%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	27	7	26,9%
Diğer hizmet faaliyetleri	146	51	35,0%
Genel Toplam	**8.441**	**3.589**	**42,5%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Temininde güçlük çekilen meslek işveren sayılarını toplam işveren sayısına göre oranlayarak incelediğimiz zaman toplam işveren sayısı içerisinde TGÇM işveren oranını görme fırsatı yakalıyoruz. Buna göre; % 60,5 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörünün birinci sırada yer aldığı, % 55,3 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörünün ikinci sırada, %52,9 ile İmalat sektörünün üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. TGÇM işveren oranının en düşük olduğu sektör ise %13,2 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür.

Türkiye geneline baktığımız zaman Bursa ili ile paralellik gösterdiğinizi görmekteyiz. Türkiye genelinde; % 54,1 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörünün birinci sırada yer aldığı, ikinci sırada ise Bursa ilinden farklı olarak %47,6 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, üçüncü sırada yine Bursa ili ile paralellik göstererek %46,8 ile İmalat sektörü yer almaktadır. Türkiye genelinde TGÇM işveren oranların en düşük olduğu sektör %16,8 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür.

Türkiye genelinde, ana geçim kaynağı Madencilik ve Taş Ocakçılığı olan illerde bu sektörde işveren sayısı yüksek, TGÇM işveren sayısı düşük çıkacağından ortalamayı düşürmektedir. Türkiye'de TGÇM sıralamasında bu sektörün ilk üçe girememesinin nedeni olarak gösterilebilir. Bursa ilinde ana geçim kaynağı

sanayi olduğundan İmalat sektörü gerek işveren sayısı olarak gerekse TGÇM işveren sayısı olarak açık bir farkla birinci sıradadır.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü temininde güçlük çekilen sektörlerde gerek Bursa ilinde gerekse Türkiye genelinde ilk sırada yer almaktadır. Bu da İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe talep çok olmasına rağmen işgücü piyasasında eleman bulmakta zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 46. Meslek Gruplarına Göre TGÇM Kişi Sayısının Oranı % 2014

Meslek Gruplarına Göre TGÇM Kişi Sayısının Toplam Çalışan Sayısına Oranı			
Meslek Grupları	**Toplam Çalışan Sayısı**	**TGÇM Kişi Sayısı**	**Oran**
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	26.071	372	1,4%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	28.186	1.141	4,0%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	52.783	1.184	2,2%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	676	25	3,7%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	26.067	869	3,3%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	78.000	5.144	6,6%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	26.213	977	3,7%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	92.808	4.692	5,1%
YÖNETİCİLER	8.314	25	0,3%
Genel Toplam	**339.120**	**14.429**	**4,3%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

TGÇM meslek gruplarını toplam çalışan sayısına oranladığımız zaman yine en fazla %6,6'lık oran ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun birinci sırada yer aldığını, %5,1'lik oran ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıların ikinci sırada yer aldığını görmekteyiz. Üçüncü sırada ise %4,0 ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunun yer aldığını görmekteyiz. En az TGÇM meslek grupları ise %1,4 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve %0,3 ile Yöneticiler meslek grubu olduğu görülmektedir.

TGÇM genel toplamının toplam çalışan sayısına oranının ise %4,3 olduğu görülmektedir.

Tablo 47 . Mesleklere Göre TGÇ Dağılımı % 2013 - 2014

	Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekme Dağılımı			
	BURSA	2013	BURSA	2014
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	MAKİNECİ (DİKİŞ)	6,8%	MAKİNECİ (DİKİŞ)	7,1%
2	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	5,3%	TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	4,7%
3	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	4,2%	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	4,5%
4	DİKİŞ MAKİNESİ OPERATÖRÜ-KUMAŞ	3,7%	DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	3,8%
5	DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	2,7%	MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	2,5%
6	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	2,7%	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	2,4%
7	KUMAŞ KONTROL İŞÇİSİ	1,8%	GARSON (SERVİS ELEMANI)	2,0%
8	MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	1,6%	MOBİLYA DÖŞEMECİSİ (NEZARETÇİ USTABAŞI)	1,9%
9	CNC FREZE TEZGAHI OPERATÖRÜ	1,5%	MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	1,5%
10	MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	1,4%	SATIŞ DANIŞMANI	1,4%
11	ÜTÜCÜ	1,2%	CNC FREZE TEZGAHI OPERATÖRÜ	1,2%
12	OVERLOK MAKİNESİ OPERATÖRÜ	1,2%	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	1,2%
13	SEVKİYAT GÖREVLİSİ	1,0%	CNC TORNA TEZGAHI OPERATÖRÜ	1,1%
14	METAL MAMULLER MONTAJ İŞÇİSİ	1,0%	AHŞAP İSKELETÇİ	1,0%
15	GARSON (SERVİS ELEMANI)	0,9%	PAZARLAMACI	0,9%
16	BRODE MAKİNESİ OPERATÖRÜ/BRODECİ	0,9%	KALİTE KONTROLCÜ	0,9%
17	AHŞAP AMBALAJ İŞÇİSİ	0,8%	JET BOYA MAKİNESİ OPERATÖRÜ	0,9%
18	MAKİNE NAKIŞÇISI	0,8%	RAM MAKİNESİ OPERATÖRÜ (TEKSTİL)	0,8%
19	METAL KAPLAMACI	0,7%	PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	0,8%
20	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	0,7%	DİJİTAL BASKI OPERATÖRÜ (TEKSTİL)	0,8%

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Mesleklere göre temininde güçlük çekme dağılımına 2013 ve 2014 verileri göz önünde bulundurularak baktığımız zaman her iki yılda da Makineci (dikiş) mesleğinin birinci sırada yer aldığını görmekteyiz. 2013 yılında Makineci (dikiş) mesleğinin TGÇ oranı %6,8 iken 2014 yılında %7,1 'e yükselmiştir. 2014 yılında Makineci (dikiş) mesleğini %4,7 ile Tekstil Terbiye İşçisi, %4,5 ile Beden İşçisi (genel), % 3,8 ile Dokuma Makineleri Operatörü (dokumacı) ve %2,5 ile Mobilya Döşeme İşçisi meslekleri izlemektedir. Dağılımda en son sırayı 2014 dağılımında % 0,8 ile Ram Makinesi Operatörü, Plastik Enjeksiyon Üretimi Elemanı, dijital Baskı Operatörü (tekstil) meslekleri yer almıştır.

TGÇM oransal dağılımında ilk 20 mesleğe baktığımız zaman yüksek eğitim ve nitelik gerektirmeyen, düşük maliyetle yetiştirilebilecek, Makineci (dikiş), Tekstil Terbiye İşçisi, Beden İşçisi (genel), Dokuma Makineleri Operatörü (dokumacı) ve Mobilya Döşeme İşçisi gibi mesleklerin yer aldığını görüyoruz. TGÇM ağırlığı incelendiği zaman ilk 20 meslekte ara eleman ihtiyacının artarak devam ettiği görülmektedir.

İşveren büyüklüklerine göre sektörlerde tüm işverenlerin temininde güçlük çekilen meslek işverenlerine oranı incelendiği zaman;

Çalışan sayısı 1-49 arasında olan işyerlerinde en yüksek orana sahip üç sektör; %58 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, % 53 ile İmalat ve Bilgi ve iletişim sektörleridir. En düşük orana sahip üç sektör ise; %14 ile Finans ve sigorta faaliyetleri, % 15 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, % 25 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir. Çalışan sayısı 1-49 arasında olan işyerlerinin genel toplam içinde ki oranı ise %41'dir. TGÇM işveren sayısı incelendiği zaman birinci sırada İmalat sektörü, ikinci sırada Toptan ve perakende ticareti, üçüncü sırada İnşaat sektörü yer almaktadır.

Çalışan sayısı 50-249 olan işyerlerinde en yüksek orana sahip üç sektör; %100 ile Mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler, %75 Madencilik ve taş ocakçılığı, %69 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir. En düşük orana sahip üç sektör ise; %20 ile Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, % 22 ile Eğitim, % 25 ile İnşaat ve Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Çalışan sayısı 50-249 olan işyerlerinde %0 oranı ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Finans ve sigorta faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde TGÇM olmadığı dikkat çekmektedir. Çalışan sayısı 50-249 arasında olan işyerlerinin genel toplam içinde ki oranı ise %48'dir. TGÇM işveren sayısı incelendiği zaman birinci sırada İmalat sektörü, ikinci sırada Toptan ve perakende ticareti, üçüncü sırada İnşaat sektörü yer almaktadır.

Çalışan sayısı 250+ olan işyerlerinde; %100 ile Madencilik ve taş ocakçılığı, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri, %75 ile Toptan ve perakende ticareti, %56 ile İmalat, %50 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleri dikkat çekmektedir.

Tablo 48. İşveren Büyüklüklerine Göre Sektörlerde Tüm İşverenlerin TGÇM İşverenlere Oranı

İşveren Büyüklüklerine Göre Sektörlerde Tüm İşverenlerin TGÇM İşverenlere Oranı												
BURSA												
	1-49			50-249			250+			İşveren Sayısı Toplamı	TGCM İşveren Sayısı Toplamı	
Sektörler	İşveren Sayısı	TGCM işveren Sayısı	Oran	İşveren Sayısı	TGCM işveren Sayısı	Oran	İşveren Sayısı	TGCM işveren Sayısı	Oran	İşveren Sayısı	TGCM işveren Sayısı	Oran
Madencilik ve taş ocakçılığı	38	18	46%	11	8	75%	3	3	100%	52	29	55%
İmalat	2.711	1.429	53%	635	336	53%	93	52	56%	3.439	1.818	53%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	14	2	15%	3	1	33%	1	0	0%	18	3	18%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	23	7	31%	3	0	0%	1	0	0%	27	7	26%
İnşaat	1.164	324	28%	100	25	25%	0	0	0%	1.264	349	28%
Toptan ve perakende ticareti	1.644	640	39%	60	30	50%	30	22	75%	1.733	692	40%
Ulaştırma ve depolama	303	78	26%	35	9	25%	4	0	0%	342	87	25%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	356	150	42%	28	14	50%	5	5	100%	389	169	43%
Bilgi ve iletişim	51	27	53%	6	3	40%	0	0	0%	57	29	51%
Finans ve sigorta faaliyetleri	52	7	14%	4	0	0%	0	0	0%	56	7	13%
Gayrimenkul faaliyetleri	48	16	34%	8	4	43%	0	0	0%	56	20	35%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	276	107	39%	4	4	100%	0	0	0%	280	111	39%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	150	37	25%	40	17	43%	17	9	50%	207	62	30%
Eğitim	189	61	32%	23	5	22%	0	0	0%	212	66	31%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	111	64	58%	22	15	69%	3	3	100%	136	82	60%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	22	6	29%	5	1	20%	0	0	0%	27	7	27%
Diğer hizmet faaliyetleri	142	49	35%	2	0	0%	2	2	100%	146	51	35%
Genel Toplam	**7.294**	**3.022**	**41%**	**988**	**471**	**48%**	**159**	**96**	**60%**	**8.441**	**3.589**	**43%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Çalışan sayısı 250+ olan işyerlerinde %0 oranı ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Ulaştırma ve depolama sektörlerinde işveren sayısının azlığından dolayı TGÇM yoktur. Diğer sektörlerde 250+ çalışanı olan işveren yoktur. TGÇM oranları incelendiği zaman ya çok yüksek ya da sıfır çıkmasının sebebi de yine 250+ çalışanı olan işyeri sayısının azlığıdır. 250+ çalışanı olan işveren sayısının TGÇM işveren sayısına oranı genel toplamda %60'dır. TGÇM işveren sayısı dikkate alındığında birinci sırada İmalat sektörünü ikinci sırada Toptan ve perakende ticaret sektörünü görmekteyiz.

TGÇM toplam işveren sayısının toplam işveren sayısına oranına baktığımız zaman ilk üç sektörün sıralaması; %60 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, %55 ile Madencilik ve taş ocakçılığı, %53 ile İmalat sektörleridir. İşveren sayısı açısından incelediğimiz zaman ise; birinci sırada İmalat sektörü, ikinci sırada Toptan ve perakende ticareti, üçüncü sırada İnşaat sektörü yer almaktadır. Bu sıralamanın bütün işyeri büyüklüklerinde ve genel toplamda değişmediği görülmektedir. Bunun sebebi bu üç sektörün büyüklüğü ve çalışan sayısının fazlalığı diye yorumlayabiliriz.

Tablo 49. Meslek Gruplarında TGÇM İşverenlerin Karşılanma Durumu

Meslek Gruplarında TGÇM İşverenlerin Karşılanma Durumu			
TÜRKİYE			
Meslekler	TGCM işveren Sayısı		
	Evet	Genel Toplam	Karşılanma Oranı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	56	140	40,2%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	154	339	45,3%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	93	229	40,5%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	2	6	30,9%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	114	354	32,2%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	476	1.279	37,2%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	114	363	31,5%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	284	874	32,5%
YÖNETİCİLER	3	6	52,3%
Genel Toplam	**1.296**	**3.589**	**36,1%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Meslek gruplarına göre TGÇM işverenlerin karşılanma oranı; birinci sırada % 52,3 ile Yöneticiler, % 45,3 ile Hizmet ve Satış Elemanları, %40,5 ile Nitelik gerektirmeyen meslekler, % 40,2 ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlardır. Genel toplamda ise karşılanma oranı % 36,1'dir. Meslek gruplarına göre TGÇM işverenlerin karşılama durumu sayısal olarak incelendiği zaman; birinci sırada Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, ikinci sırada Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, üçüncü sırada Hizmet ve satış elemanları meslek grupları yer almaktadır.

Tablo 50.TGÇM Nedenlerinin Meslekler İçindeki Dağılımı

TGÇM Nedenlerinin Meslek İçindeki Dağılımı								
Meslekler	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması	Vardiyalı çalışma olması	İşyerine ulaşım zorluğu	Çalışma sürelerinin uzunluğu
MAKİNECİ (DİKİŞ)	80%	67%	59%	29%	14%	3%	0%	9%
TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	91%	91%	91%	9%	9%	91%	0%	0%
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	80%	74%	69%	18%	20%	59%	10%	5%
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ /DOKUMACI	70%	89%	91%	8%	16%	62%	6%	0%
MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	53%	83%	80%	0%	6%	0%	0%	0%
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	36%	70%	77%	16%	11%	6%	8%	6%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	35%	88%	74%	26%	13%	16%	7%	21%
MOBİLYA DÖŞEMECİSİ (NEZARETÇİ USTABAŞI)	100%	100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	47%	75%	71%	0%	46%	0%	12%	0%
SATIŞ DANIŞMANI	23%	95%	72%	20%	27%	0%	0%	26%
CNC FREZE TEZGAHI OPERATÖRÜ	23%	93%	70%	5%	13%	5%	3%	0%
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	2%	1%	2%	47%	65%	0%	3%	3%
CNC TORNA TEZGAHI OPERATÖRÜ	46%	93%	60%	1%	22%	5%	30%	0%
AHŞAP İSKELETÇİ	78%	74%	71%	10%	10%	0%	0%	0%
PAZARLAMACI	22%	93%	52%	49%	43%	5%	0%	6%
BURSA	**50%**	**74%**	**65%**	**14%**	**20%**	**15%**	**6%**	**5%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Yapılan araştırmada temininde güçlük çekilen meslekler ile beraber nedenleri de incelenmiştir;

Temininde güçlük yaşanan mesleklerin ilk sıralarında yer alan makineci(dikiş), tekstil terbiye işçisi, beden işçisi (genel), dokuma makineleri operatörü-dokumacı, mobilya döşeme işçisi ve mobilya döşemecisi (nezaretçi ustabaşı) mesleklerinde eleman bulunamaması arz kaynaklı sorunlara bağlanmıştır. Yani temin edilememe nedenlerinde gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yüksek oranla ön plana çıkmıştır. Aynı zamanda bu mesleklerde temininde güçlük çekilme nedenlerinden ''bu meslekte iş başvurusu yapılmaması'' da yüksek çıkmıştır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi gerekmektedir.

Bunların yanı sıra; önerilen ücretin az olması nedeninde, Güvenlik görevlisi, Mobilya montaj işçisi ve pazarlamacı meslekleri, vardiyalı çalışma olması nedeninde, Tekstil terbiye işçisi ve Beden işçisi (genel) meslekleri, işyerine ulaşım zorluğu nedeninde, CNC torna tezgahı operatörü mesleği, çalışma sürelerinin uzunluğu nedeninde Satış danışmanı ve Garson servis elemanı mesleklerinin oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 51.TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa

TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedeni Dağılımı		
TGÇ Nedenleri	**TGCM Kişi Sayısı**	**Oran**
Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	7.147	50%
Gerekli Mesleki beceriye /niteliğe sahip eleman bulunamaması	10.690	74%
Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	9.414	65%
Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	2.010	14%
Önerilen ücretin az bulunması	2.814	20%
Vardiyalı çalışma olması	2.133	15%
İşyerine ulaşım zorluğu	889	6%
Çalışma sürelerinin uzunluğu	772	5%
Genel Toplam	**14.429**	**100%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Bursa genelinde TGÇ nedenleri; %50 ile Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, % 74 ile Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, %65 ile Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması, % 14 Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, %20 ile Önerilen ücretin az bulunması, %15 ile Vardiyalı çalışma olması, %6 ile İşyerine ulaşım zorluğu, %5 ile Çalışma sürelerinin uzunluğudur.

Tablo 52.TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa / Türkiye

TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedeni Dağılımı				
TGÇ Nedenleri	TGCM Kişi Sayısı	Oran	TGCM TÜRKİYE	ORAN
Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	7.147	50%	27.018	38%
Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	10.690	74%	53.180	74%
Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	9.414	65%	43.439	60%
Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	2.010	14%	12.583	17%
Önerilen ücretin az bulunması	2.814	20%	13.552	19%
Vardiyalı çalışma olması	2.133	15%	3.951	5%
İşyerine ulaşım zorluğu	889	6%	4.542	6%
Çalışma sürelerinin uzunluğu	772	5%	3.929	5%
Genel Toplam	**14.429**	**100%**	**72.003**	**100%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Türkiye verileri ele alındığında TGÇ nedenleri; %38 ile Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, % 74 ile Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, %60 ile Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması, % 17 Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, %19 ile Önerilen ücretin az bulunması, %5 ile Vardiyalı çalışma olması, %6 ile İşyerine ulaşım zorluğu, %5 ile Çalışma sürelerinin uzunluğudur.

Gerek Türkiye genelinde gerekse Bursa ilinde bu meslekte işe başvuru yapılmaması, gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenlerinin hem sayısal hem de oransal olarak yüksek olması mesleki eğitim gerekliliğini ve önemini bir kez daha göstermiştir.

Grafik 16. TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa / Türkiye %

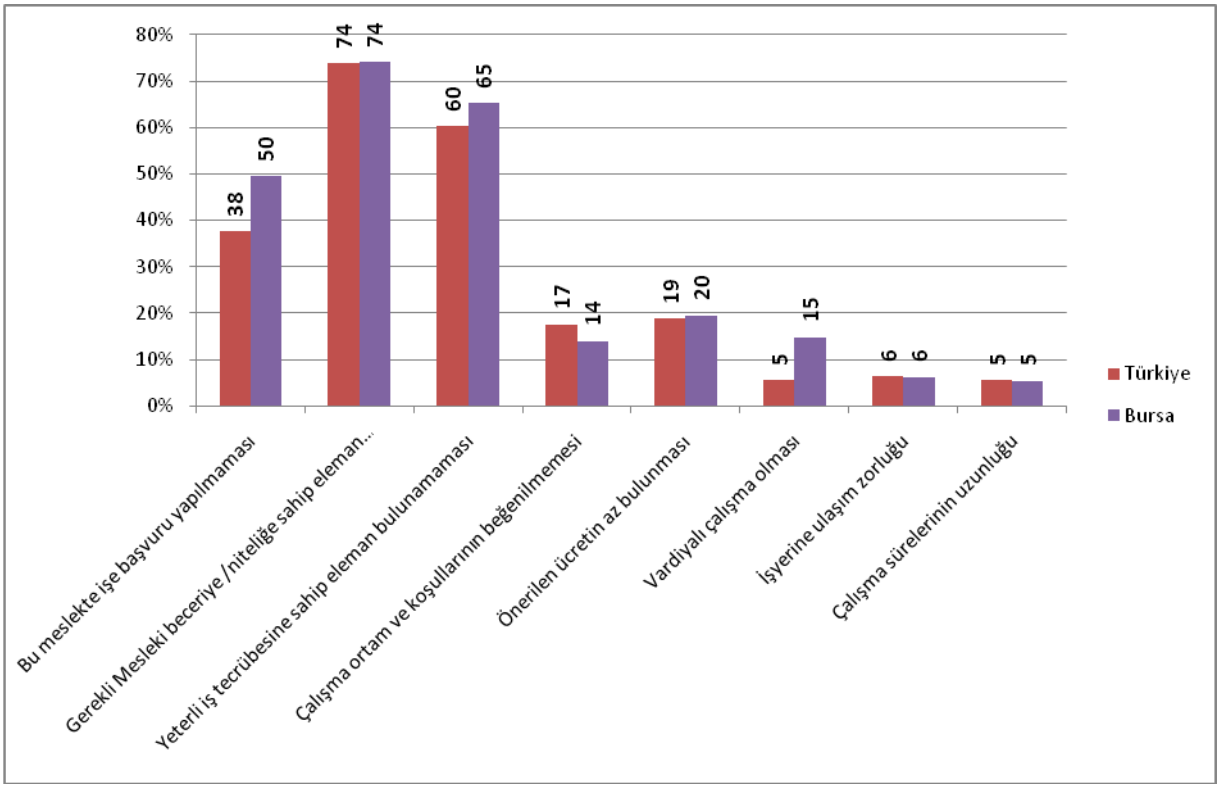

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında birinci sırayı hem Bursa ilinde hem Türkiye'de %74 ile "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ikinci sırayı Bursa'da %65, Türkiye'de % 60 ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", üçüncü sırayı Bursa'da %50, Türkiye'de %38 ile "bu meslekte işe başvuru yapılmaması", dördüncü sırayı Bursa'da %20, Türkiye'de %19 ile "önerilen ücretin az bulunması", beşinci sırayı Bursa'da %14, Türkiye'de %17 ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi", altıncı sırayı Bursa'da %15, Türkiye'de %5 ile "vardiyalı çalışma olması", yedinci sırayı hem Bursa'da Hem Türkiye'de %6 ile "işyerine ulaşım zorluğu" ve sekizinci sırayı yine hem Bursa'da hem Türkiye'de %5 ile "çalışma süresinin uzunluğu" yer almaktadır. Grafikte de net bir şekilde görüldüğü gibi oranlarda ufak farklılıklar olsa bile, Türkiye sıralaması ile Bursa sıralaması birbirine benzerlik göstermektedir.

İşveren tarafından doldurulan işyeri bilgi formlarından temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bu veriler bize mesleksizlik ve işgücü piyasasının gerektirdiği nitelik ve beceriye sahip olmama ve yeterli iş tecrübesine sahip olmama durumlarını bir kez daha ortaya koymuştur.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

12 Mayıs – 27 Haziran tarihleri arasında yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında işyerlerine gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri sorulmuştur. Araştırma neticesinde edinilen bilgilere göre işyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle il genelinde tüm sektörde net istihdam artışı beklenmektedir.

Gelecek dönemler net istihdam artış beklentisi, gelecek dönemlerde açık işlerin de artma eğilimini ortaya koymaktadır. Bursa İlinde ortalama %3,2 olan açık iş oranına karşılık işverenler gelecek dönemde de istihdam artışı beklemektedirler.

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır.

Tablo 53. Sektörler İtibariyle Net istihdam Değişimi ve Net İstihdam Değişim Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	Toplam Çalışan Sayısı	Net İstihdam Değişim Oranı
Madencilik ve taş ocakçılığı	36	2.700	1,3%
İmalat	8.882	193.540	4,6%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	19	887	2,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	321	928	34,6%
İnşaat	1.763	25.197	7,0%
Toptan ve perakende ticaret;	1.681	50.265	3,3%
Ulaştırma ve depolama	320	9.992	3,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	319	8.802	3,6%
Bilgi ve iletişim	95	1.353	7,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	24	1.017	2,3%
Gayrimenkul faaliyetleri	28	1.558	1,8%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	239	4.200	5,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1.664	20.776	8,0%
Eğitim	41	6.357	0,6%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	462	6.128	7,5%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	23	1.029	2,2%
Diğer hizmet faaliyetleri	126	4.391	2,9%
BURSA	16.043	**339.120**	4,7%

Kaynak: Bursa İPTA 2014

30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bursa'da 16 bin 043 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle tüm sektörlerde net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği üç sektör; İmalat, İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticarettir. En az net istihdam artışının beklendiği üç sektör ise; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve Finans ve sigorta faaliyetleridir.

30 Haziran 2015 tarihi itibariyle net istihdam değişim oranı (NİDO) Bursa ilinde %4,7, Türkiye genelinde %5,1 olarak hesaplanmıştır. 30 Haziran 2015 itibariyle Bursa'da net istihdam değişim oranları en yüksek olan üç sektör; Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü %34,6, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü %8,0, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü %7,5'dir. Bursa ilinde net istihdam değişim oranının (NİDO) en düşük olduğu üç sektör ise; %0,6 ile Eğitim, %1,3 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve %1,8 ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörleridir.

Türkiye genelinde ise en yüksek net istihdam değişim oranına sahip ilk üç sektör; %10,8 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri, %7,3 ile İnşaat ve %5,5 ile Diğer hizmet faaliyetleri sektörleridir. Türkiye genelinde net istihdam değişim oranının en düşük olduğu sektörler ise; %0,5 ile Eğitim sektörü, %0,8 ile Elektrik, gaz buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü, %2,9 ile Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir. Eğitim sektöründe NİDO gerek Türkiye genelinde gerekse Bursa ilinde en düşük çıkmıştır.

Tablo 54. Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	Toplam Çalışan Sayısı	Net İstihdam Değişim Oranı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	299	26.071	1,1%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	1.836	28.186	6,5%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	3.556	52.783	6,7%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	14	676	2,0%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	754	26.067	2,9%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	4.095	78.000	5,2%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	824	26.213	3,1%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	4.632	92.808	5,0%
YÖNETİCİLER	33	8.314	0,4%
BURSA	16.043	**339.120**	4,7%

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Ana meslek gruplarına göre 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle il genelinde net istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamaktadır. Söz konusu tarih itibariyle Bursa ilinde en fazla net istihdam artışının beklendiği üç ana meslek grubu Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir.

30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişimin oranına sahip üç ana meslek grubu; %6,7 oranıyla Nitelik Gerektirmen meslekler, %6,5 oranıyla Hizmet ve Satış Elemanları ile %5,2 oranıyla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubudur.

Tablo 55 . Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)
MAKİNECİ (DİKİŞ)	GÜVENLİK SİSTEMLERİ TEKNİSYENİ
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	DİĞER İPLİK İŞÇİLERİ VE SARICILARI
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	HASTA BAKIMI ELEMANI
TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	PALETLEME MAKİNESİ (PALETDİZER) OPERATÖRÜ
DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	ÖRGÜ MAKİNASI OPERATÖRÜ
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	OTOMOTİV MEKANİKÇİSİ
PERAKENDE SATIŞ ELEMANI (GIDA)	OTOMOTİV BOYA İŞÇİSİ
SATIŞ DANIŞMANI	MOBİLYA VE DEKORASYON MONTAJ İŞÇİSİ

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Bursa ilinde 30 Haziran 2015 sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek; Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat), Makineci(Dikiş), Temizlik Görevlisi ve Güvenlik Görevlisidir. Aynı dönemde net istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek ise; Öğretim Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Sistemleri Teknisyeni, Diğer İplik İşçileri ve Sarıcılar, Hasta Bakım Elemanıdır.

Aşağıdaki tabloda 30 Haziran 2014 ve 30 Haziran 2015 tarihlerinde en fazla net istihdam artışı ve azalışı beklenen 20 meslek karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Her iki yıl için de genel bir değerlendirme yapıldığında; beden işçisi, temizlik görevlisi, güvenlik görevlisi, makineci, dokumacı, vb. mesleklerde hem net istihdam artışı hem de net istihdam azalışı beklenmektedir. Bu durum imalat, inşaat, idari ve destek hizmet sektörlerinin büyüklüğüyle ve bu sektörlerde ki çalışan sayısının çokluğuyla açıklanabilir. Her iki yıl içinde net istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler incelendiğinde 30 Haziran 2015'te net istihdam azalışı beklenen mesleklerde Öğretim görevlisi, Diğer özel eğitim öğretmenleri ve Büro memuru meslekleri haricinde gözle görülür bir değişiklik olmadığı mesleklerin genel olarak aynı olduğu fakat sıralamalarının değiştiği görülmektedir.

Tablo 56. En Fazla İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen 20 Meslek, 2014/2015

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler		Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	
30 Haziran 2014	30 Haziran 2015	30 Haziran 2014	30 Haziran 2015
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	SEYAHAT SERVİS ELEMANI (HOST/HOSTES/OTOBÜS-TREN)	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)
MAKİNECİ (DİKİŞ)	BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	SOĞUK DEMİRCİ	BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	MAKİNECİ (DİKİŞ)	İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (ELLE)	SATIŞ DANIŞMANI
DEPO HAMALI	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	AYAKKABI İMALATÇISI (SAYA)	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
METAL MAMULLER MONTAJ İŞÇİSİ	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	MONTAJCI (KURGUCU)	DİĞER İNŞAAT BOYACILARI
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	TEKSTİL TERBİYE İŞÇİSİ	MAKİNE NAKIŞÇISI	DİĞER ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİ
AHŞAP DOĞRAMA VE KAPLAMACISI	DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI	DEMİR DOĞRAMACI	GARSON (SERVİS ELEMANI)
BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	İPLİK EĞİRME OPERATÖRÜ (RİNG/VATER/VARGEL)	MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	PERAKENDE SATIŞ ELEMANI (GIDA)	İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (MAKİNEYLE)	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)
GÜVENLİK GÖREVLİSİ (SİLAHSIZ)	SATIŞ DANIŞMANI	MEYVE SEBZE AYIKLAMA İŞÇİSİ	DOKUMA MAKİNELERİ OPERATÖRÜ / DOKUMACI
EKSANTRİK PRES TEZGAHI OPERATÖRÜ	MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	DUVARCI	ÇÖZGÜ OPERATÖRÜ
ELEKTRİK ARK KAYNAKÇISI (MAKİNE İLE)	BEDEN İŞÇİSİ-BİNA İNŞAATI	DİREKSİYON EĞİTMENİ	BÜRO MEMURU (GENEL)
CNC FREZE TEZGAHI OPERATÖRÜ	BOBİN AKTARMA İŞÇİSİ	KAPI MONTAJ İŞÇİSİ	KASAP
MOBİLYA MONTAJ İŞÇİSİ	MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	ÜRETİM MÜDÜRÜ(İMALAT SANAYİ)	AHŞAP İSKELETÇİ
HİDROLİK PRES TEZGAHI OPERATÖRÜ	GARSON (SERVİS ELEMANI)	CANKURTARAN	GÜVENLİK SİSTEMLERİ TEKNİSYENİ
MOBİLYA DÖŞEME İŞÇİSİ	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	FREZECİ (FREZE TEZGAH İŞÇİSİ)	OTO BAKIM-ONARIMCISI (OTO MEKANİKERİ)
ELEKTRİKÇİ (GENEL)	PAZARLAMACI	İPLİK TEKNİSYENİ	DİĞER İPLİK İŞÇİLERİ VE SARICILARI
DİKİŞ MAKİNESİ OPERATÖRÜ-KUMAŞ	BOBİN-KATLAMA-BÜKÜM MAKİNE OPERATÖRÜ	DİĞER İNŞAAT BOYACILARI	İNŞAAT TEKNOLOJİSİ TEKNİKERİ
DİJİTAL BASKI OPERATÖRÜ (TEKSTİL)	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	MASAJ UYGULAYICISI/MASÖR	HASTA BAKIMI ELEMANI
PAZARLAMACI	BETONARME DEMİRCİSİ	FELSEFE GRUBU ÖĞRETMENİ-ORTAÖĞRETİM	İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (MAKİNEYLE)

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Aşağıdaki tabloda mevsimlik personel çalıştıran işyerlerinin ve toplam işyerlerinin net istihdam değişim oranı ve sektörler itibari ile net değişimdeki payları karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 57. Mevsimlik Personel Çalıştıran İşyerlerindeki NİDO ve Sektörler İçerisindeki Net İstihdam Değişim Payı

Sektörler	Mevsimlik Personel Çalıştıran İşyerlerinin		Toplam İşyerlerinin	
	NİDO	Sektörler İtibari İle Net Değişim Payı	NİDO	Sektörler İtibari İle Net Değişim Payı
Madencilik ve taş ocakçılığı	-4,5%	-0,3%	1,3%	0,2%
İmalat	2,5%	11,8%	4,6%	55,4%
İnşaat	41,0%	37,2%	7,0%	11,0%
Toptan ve perakende ticaret	14,3%	11,4%	3,3%	10,5%
Ulaştırma ve depolama	-1,0%	-0,6%	3,2%	2,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	8,8%	9,2%	3,6%	2,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	7,0%	0,6%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	1,8%	0,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2,9%	0,2%	5,7%	1,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6,1%	29,9%	8,0%	10,4%
Eğitim	9,3%	0,6%	0,6%	0,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	7,5%	2,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	1,5%	0,4%	2,2%	0,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,2%	0,3%	2,9%	0,8%
Genel Toplam	**6,8%**	**100%**	**4,7%**	**100%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Toplam işyerlerinde net istihdam değişim oranında 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle il genelinde net istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamasına rağmen, mevsimlik personel çalıştıran işyerlerinde Madencilik ve taş ocakçılığı ve ulaştırma ve depolama sektörlerinde net istihdam azalışı beklenirken, İnşaat, Toptan ve perakende ticaret ve Eğitim sektörlerinde net istihdam artışı beklenmektedir.

30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bursa'da mevsimsellikten etkilenen üç sektör; % -4,5 ile Madencilik ve taş ocakçılığı, %-1,0 ile Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Mevsimlik personel çalıştıran işyerlerinde net istihdam değişim oranı en yüksek olan üç sektör ise; %41,0 ile İnşaat, %14,3 ile Toptan ve perakende ticaret, %9,3 ile Eğitimdir. Mevsimsellikten etkilenmeyen üç sektör ise %0,0 ile Bilgi ve iletişim, Gayrimenkul faaliyetleri ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Mevsimlik personel çalıştıran işyerlerinin sektörler itibari ile net değişimdeki payı incelendiğinde en yüksek paya sahip ilk beş sektör; %37,2 ile İnşaat, %29,9 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve %11,8 ile imalat, %11,4 ile Toptan ve perakende ticaret ve %9,2 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir.

Aşağıdaki tabloda net istihdam değişim oranını; işyeri büyüklüklerine göre, part time çalışanı olan ve olmayan işyeri ile toplam işyeri oranlarını karşılaştırmalı olarak görmekteyiz.

Tablo 58. Part Time Çalışma ve İşyeri Büyüklüklerine Göre NİDO

Net İstihdam Değişim Oranı			
İşyeri Büyüklüğü	Part Time Çalışanı Olan İşyeri	Part Time Çalışanı Olmayan İşyeri	Toplam İşyeri
1-9	28,2%	16,2%	16,7%
10-49	9,3%	6,1%	6,4%
50-249	4,3%	3,7%	3,8%
250+	2,2%	2,8%	2,7%
Genel Toplam	4,4%	4,8%	4,7%

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Bursa ilinde 30 Haziran 2015 tarihinde part time çalışanı olan işyerlerinden çalışan sayısı 1-9 arasında olanlarının net istihdam değişim oranı % 28,2 ile en yüksektir. Yine işyeri büyüklüğüne göre işyerlerini incelediğimizde; part time çalışanı olan, part time çalışanı olmayan ve toplam işyeri olarak en yüksek verilerin çalışan sayısı 1-9 olan işyerlerinde olduğu görülmektedir. Bu veri bize çalışan sayısı 1-9 arasında işyerlerinin gelecek dönemde hızlı bir büyüme hedeflediklerini göstermektedir.

Part time çalışanı olan işyeri arasında NİDO; 1-9 çalışanı olan işyerlerinde %28,2, 10-49 çalışanı olan işyerlerinde %9,3, 50-249 çalışanı olan işyerlerinde %4,3, 250+ çalışanı olan işyerlerinde %2,2 ve genel toplamda %4,4 dür. Part time çalışanı olmayan işyeri arasında NİDO; 1-9 çalışanı olan işyerlerinde %16,2, 10-49 çalışanı olan işyerlerinde %6,1, 50-249 çalışanı olan işyerlerinde %3,7, 250+ çalışanı olan işyerlerinde %2,8 ve genel toplamda %4,8 dir. Toplam işyeri arasında NİDO; 1-9 çalışanı olan işyerlerinde %16,7, 10-49 çalışanı olan işyerlerinde %6,4, 50-249 çalışanı olan işyerlerinde %3,8, 250+ çalışanı olan işyerlerinde %2,7 ve genel toplamda %4,7 dir.

Grafik 17. Net İstihdam Artışı ve Azalışı Veren İşyerlerinin Oranı

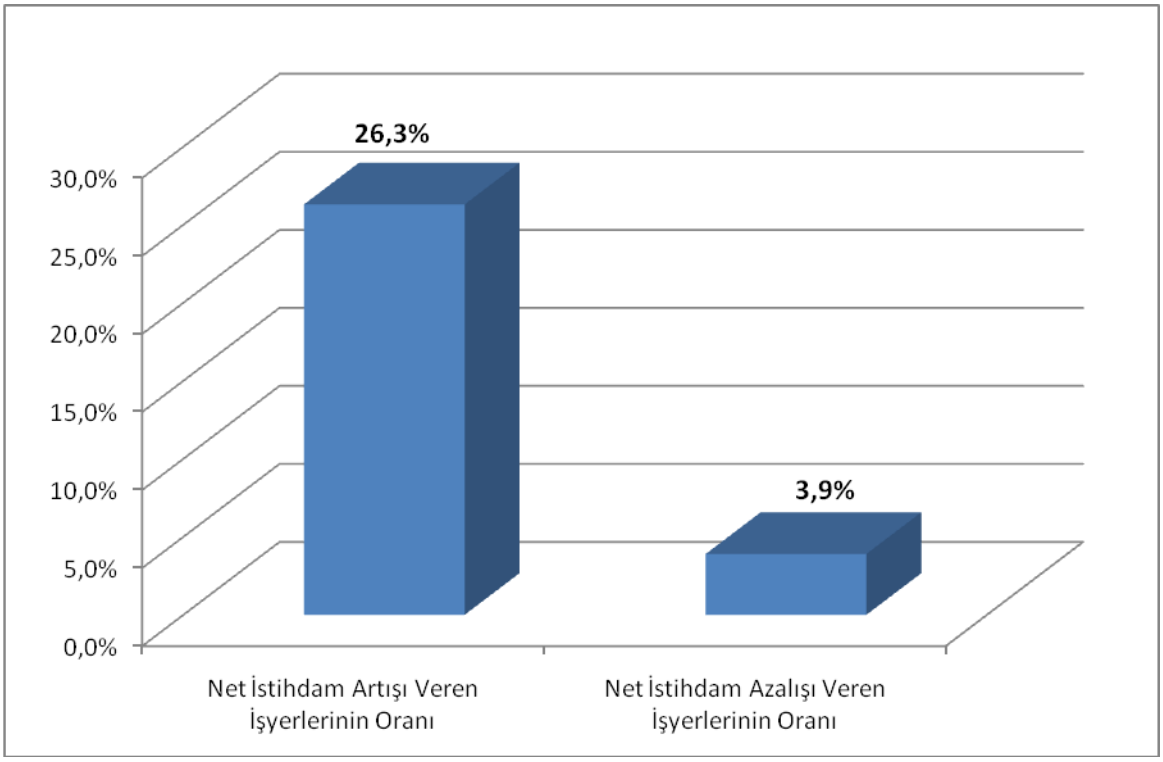

Kaynak: Bursa İPTA 2014

12 Mayıs – 27 Haziran tarihleri arasında yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bursa ili genelinde %26,3 işyeri net istihdam artışı verirken, %3,9 işyeri net istihdam azalışı vermiştir. Türkiye genelinde ise %21,8 işyeri net istihdam artışı verirken, %4,2 işyeri net istihdam azalışı vermiştir. Bu veriye göre gerek Türkiye genelinde ki gerekse Bursa ilinde ki işyerleri önümüzdeki dönemde büyüme yönlü bir hareket öngörmektedirler.

SONUÇ

Bursa ili İşgücü Piyasası Analizi, işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izlemek, bu değişme ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak, buna bağlı olarak işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenilen becerileri tespit ve önümüzdeki dönemlerde istihdam artış ve azalışı beklenen meslekleri tahmin etmek amaçlı 12 Mayıs – 27 Haziran 2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Aynı zamanda işsizliğin azaltılması ve istihdamın arttırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine de yardımcı olacaktır. Bunu yapabilmek için işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Talep boyutunun tespiti için yapılan bu araştırmanın bazı kısıtları mevcuttur. Araştırma 10+ çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Buna rağmen 1 – 9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır.

Diğer bir kısıt ise Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranının yüksek olmasıdır. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir gerçektir.

Araştırmada diğer bir kısıtta işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgi almada problem yaşanmasıdır. Bu durum kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi işletmede yapılan işlerin birçoğunu beden işçisi(genel) başlığı altında bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıtta Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin yer almamasıdır.

Tüm bu kısıtlamalara rağmen gerçekleştirilen talep araştırması tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

İlde yıllar itibari ile istihdam oranı artarken buna bağlı işsizlik oranı da azalmaktadır. 2012 sonuçlarına göre ilde işsizlik oranı %7,1 iken 2013 yılında %6,6'ya gerilemiştir. Aynı şekilde 2012 yılında istihdam oranı 46,8 ilen 2013 yılında %48'e yükselmiştir

İŞKUR' a kayıtlı işsizler incelendiğinde 2014'ün Ağustos ayı itibariyle 88.769 kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Bunların %55'i erkek, %45'i kadınlardan oluşmaktadır. Kadın istihdam sayıları arttırılmadan hedef istihdama ulaşmak zordur. Bunun için de eğitim seviyesi yüksek kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekliliktir. Düşük eğitim seviyesine sahip kadınlarında istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır. En fazla kayıtlı işsizin bulunduğu meslekler; Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Sekreter ve Satış Danışmanıdır.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre fazla olduğu meslek türlerine baktığımızda ya belirli beceri gerektiren düşük eğitimli meslekler ya da yüksek eğitim düzeyi isteyen meslekler olduğunu görmekteyiz. Örneğin çaycı, bulaşıkçı, kumaş paketleme işçisi, iplik işçisi gibi düşük eğitim seviyesine yönelik meslekler, muhasebeci, sekreter, öğretmen, müşteri temsilcisi, desinatör, hemşire gibi yüksek eğitim düzeyi isteyen mesleklerde kadın çalışan sayısı ağırlık kazanmaktadır.

İŞKUR verilerine göre ilde Ağustos 2014 sonu itibariyle en çok işe yerleştirilmesi yapılan meslekler; beden işçisi(genel), diğer imalat ve ilgili işçiler(makine ile), veri giriş kontrol işletmeni, diğer mobilyacılar ve ilgili işçiler ile kasiyer'dir.

2014 yılının ilk sekiz aylık verileri değerlendirildiğinde ise 66 adet MEK/ İstihdam Garantili kursdan 901 kişinin yararlandığı görülmektedir. 52 adet açılan Umem projesi / İEP kursundan 790 kişi ve 26 adet Girişimcilik kursundan 642 kişi yararlanmıştır. En az kurs Umem Projesi / MEK olduğu görülmüştür.

2013 yılında işsizlik ödeneği hak edenlerin %66 'sı erkek, %34'ü kadındır. 2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine bakıldığında bu oranın çok değişmediği %64 erkek ve %36 kadın olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Talep boyutu itibariyle araştırma sonuçlarına göre, Bursa ilinde 10+ özel işyerlerinde çalışan sayısına göre en önde imalat sektörünün olması en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin de imalat sanayinde bulunmasında etkili olmuştur.

Buna karşılık açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör %5,6 ile Bilgi ve İletişim sektörüdür. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir. En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları da yüksektir. İmalat sektöründe açık iş oranı %3,7 ve toptan ve perakende ticarette %5,4'tür.

Bursa genelinde 11.171 açık iş olup, açık iş oranı %3,2 olarak hesaplanmıştır. Bu oran %2,7 olan Türkiye açık iş oranından fazladır. Kuruluş tarihi 0-4 yaş arası olan firmaların açık iş oranları da yüksek çıkmıştır. Aynı zamanda çalışan sayısı 1-9 arası olan firmalarında açık iş oranları yüksektir. Bunda bize yeni kurulmuş büyüme eğiliminde olan firmaların elemana ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Bu oranın yüksek olmasında mevsimsellik önemli bir etkendir. İkinci sırada tesis ve makine operatörleri, üçüncü sırada sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer almaktadır.

Açık işlerin en fazla olduğu meslekler; beden işçisi(genel), tekstil terbiye işçisi, makineci(dikiş), dokuma makineleri operatörü ve süthane işçisidir. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyine baktığımızda işverenlerin çoğu fark etmez eğitim düzeyini tercih etmiştir. Bursa ilinin sanayi kenti olması ve çalışanların büyük bir bölümünü işçilerin oluşturması talep edilen eğitim düzeyinin en çok fark etmez ve lise altı çıkmasında etkilidir. Gerek mevcut istihdam içerisinde gerekse açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde ihtiyaç duyulacak meslekler içerisinde eğitim düzeyi düşük mesleklerin ağırlığının biraz daha fazla olması işgücü piyasası için önemli bir risktir. Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin arttırılması uzun dönemli üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir. Bursa işgücü piyasasının genelinde çalışanların ve işsizlerin eğitim durumlarının düşük olması işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Gerek uzun dönemli genel ve mesleki eğitim politikalarının gerekse kısa vadeli aktif işgücü piyasası politikalarının işgücü talebi eğilimleri dikkate alınarak belirlenmesi talebin etkin karşılanabilmesi için önemlidir. İşgücü için insan

onuruna yakışır iş ve iş ortamlarının oluşturulması içinde nitelikli ve deneyimli işgücü yetiştirme programları desteklenmelidir.

Açık işlerde işverenin en çok talep ettiği beceri fiziksel ve bedensel yeterlilik, iş ahlakına sahip olma ve yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübeye sahip olmadır. Eğitim durumunun düşük olduğu açık işlerde fiziksel ve bedensel yeterlik ve yeterli mesleki/teknik bilgi tecrübesi becerisi de yüksektir. Yani açık işlerde eğitim seviyesinden çok meslekteki yeterlilik ön plana çıkmaktadır. Açık işlerin fazlalaştığı mesleklerde de fiziksel ve bedensel yeterlilik becerisi en fazla istenen beceri olmuştur.

Açık işlerin karşılanma yollarında işverenlerin İŞKUR'u seçme oranında artış söz konusudur. 2013 yılında %35,4 olan İŞKUR tercihi 2014 yılında %59,5'e çıkmış ve ikinci sırada yer almıştır. İŞKUR'un payının yükselmesinde son yıllarda işverenlerle geliştirdiği diyalog, 6111 sayılı torba yasayla işverenlere sunulan istihdam ve teşvik paketleri, yüz yüze gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinin etkisi büyüktür. Kurumumuza işverenler internet sayfamızdan (www.iskur.gov.tr) 7/24 erişebilmekte ve yapmak istedikleri işlemi internet üzerinden rahatlıkla yapabilmektedirler. Ayrıca İş ve Meslek Danışmanlarımız işverenlerin mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardımcı olmaktadırlar.

Araştırma sonucunda her 100 işverenin 43'ü eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralamasın da ise işverenlerin büyük çoğunluğu yeterli beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte çalışacak eleman bulamaması gelmektedir.

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olmayan mesleklerin başında tekstil terbiye işçisi, makineci(dikiş), dokuma makineleri operatörü/dokumacı, satış danışmanı ve garson(servis elemanı) gelmektedir. Açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında paralellik vardır. Bu paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Bu durumda meslek geliştirme ve değiştirme eğitim programlarına öncelik verilerek işverenin isteği doğrultusunda açık işlerin karşılanması sağlanmalıdır.

Orta vadede (on iki ay) en çok net istihdam artışı beklenen sektör imalattır. Bu sektörü inşaat ve toptan ve perakende ticaret izlemektedir. Gerek gelecek istihdam artışının gerekse açık iş sayısı ve temininde güçlük çekilen mesleklerin imalat sektöründe olması, bu sektörde işgücü arz ve talebi arsında bir dengesizlik olduğunu ve bunu gidermek içinde ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Söz konusu tarih itibariyle tüm sektörlerde net istihdam artışı beklenmektedir.

Orta vadede en yüksek net istihdam değişim oranı %34,6 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörüdür. Yani orta vadede bu sektör genişlemeyi hedeflemektedir.

30 Haziran 2015 itibariyle meslekler bazında net istihdam artışına baktığımızda beden işçisi(genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla beden işçisi(inşaat), makineci(dikiş), temizlik görevlisi, güvenlik görevlisi ve tekstil terbiye işçisi izlemektedir. 30 Haziran 2015 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek; beden işçisi(temizlik), beden işçisi(inşaat), satış danışmanı, öğretim görevlisi ve diğer inşaat boyacılarıdır.

İlde sanayi sektöründe nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırmak amaçlı verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli ve amaca uygun olması ve istihdam yaratması gerekmektedir.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise kayıt dışı istihdamın önüne geçilmesidir. İşverenlerin eleman alımlarında İŞKUR' u daha fazla kullanmaları için İŞKUR; işveren ile ilişkilerini daha fazla geliştirmeli, istihdam ve teşvik paketleri hazırlamalı, yüz yüze işyeri ziyaretlerini arttırmalı, etkin ve hızlı ihtiyaca cevap vererek işverenin taleplerine düzgün eşleştirme yapıp arz ve talebi dengelemelidir.

KAYNAKÇA

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR	TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI (TİPTA)
2014	İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur**.
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden örnek işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	
İşyerinin Yasal Unvanı	
İşyerinin Tabela Unvanı	
1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.	

	Evet	Hayır	Fikrim Yok
2) İşyeri olarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığınızı belirtiniz			
3) Daha önce İŞKUR'dan eleman talebinizin olup olmadığını belirtiniz.			
4) İşyerinizin devletin verdiği istihdam teşviğinden yararlanıp yararlanmadığını belirtiniz.			
5) İşyerinizde üretilen ürünlerin ihraç edilip edilmediğini belirtiniz.			
6) İşyerinizin yabancı ortaklığı olup olmadığını belirtiniz.			
7) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.			
8) İşyerinizde çalışanlara kreş imkanının sağlanıp sağlanmadığını belirtiniz.			
9) Çalışanlarınıza işe gelmede servis hizmetinin sağlanıp sağlanmadığını belirtiniz.			
10) İşyerinizde mevsimlik istihdam edilen personelin olup olmadığını belirtiniz.			
11) 2014 yılında çalışanlarınıza işleriyle ilgili herhangi bir eğitim düzenlenip düzenlenmediğini belirtiniz.			

ADRES BİLGİLERİ

İL:	**İLÇE:**	**MAHALLE :**
CADDE/SOKAK:		
DIŞ KAPI NO :		
İÇ KAPI NO :		
TELEFON/FAKS/E-POSTA	...../...../ .....@.....	

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı		**Unvanı**	
Tarih		**Telefonu**	
E-posta		**İmza/Kaşe**	

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

Bölüm I - MEVCUT İSTİHDAM

S 12: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan **Sayısı**	Erkek Çalışan **Sayısı**	Toplam Çalışan **Sayısı**
TOPLAM			

S13. İşyerinizde çalışan sayısının son bir yıl içerisinde, 10 ve üzerine çıkıp çıkmadığını belirtiniz.
(Bu soruya sadece "12. Soruda toplam çalışan sayısı 9 veya daha az kişi olarak belirtilen işyerleri" cevap verecektir.)

Evet ☐

Hayır ☐

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

Bölüm II -AÇIK İŞLER

S14: Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

S 14.1: Eleman aramıyoruz. → **Soru 15'e geçiniz.**

01	02	03	04													05					06		
Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş **Sayısı**	Talep Edilen **Asgari** Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek lisesi 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisans üstü 8. Farketmez	**Beceri İhtiyacı ve Kişisel Özellikler (*)** 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fazla mesaiye kalabilme 3. Fiziki ve bedensel yeterlilik 4. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 5. İletişim ve ifade yeteneği 6. İş ahlakına sahip olma 7. Proje tabanlı çalışma 8. Satış ve pazarlama becerisi 9. Seyahat edebilme esnekliği 10.Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 11.Takım çalışması 12.Yabancı dil 13.Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe													**İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz (*)** 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları					**Açık işiniz için aşağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz?** 1. Kadın 2. Erkek 3. Farketmez		
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**1**	**2**	**3**

(*) (04), (05) ve (06) sütunlarında birden fazla seçenek (X) şeklinde işaretlenebilir.

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM III. 30 HAZİRAN 2015 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.15: 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet**	**15.1'e geçiniz**
	Hayır	**16.soruya geçiniz**
	Fikrim Yok	**16.soruya geçiniz**

S 15.1: **30 Haziran 2015 tarihi itibariyle** işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam **ARTIŞI** olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal ***artış***

S.16: 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet**	**16.1'e geçiniz**
	Hayır	**17.soruya geçiniz**
	Fikrim Yok	**17.soruya geçiniz**

S 16.1: **30 Haziran 2015 tarihi itibariyle** işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam **AZALIŞI** olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal ***azalış***

SONRAKİ SAYFAYA

BÖLÜM IV. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S17: 2014 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S 17.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.**

01	02	03	04							
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman **sayısı**	**Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı?** **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	**Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*)** **1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması** **2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması** **3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması** **4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi** **5. Önerilen ücretin az bulunması** **6. Vardiyalı çalışma olması** **7. İşyerine ulaşım zorluğu** **8. Çalışma Sürelerinin Uzunluğu**							
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								

*** Birden fazla güçlük çekilme nedeni işaretlenebilir.**

Türkiye İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

V.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Önerileriniz?
(Bu kısım Ziyaretçi veya Yanıt veren İşveren tarafından doldurulabilir.

İşverenin görüşleri:

Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2- Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı	Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı
ADANA	4.255	KARABÜK	458
ADIYAMAN	800	KARAMAN	477
AFYONKARAHİSAR	1.375	KARS	279
AĞRI	461	KASTAMONU	701
AKSARAY	785	KAYSERİ	3.307
AMASYA	627	KIRIKKALE	405
ARDAHAN	95	KIRKLARELİ	658
ARTVİN	343	KIRŞEHİR	377
AYDIN	1.962	KİLİS	172
BALIKESİR	2.252	KONYA	4.466
BARTIN	421	KÜTAHYA	1.106
BATMAN	1.039	MALATYA	1.431
BAYBURT	99	MANİSA	2.331
BİLECİK	431	MARDİN	1.333
BİNGÖL	541	MERSİN	3.638
BİTLİS	433	MUĞLA	2.537
BOLU	629	MUŞ	426
BURDUR	507	NEVŞEHİR	780
ÇANAKKALE	988	NİĞDE	535
ÇANKIRI	252	ORDU	1.313
ÇORUM	1.043	OSMANİYE	897
DENİZLİ	2.961	Rize	808
DİYARBAKIR	2.502	SAKARYA	1.984
DÜZCE	1.028	SAMSUN	2.246
EDİRNE	715	SİİRT	369
ELAZIĞ	1.310	SİNOP	370
ERZİNCAN	393	SİVAS	1.129
ERZURUM	1.199	ŞANLIURFA	2.365
ESKİŞEHİR	2.068	ŞIRNAK	613
GAZİANTEP	3.435	TEKİRDAĞ	2.447
GİRESUN	842	TOKAT	918
GÜMÜŞHANE	192	TRABZON	2.283
HAKKARİ	201	TUNCELİ	152
HATAY	2.208	UŞAK	889
IĞDIR	238	VAN	1.194
ISPARTA	675	YALOVA	581
KAHRAMANMARAŞ	1.805	YOZGAT	613
		ZONGULDAK	1.014
Genel Toplam		88.712	

Örnekleme Yapılan İller	Örneklem İşyeri Sayısı
ANKARA	6.911
KOCAELİ	4.201
BURSA	10.183
İZMİR	6.276
İSTANBUL	8.493
ANTALYA	4.289
Toplam	40.353

Ek 3- 2014 yılı İşkur İşgücü Piyasası Analiz Çalışması (İPA) Örnek Planı

Coğrafi kapsam:

Coğrafi kapsam olarak nüfus büyüklüklerine bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan tüm il ve ilçe merkezleri ile köyler kapsama dahil edilmiştir.

Sektörel Kapsam :

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri

Kapsanan kitle:

Sektörel kapsam dahilinde tüm yerel birimler anket kapsamını oluşturmaktadır.

Örnekleme çerçevesi:

2014 yılı Türkiye İstatistik Kurumu İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılmak üzere sektörel kapsam dahilinde ilgili sektörde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip yerel birimler çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Örnekleme birimi:

Örnekleme birimi yerel birimdir.

Gözlem birimi:

Gözlem birimi yerel birimdir.

Tahmin boyutu:

2014 yılı İşkur İPA çalışması, 17 sektörde yerel birim bazında Türkiye tahmini vermek üzere planlanmıştır. Ayrıca C sektöründe 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 bölümlerinde tahmin verilecek boyutta tabakalama değişkenleri aşağıda verilmiştir.

Kısımlar
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
P
Q
R
S

Örnekleme yöntemi:

2014 yılı İşkur İPA çalışmasında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

2014 yılı İşkur İPA çalışmasında amaç, kapsam dahilindeki sektörler bazında Türkiye tahmini vermektir. Çalışma 6 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Kocaeli) örnekleme, diğer illerde tamsayım uygulanmak üzere planlanmıştır. Bursa il için ayrıca 2-9, 10+ çalışan sayısı tabakalaması istenmiştir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak, 6 ilde 40353 olarak hesaplanmıştır. Diğer illerde ise birim sayısı 87151 olarak belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

$n_h = ñ [K^2 + (1- K^2) M_h^2]^{½}$

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

$M_h = N_h / (N / h) = h.W_h$

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

$n_{min} = K.ñ$ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla yerel birim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde yerel birimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h^{\,2} v\left(\bar{y}_h\right) = N_h^{\,2} \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / n_h \left(n_h - 1\right) \right] \text{ dır.}$$

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$ olarak elde edilir.

Ek 4- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 12 Mayıs-27 Haziran tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastahane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

İKO = (İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = (Toplam istihdam)/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = (Kayıtdışı istihdam)/(Toplam istihdam) x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = İşsiz/(İşgücü arzı (istihdam+işiz)) x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş

aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = (Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus-(İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2)

Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = ((0-14 yaş nüfus + 65 yaş nüfus))/(15-64 yaş nüfus) x 100

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 5- Sektörlere Göre İPTA Sonuçları – 2014 1. Dönem

SEKTÖRLERE GÖRE İPTA SONUÇLARI-2014/1.DÖNEM							
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 Haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
Madencilik ve taş ocakçılığı	52	2.700	59	109	**36**	**2,1%**	**1,3%**
İmalat	3.439	193.540	7.443	8.657	**8.882**	**3,7%**	**4,6%**
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	18	887	7	6	**19**	**0,8%**	**2,1%**
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	27	928	21	13	**321**	**2,2%**	**34,6%**
İnşaat	1.264	25.197	491	1.056	**1.763**	**1,9%**	**7,0%**
Toptan ve perakende ticaret	1.733	50.265	1.770	2.283	**1.681**	**3,4%**	**3,3%**
Ulaştırma ve depolama	342	9.992	91	169	**320**	**0,9%**	**3,2%**
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	389	8.802	347	464	**319**	**3,8%**	**3,6%**
Bilgi ve iletişim	57	1.353	80	109	**95**	**5,6%**	**7,0%**
Finans ve sigorta faaliyetleri	56	1.017	7	19	**24**	**0,7%**	**2,3%**
Gayrimenkul faaliyetleri	56	1.558	26	62	**28**	**1,6%**	**1,8%**
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	280	4.200	103	357	**239**	**2,4%**	**5,7%**
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	207	20.776	346	505	**1.664**	**1,6%**	**8,0%**
Eğitim	212	6.357	112	146	**41**	**1,7%**	**0,6%**
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	136	6.128	153	341	**462**	**2,4%**	**7,5%**
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	27	1.029	20	10	**23**	**1,9%**	**2,2%**
Diğer hizmet faaliyetleri	146	4.391	95	122	**126**	**2,1%**	**2,9%**
BURSA	**8.441**	**339.120**	**11.171**	**14.429**	**16.043**	**3,2%**	**4,7%**

Ek 6-

BURSA İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI 2-9 ARASI KİŞİ İSTİHDAM EDEN İŞYERLERİ ANALİZİ

2014 yılı İşgücü piyasası araştırmasının kapsamı 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri iken Bursa ilinde pilot bir çalışma yapılmış olup, ilde 2-9 kişi istihdam eden işyerleri de araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Raporun bu bölümünde 2-9 arası kişi istihdamlı işyerlerine ait bilgilere yer verilecektir. Bursa ili raporunun diğer iller ile standart olması için 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ilişkin bilgileri ayrı bir bölümde 2-9 arası kişi istihdamlı işyerlerine ait veriler ayrı bölümde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda bu bölümde sadece 2-9 arası kişi istihdamlı işyerlerine ait veriler bulunacaktır.

Çalışmanın metodolojisi 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri ile yapılan çalışma ile aynı olup tek farklılık işyeri büyüklüğüdür. Bu bağlamda, örneklem yöntemi ile Bursa ili 2-9 arası kişi istihdamlı işyerlerine ait bilgiler derlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma kapsamında Bursa ilinde 2-9 kişi arası istihdamlı toplam 7.252 işyerinin ziyaret edilmesi planlanmıştır. 5.210 işyerinden bilgi alınırken 2.042 işyerinden çeşitli nedenlerle cevap alınamamıştır. Cevaplılık oranı % 71,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran Bursa ilinde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için % 80,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum işyeri büyüklükleri azaldıkça işyeri kayıtlarında sorunların arttığını göstermektedir. Bu bilginin ortaya konulabilmesi için Bursa ilindeki pilot çalışma oldukça önemli sonuçlar vermiştir.

Toplamda 5.210 işyeri ziyaret edilmiş ve bu işyerlerinin bilgileri genelleştirilerek 37.629 işyeri için bilgi ortaya konulmuştur. İşyerlerinin sektörel dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinin sektörel dağılımı incelendiğinde işyerlerinin % 35'inin Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olduğu % 22'sinin ise İmalat sektöründe olduğu görülmektedir. Daha sonra sırası ile Ulaştırma ve Depolama, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile İnşaat sektörleri gelmektedir. Her 3 işyerinden hemen hemen 2'si Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörlerindedir.

Bursa ilindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise en fazla işyerinin İmalat sektöründe (% 40'ı) daha sonra Toptan ve Perakende Ticaret (%20) ile İnşaat sektörlerinde (% 15) olduğu görülmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça İmalat sektörünün payı artmaktadır. Her iki grup işyerinin sektörel dağılımı arasında belirgin bir farklılık gözlenmektedir.

Tablo 1. İşyerlerinin Sektörel Dağılımları, 2014

Sektör	İşyeri Sayısı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	59
İMALAT	8.382
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	23
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	45
İNŞAAT	2.738
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	13.220
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	3.263
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	2.826
BİLGİ VE İLETİŞİM	314
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	490
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	367
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	3.196
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	383
EĞİTİM	269
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	592
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	290
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	1.172
Genel Toplam:	**37.629**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Çalışanların %27'si kadın iken % 73'ü erkek'tir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerindeki çalışan oranları da benzerdir. !0 ve daha fazla istihdam eden işyerlerinde çalışanların % 28'i kadın, % 72'si erke'tir. İşyerlerinin büyük ve küçük ölçekli olması çalışanların cinsiyet dağılımını Bursa ili özelinde çok fazla etkilememektedir. 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde Eğitim, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise yukarıda bahsedilen durumdan farklılık gösteren sektör Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür. Bu sektördeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde erkek çalışanlar kadın çalışanlardan daha fazladır. Kadınların erkeklere göre en az oranda çalıştığı sektör 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde Madencilik sektörü iken 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde ise Ulaştırma ve Depolama sektörüdür.

Tablo 2. Çalışanların Sektörel ve Cinsiyete Göre Dağılımları, 2014

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	190	40	230
İMALAT	25.851	8.998	34.849
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	99	19	118
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	132	65	197
İNŞAAT	12.117	1.441	13.557
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	35.070	14.444	49.514
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	9.476	725	10.202
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	6.870	2.459	9.329
BİLGİ VE İLETİŞİM	724	396	1.119
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	785	813	1.598
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	973	252	1.225
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	7.119	5.022	12.141
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	1.401	342	1.744
EĞİTİM	676	736	1.412
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	523	1.455	1.978
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	894	214	1.108
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	2.667	1.555	4.222
Genel Toplam:	**105.566**	**38.977**	**144.543**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Çalışanların cinsiyete göre sektörel dağılımı işyerlerinin sektörel dağılımı ile paraleldir. 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların % 34'ü Toptan ve Perakende Ticaret, % 24'ü İmalat, % 8'i Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe çalışmaktadır. İşyerlerinin dağılımı da bu yöndedir. En az işyeri bulunan sektörler en az çalışanı da bulunan sektörlerdir. Bu işyerleri küçük işyerleri olduğu için çalışan sayıları da işyeri sayıları ile aynı düzeydedir.

Erkeklerin en fazla çalıştığı sektör Toptan ve Perakende Ticaret sektörü iken daha sonra sırası ile İmalat ve İnşaat sektörleri gelmektedir. Kadınlar ise en fazla sırasıyla Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde çalışmaktadır. Bu üç sektör kadın çalışanların % 73'ünü kapsamaktadır. Yani her çalışan 4 kadından 3'ü bu 3 sektörde istihdamdadır.

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde en fazla çalışan İmalat sektöründe daha sonra sırasıyla Toptan ve Perakende Ticaret sektörü ile inşaat sektörü gelmektedir. İmalat sektörü hem kadınlarda hem de erkeklerde en fazla çalışanın bulunduğu sektördür. Ayrıca çalışanların yarısından çoğu bu sektörde istihdamdadır. Kadınlarda ve erkeklerde en fazla çalışanın bulunduğu sektör Toptan ve Perakende Ticaret sektörüdür. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların sektörel dağılımı ile 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların sektörel dağılımı işyerlerinin yapısıyla bağlantılı olarak farklılık göstermektedir.

İşyerlerinin yaşına göre işyerlerinin dağılımı incelendiğinde, yeni kurulan işyerlerinin daha ağırlıkta olduğu görülmektedir. İşyerlerinin yaşı arttıkça toplam işyerleri içerisindeki oranları azalmaktadır.

Grafik 1. İşyerlerinin Yaş grubuna Göre Dağılımı

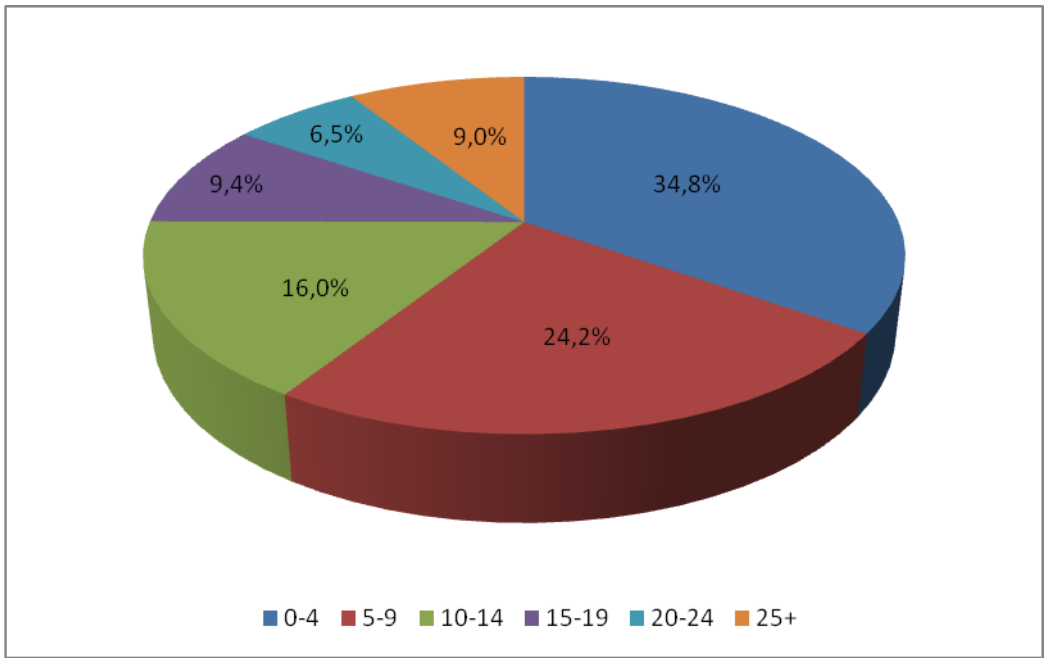

Kaynak: Bursa İPTA 2014

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise yukarıdaki tablo farklılık göstermektedir. En fazla işyeri % 23 ile 5-9 yaş grubunda iken en az işyeri % 12 oranı ile 20-24 yaş grubundadır. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerine göre daha uzun süredir faaliyet gösteren köklü işyerleridir.

En fazla çalışan Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundadır. Her beş çalışandan biri bu meslek grubunda istihdam edilmektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Profesyonel Meslek Mensupları ile Hizmet ve Satış Elemanları sırasıyla en fazla çalışanın bulunduğu meslek gruplarıdır. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise sıralama Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Çalışanlar şeklindedir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde İmalat sektörünün ağırlığı etkisini çalışanların meslek gruplarında da etkisini göstermiştir. İlin işgücü piyasasında Tekstil ve Otomotiv sektörlerinin ağırlığı Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunu ilk sıraya çıkarmıştır. Bu tablonun en dikkat çekici noktası ise 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların % 15,6'sının Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde istihdam edilirken 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde bu oranının sadece % 10 olmasıdır. Daha büyük ve kurumsal işyerlerinde daha nitelikli elemana ihtiyaç duyulacağı varsayılırken karşımızdaki tablo tam aksini iddia etmektedir. Küçük işyerlerinde çalışanlar daha fazla niteliğe sahiptirler.

Tablo 3. Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımları, 2014

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	5.723	6.362	12.085
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	14.095	5.929	20.024
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	9.195	5.417	14.611
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	314	2	316
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	13.915	7.215	21.130
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	25.409	2.898	28.306
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	11.452	4.450	15.902
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	19.172	5.793	24.965
YÖNETİCİLER	6.291	912	7.202
Genel Toplam	**105.566**	**38.977**	**144.543**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Kadın çalışanlar Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda erkek çalışanlardan daha fazladır. Kadınlar en fazla Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda çalışırken daha sonra Büro Hizmetlerinde Çalışanlar ile Hizmet ve Satış Elemanları gelmektedir. Erkekler ise en fazla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda çalışmaktadır. Kadınların erkeklere göre daha fazla oranda Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışması dikkat çeken diğer bir noktadır.

En fazla çalışanın bulunduğu meslekleri incelersek; en fazla çalışanın bulunduğu meslekler sırası ile Satış Danışmanı, İşletmeci, Muhasebeci, Şoför, Makineci (Dikiş), Garson, Beden İşçisi, Ön Muhasebeci, Sekreter, Dokuma Makineleri Operatörü'dür. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklere bakıldığında ilk 10 meslek içinde Beden İşçisi, Şoför, Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü, Muhasebeci meslekleri ortak'tır.

Bursa ilinde 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde toplam 4 bin967 işyerinde 11 bin 568 kişilik açık iş tespit edilmiştir.

Tablo 4. Açık İşlerin Sektöre Dağılımları, 2014

Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İşi Olan İşyeri
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	19	11
İMALAT	4.228	1.747
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	2	2
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	12	8
İNŞAAT	1.308	470
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	3.454	1.504
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	238	125
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	874	375
BİLGİ VE İLETİŞİM	132	46
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	56	33
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	18	9
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	533	279
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	126	50
EĞİTİM	174	51
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	50	44
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	14	10
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	331	203
Genel Toplam:	**11.568**	**4.967**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İşyerlerinin % 13,2'sinin açık işi bulunmaktadır. Bu oran Bursa ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde % 28,8'dir. 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde açık işi bulunma oranı oldukça düşüktür. Bu işyerlerinin önemli bir kısmında açık iş bulunmamaktadır. İmalat sektöründe her beş işyerinden birinde açık iş bulunmaktadır. Eğitim sektöründe ise bu oran % 19'dur. Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe ise her 100 işyerinden sadece 3'ünde açık iş vardır. Bu oranlar 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde oldukça yüksektir. İmalat sektöründe faaliyet gösteren 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin % 39'unun açık işi bulunmaktadır.

En fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunmasına rağmen en fazla açık işi olan işyeri İmalat sektöründe bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektörü ikinci sıradadır. Aslında Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki işyerlerinin toplam işyerleri içerisindeki oranı ile açık işi olan işyerleri içerisindeki oranı birbirine yakındır. İmalat sektörü açık işi olan işyerleri içerisinde önemli bir pay edinmiştir.

Açık işlerin sektörel dağılımına baktığımızda sıralamanın açık işi olan işyeri sayısı ile uyumlu olarak İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat şeklinde olduğunu görmekteyiz. Açık işlerin % 77,7'si bu üç sektördedir.

Açık iş Oranı 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için % 7,4'dür. Bu oran oldukça yüksek bir orandır. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde açık iş oranı % 3,2'dir. Küçük işyerlerinin açık iş potansiyeli oldukça yüksektir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör % 11 ile Eğitim sektörüdür. İmalat ile Bilgi ve İletişim sektörlerinde de açık iş oranı % 10'ların üzerindedir. Açık iş veren sayısı az olmasına rağmen işyerlerinin az sayıda çalışana sahip olması bir kişilik açık iş dahi olsa oranı yüksek çıkarmaktadır. Örneğin 9 kişinin çalıştığı bir işyerinde 1 kişilik açık iş olsa açık iş oranı % 10'dur. Bu da oldukça yüksek bir orandır. Açı iş oranının en düşük olduğu sektörler ise Kültür, Sanat, Eğlence Dinlence ve Spor ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörleridir.

Açık işleri meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda en fazla açık işin ve en yüksek açık iş oranının Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğunu görmekteyiz.

Tablo 5. Meslek Gruplarına Göre Açık Sayısı ve Açık İş Oranı, 2014

Meslek Grup	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	472	3,8%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	2.153	9,7%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	832	5,4%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	17	5,2%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	569	2,6%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	4.009	12,4%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1.139	6,7%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	2.342	8,6%
YÖNETİCİLER	34	0,5%
Genel Toplam	**11.568**	**7,4%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Hizmet ve Satış Elemanları ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları açık iş oranı en yüksek olan meslek grupları arasındadırlar. Geri kalan meslek gruplarında açık iş oranı genel açık iş oranının altındadır. Çalışanların % 10'u Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda iken açık işlerin % 7,2'si aynı meslek grubundadır. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklere olan ihtiyaç çalışan oranına göre daha azdır.

En fazla açık iş olan meslekler sırasıyla; Makineci (Dikiş), Garson, Satış Elemanı, Elektrikçi, Mobilya Cilacısı, Beden İşçisi, Mobilya İmalatçısı, Mobilya Döşeme İşçisi, Muhasebeci ve Gazaltı Kaynakçısıdır. En fazla çalışanı olan mesleklere göre en fazla açık iş olan meslekler daha fazla mesleki beceri ve nitelik gerektiren mesleklerdir. Bursa'da Mobilya İmalatı önemli sektörlerden biridir. Bunun yansımasını en fazla

açık iş olan mesleklerde görmekteyiz. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde en fazla açık işi olan ilk on meslekten Beden İşçisi (ilk sırada), Makineci (Dikiş), Satış Elemanı, Mobilya Döşeme İşçisi, Gazaltı Kaynakçısı ve Garson olmak üzere 6 meslek ortaktır. Ancak 2-9 arası kişi çalıştıran işyerlerindeki açık iş olan meslekler daha fazla mesleki beceri ve nitelik gerektiren mesleklerdir.

Açık işlerde en fazla talep edilen eğitim düzeyi farketmez seçeneği olmuştur. Açık işlerin yarısından fazlası için farketmez denilmiştir. Daha sonra ise lise altı ve genel lise mezunları gelmektedir. Lise üstü eğitim düzeyi talebi oldukça düşüktür. Bu durum açık işlerin yapısı ile de ilgilidir. Aynı zamanda Tekstil sektöründeki açık işler ve ara eleman niteliğindeki meslekler için genelde farketmez seçeneği tercih edilmektedir.

Grafik 2. Eğitim Durumuna Göre Açık İş Dağılımı, 2014

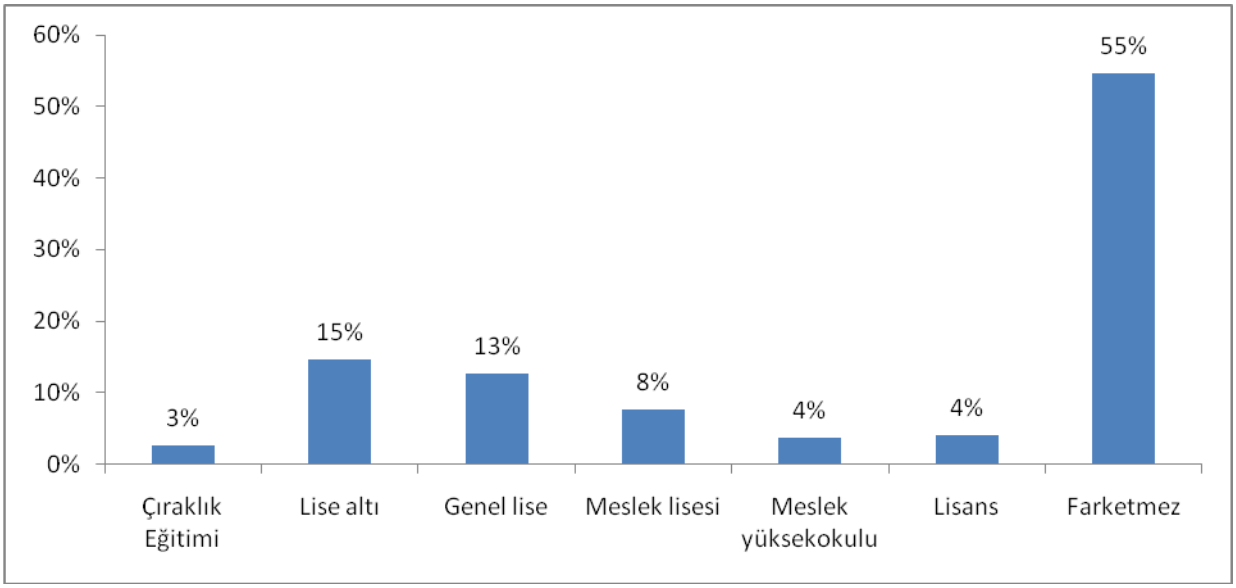

Kaynak: Bursa İPTA 2014

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de tablo yukarıdaki grafiğe benzer niteliktedir. Yalnız Farketmezin oranı daha düşük iken lisealtı eğitim seviyesinin oranı daha yüksektir. Ancak iki düzeyin de toplamı % 70'dir. Bu grupta Meslek lisesi mezunlarına olan talep genel lise mezunlarına olan talepten daha fazladır.

Açık işlerde talep edilen beceriler ve oranlarına aşağıdaki grafikte yer verilmiştir.

Grafik 3. Açık İşlerin Becerilere Göre Dağılımı, 2014

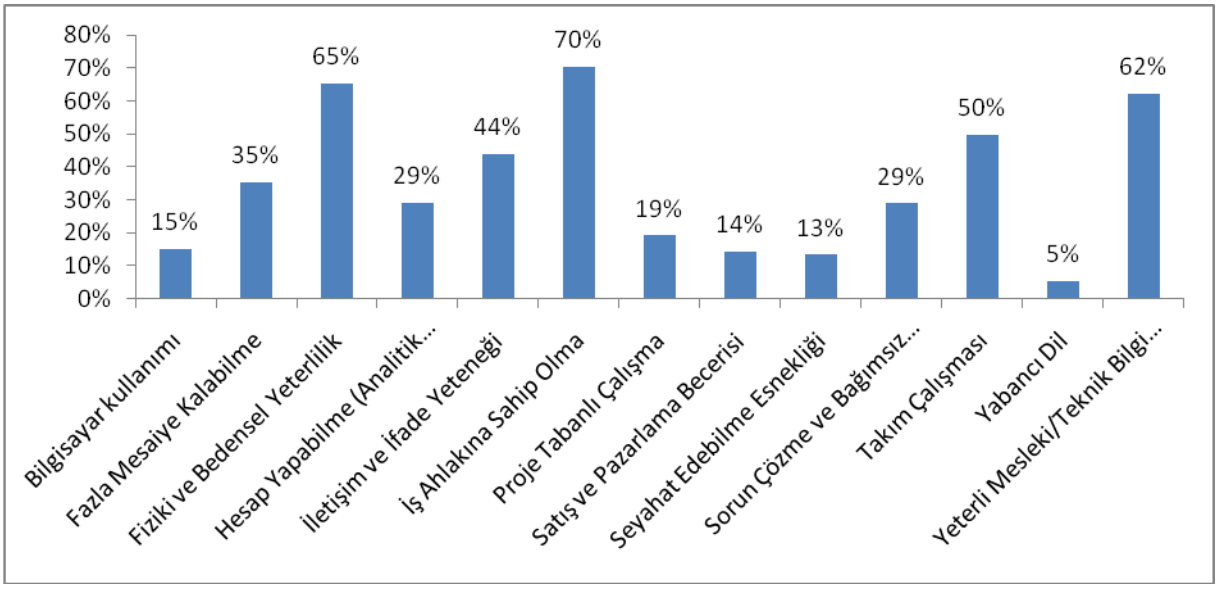

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Açık işlerde en fazla tercih edilen beceri İş Ahlakına Sahip Olma daha sonra ise sırasıyla Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi Beceri ile Takım Çalışmasıdır. En az tercih edilen beceriler Yabancı Dil, Satış ve Pazarlama ile Bilgisayar Kullanımıdır. Fiziki ve Bedensel Yeterliliğin Mesleki bilgiden daha yüksek oranda talep ediliyor olması dikkat çekicidir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise en fazla aranan beceri Fiziki ve Bedensel Yeterlilik Talep edilmiştir. İş Ahlakına Sahip Olma ikinci sıradadır. Bu durumda ilgi çeken bir noktadır.

Açık işler aranırken kullanılan kanallara ilişkin bilgiler aşağıdaki grafikte sunulmuştur.

Grafik 15. Açık İş Arama Kanallarının Dağılımı , 2014

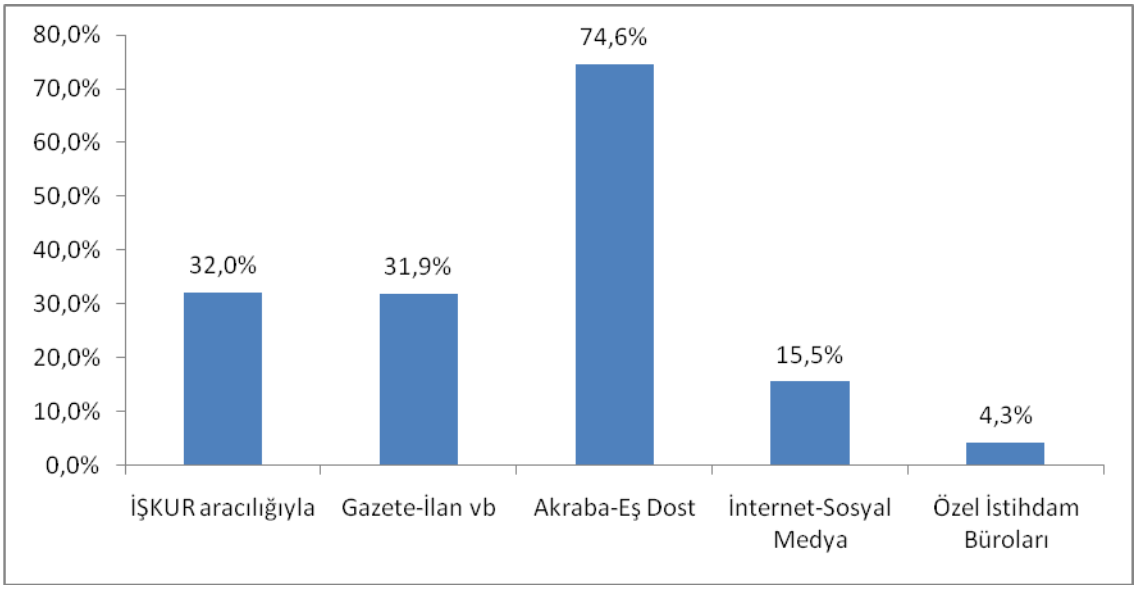

Kaynak: Bursa İPTA 2014

2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde açık işleri en fazla akraba eş-dost vasıtasıyla aradıkları ve hala geleneksel iş arama kanallarını kullandıkları görülmektedir. Akraba eş-dostun kullanılma oranı oldukça yüksektir. İŞKUR ikinci, Gazate ve İlan ise üçüncü en fazla tercih edilen kaynaktır. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de en fazla Akraba Eş-Dost kanalı kullanılsa da İŞKUR'un kullanılma oranı 2-9 arasına göre daha yüksektir.

İşyerlerine ziyaret sırasında 2014 yılı içerisinde işgücü piyasasında eleman arayıp da bulunamayan meslekler sorulmuştur. Bu kısım da temininde güçlük çekilen mesleklere ilişkin bilgiler incelenecektir.

Tablo 6. Sektörlere Göre TGÇM Kişi Sayısı ve İşyeri Sayısı Dağılımı, 2014

Sektör	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	25	11
İMALAT	6.786	3.356
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	8	6
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	22	12
İNŞAAT	2.166	838
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	5.779	2.947
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	738	513
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	1.514	820
BİLGİ VE İLETİŞİM	246	127
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	78	61
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	73	41
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	981	600
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	99	72
EĞİTİM	194	95
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	132	88
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	69	48
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	541	413
Genel Toplam:	**19.452**	**10.048**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

En fazla eleman temininde güçlük çeken işyeri sayısı İmalat sektöründedir. Bu sektörü sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleri izlemektedir. Sıralama en fazla açık iş olan sektör sıralaması ile uyumludur. Eleman temininde güçlük çeken her 3 işyerinden bir tanesi İmalat sektöründedir. İmalat sektörü araştırma kapsamındaki en fazla işyeri olan sektör olmasa da en fazla açık işi ve temininde güçlük çekilen mesleği olan sektördür.

İşyerlerinin % 26,7'si eleman temininde güçlük çektiklerinin belirtmişlerdir. Bu oran açık işi olan işyerlerinin oranının yaklaşık iki katıdır. Her işyerinden bir tanesi eleman ararken bulmakta güçlük çekmektedir. Bu oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde % 42'dir. İşyeri büyüklüğü arttıkça eleman bulmada güçlük çeken işyeri oranı da artmaktadır. 2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde Bilgi ve İletişim ile İmalat sektörlerindeki işyerlerinin % 40'ı eleman temininde güçlük çekmektedir. Eğitim ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde bu oran % 35'dir. Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin ise sadece % 11'i eleman temininde güçlük çekmektedir.

Toplamda 2014 yılının ilk altı ayında 19 bin 452 kişinin temininde güçlük çekilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişilerin % 35'i İmalat, %30'u Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Temininde güçlük çekilen işyeri ve kişi oranları birbirleri ile uyumludur.

Temininde güçlük çekilen meslekleri meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda; en fazla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Açık işlerde de ilk sırada yine aynı meslek grubu bulunmaktadır. Temininde Güçlük çekilen mesleklerin % 20'si Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, % 15'i Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubundadır. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerin oranı ise % 5,6'dır. Bu oran Nitelik Gerektirmeyen mesleklerin hem çalışanlar hem de açık işler içerisindeki oranından düşüktür. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerin işgücü piyasasından temininde güçlük olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Meslek Gruplarına Göre TGÇM Kişi Sayısı, 2014

Meslek Grup	Temininde Güçlük Çekilen Kişi
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	472
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	2.153
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	832
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	17
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	569
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	4.009
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1.139
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	2.342
YÖNETİCİLER	34
Genel Toplam	**11.568**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise en fazla temininde güçlük çekilen meslek gruplarında ilk iki sıra 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri ile aynı iken üçüncü sırayı Nitelik Gerektirmeyen meslekler almaktadır. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerin temininde güçlük çekilen meslekler içerisindeki oranı % 8,2'dir.

2-9 arası kişi istihdam eden işyerlerinde en fazla temininde güçlük çekilen meslekler Makineci (Dikiş), Satış Elemanı, Garson, Mobilya Döşeme İşçisi, Elektrikçi, Mobilya Cilacısı, Mobilya Montaj İşçisi, Mobilya İmalatçısı, Dokuma Makineleri Operatörü ve Gazaltı Kaynakçısıdır. Temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde Mobilya İmalatı ve Tekstil İmalatı sektörlerine ait mesleklerin ağırlığı dikkat çekmektedir. Bu meslekler en fazla açık iş olan meslekler ile de paraleldir. İlk on sırada Beden İşçisinin de olmaması temininde güçlük çekilen mesleklerin daha fazla nitelik ve beceri gerektiren meslekler olduğunun göstergesidir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise en fazla eleman temininde güçlük çekilen ilk on meslek içerisinde Makineci (Dikiş), Gazaltı Kaynakçısı, Mobilya Montaj İşçisi ve Mobilya Döşemecisi ortak olan mesleklerdir. Küçük işyerlerinin temininde güçlük çektiği meslekler daha dikkat çekici mesleklerdir.

Temininde güçlük çekilen meslekleri iyi analiz edebilmemiz için temininde güçlük çekilme nedenleri de oldukça önemlidir.

Tablo 8.TGÇM İşyerlerinde TGÇ Nedenlerinin Dağılımı Bursa

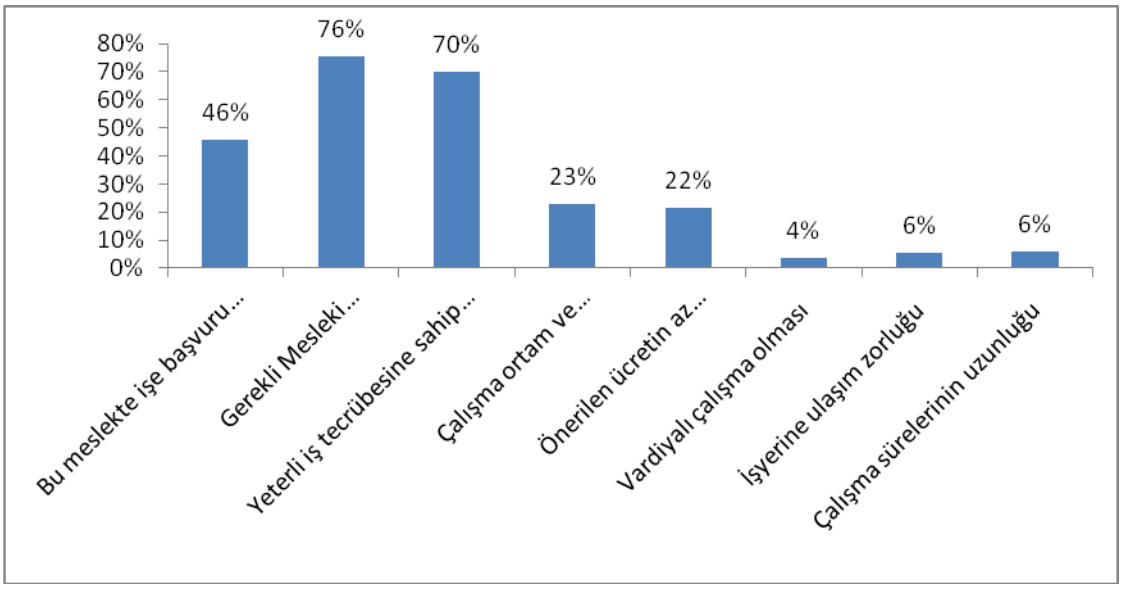

Kaynak: Bursa İPTA 2014

Temininde güçlük çekilen mesleklerin % 76'sının gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamamasından % 70'inin ise yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulamamasından dolayı güçlük çekildiği belirtilmiştir. İşverenden kaynaklı nedenlerin ise oranlarının düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bu sorunun işverenlere sorulması cevapların yönünü etkilemektedir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri de benzerlik göstermektedir. Vardiyalı çalışma büyük ölçekli işyerlerinde daha büyük bir sorun olarak iletilmiştir.

Araştırma kapsamında 30 Haziran 2015 tarihinde işyerlerinin istihdamında değişiklik olup olmayacağı sorulmuştur.

Sektörlerde beklenen net istihdam değişim oranı incelendiğinde tüm sektörlerde istihdam artışı beklendiği istihdam azalışı beklenen sektör bulunmadığı görülmektedir. Kapsamdaki işyerlerinde bir yıl sonraya ilişkin çok olumlu bir tablo görülmekte ve mevcut istihdamın % 15 oranında artacağı tahmin edilmektedir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise artış beklentisi % 4,7 oranındadır. Küçük işyerlerinde işyerlerinin hacimleri ile de ilgili olarak daha yüksek oranda istihdam artışı beklenmektedir. En yüksek istihdam artışı Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründedir. Yine Madencilik ve Taşocakçılığı sektöründe beklenen istihdam artışı da dikkat çekici boyuttadır. İmalat sektöründe ise % 18'lik bir artış beklenirken, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki artış beklentisi ortalamanın altında kalmıştır.

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de tüm sektörlerde istihdam artışı beklenirken en fazla oranda istihdam artışı Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründedir.

Tablo 8. Sektörler İtibariyle Net İstihdam Artışı Beklenen İşyeri Dağılımı, 2014

Sektör	İşyeri Sayısı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	40,4%
İMALAT	18,1%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM. ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	1,8%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	28,0%
İNŞAAT	13,0%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	9,7%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	7,4%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	8,9%
BİLGİ VE İLETİŞİM	26,8%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	5,9%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	6,0%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	45,8%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	14,7%
EĞİTİM	10,6%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	5,4%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	6,9%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	11,9%
Genel Toplam	**15,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2014

İstihdam artışı veya azalışı beklenen meslekler sırasıyla Garson, Satış Elemanı, Makineci (Dikiş), Gazaltı Kaynakçısı, Beden İşçisi, Mobilya İmalatçısı, Mobilya Döşemecisi, Mobilya Montaj İşçisi, Mobilya Cilacısı, Elektrikçi ve Ön Muhasebecidir. Bu meslekle en fazla açık iş olan ve temininde güçlük çekilen mesleklerle de paraleldir.

İstihdam azalışı beklenen meslekler ise Beton ve Betonarme Kalıpçısı, Ayakkabı İmalatçısı, Krom Kaplama İşçisi, Taş Tuğla Duvarcısı, Hamal, Perde İmal İşçisi ve Kat Görevlisi şeklindedir.